

Tulikomentaja

3-4/2015 - TYKKIMIESTEN LEHTI

Historiallinen tykkien asemaan-
ajonäytös Kurikassa oli menestys!
s. 4-7

Maavoimille uutta kalustoa, s. 10-13

Valapäivä Janakkalassa, s. 22-23

Tykistökoulu osana Maasotakoulua, s. 30-31

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus, Sirkka Ojala	3
Historiallinen tykkien asemaanäytös Kurikassa oli suuri menestys, Aki Kinnunen	4
Tykkimiehet ry:n palsta, Kari Halonen	8
Puheenjohtajan kynästä, Kari Vilamo	9
Uutta kalustoa maavoimille, Jukka Sippola	10
Palveluksessa Panssarihaupitsipatterissa	14
Tykistöprikaatin Killan kitalaiset järjestivät ohjelmaa omaistenpäivään, Raimo Ojala	15
Museoesineet kertovat osa 22, Samuel Fabrin	16
Museoharjoittelijan ideat ja työpanos ovat kullannarvoisia, Sirkka Ojala	17
Kilta- ja kokoussivut, Juhani Suni	18
Juhlailmoitukset Tykkimiehet ry 50 vuotta ja Pyhän Barbaran ilta	21
Jääkärikykistörykmentin varusmiehet vannovat valansa Janakkalassa, Sirkka Ojala	22
Teemaseminaarin Tuttu, tuntematon vai arvaamaton Venäjä ilmoitus	23
Naisena tuliasemalinjalla, Iiris Kaappola	24

Wenden tykkimiehet ratsastavat yhä, Erkki Wuolijoki ..	25
Chilen tykki isäni komennossa, Juhani Forsberg	26
Sodan värit -näyttely avataan Museo Militariassa, Samuel Fabrin ja Sirkka Ojala	27
Suomen sodan 1808-1809 suurin tykistötaistelu Ruonalla ja Salmella, Jukka Kotola	28
Militarian kokoelmaan lahjoituksena tykinkuulia Suomen sodan ajalta, Sirkka Ojala	29
Tykistökoulu osana Maasotakoulua, Tero Mäenpää ..	30
Kapellimestari Antti Vainio 80 vuotta: Musikaaliset synttärät ystävien kesellä, Matti Latvala	32
Merkkipäivät, Juhani Suni	33
Lukulampun valossa, syksyn kirjallisuutta, Sirkka Ojala	34
Heimosodat osa 2: Petsamon retket, Veli Kauranen	36
Museomestarin kymppi, Ilkka Vahtokari	37
Pohjois-Suomen Tykkimieskillan perinnetoiminta, Raimo Nurmela	38
Tykistöprikaatin Killan kitalaiset matkalla Puolassa, Itä-Preussissa ja Baltiassa, Esa Leskinen	40

TOIMITUKSELLINEN AINEISTO JA ILMOITUSAINIETO:

Sirkka Ojala, Kiveliönkatu 12, 33580 Tampere, toimitus.tulikomentoja@gmail.com, 050 368 8460,

KILTASIVUJEN AINEISTO: Juhani Suni, Käyppöpolku 1 D11, 13500 HÄMEENLINNA, kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com, (03)6380 138, 0440 478 602

PAINO: SLY-Lehtipainot Oy Kirjapaino Uusimaa, ULKOASU: Maj-Lis Krouvi / Maisan paja, maj-lis@maisapanaja.info,

ILMOITUSMYynti: Raija Kivinen /Markkinointi Tuuli Tmi, 040 824 3820, raija.kivinen@markkinointituuli.net

OSOITTEENMUUTOKSET on aina tehtävä oman killan sihteerille. Ellet tiedä, mihin kiltaan kuulut, kysy tieto Hannu Vetterrannalta.

TULIKOMENTOJA 3-4/2015. www.tykkimiehet.fi/tulikomentoja, Julkaisija: Tykkimiehet ry

KANNEN KUVA: Tykkien asemaanäytös Kurikassa. Kuva: Sirkka Ojala.

Perinnetyöllä ylläpidetään maanpuolustustahtoa

Kiltojen kuten muidenkin vapaaehtoisella maanpuolustuskentällä toimivien yhdistysten ja järjestöjen toiminnan yhtenä keskeisenä tavoitteena on kohottaa sekä ylläpitää maanpuolustustahtoa ja -henkeä. Kurikassa Etelä-Pohjanmaalla vahva maanpuolustushenki oli lähes käsin kosketeltavissa 22. elokuuta, kun Raskas patteristo 1:n perinneyhdistys järjesti pitkään valmistelemsa historiallisen tykkien asema-ajonäytöksen.

Näytöksen puuhamiehen, Raskas patteristo 1:n perinneyhdistyksen puheenjohtajan **Tuomo Ahon** mukaan näytös oli omistettu Kurikassa jatkosotaan perustetun päämajan alaisen Raskas patteristo 1:n

sekä patteristossa kaatuneiden miesten muistolle. Järjestäjät eivät kuitenkaan edes parhaimmissa päiväunissaan olleet osanneet ennustaa sitä väkimäärää, joka saapui näytöstä katsomaan aurinkoisena lauantaipäivänä. Reserviläisten soppatykissä porissut 200 litran hernerokka ja lottakanttiin sotilaskotimunkit loppuivat kesken. Väki sai kuitenkin sitä, mitä oli tullut hakemaan: upean autenttisen kuvauksen Raskaspatteristo 1:n toiminnasta jatkosodan aikana. Liikituksen kyynel herahti myös näytöstä seuraamassa olleiden, kahden patteristossa palvelleen veteraanien silmäkulmaan, kun patteriston muistomerkkitykkeinä toimineet 155 H 17 -haupitsit jysähtivät jäl-

leen näytöksen loppupuolella 4500 hengen katsojajoukon silmien alla. Aho lupaakin, että jatkoa näytökselle on suunnitteilla. Jäämme siis odottamaan sitä mielenkiinnolla.

Kurikan näytöksessä oli ilahduttavasti esiintyjinä myös nuoremman polven reserviläisiä ja kiltalaisia. Aatteellinen maanpuolustustyö on kuitenkin murrosvaiheessa. Nykyajan nuoret suhtautuvat maanpuolustukseen hieman eri tavalla kun meidän sukupolmemme. Maanpuolustuskiltojen liiton puheenjohtaja **Pauli Mikkola** toteaa Ruotuväki-lehden haastattelussa, että nykynuoret ovat osoittautuneet projektiorientoituneemmiksi kuin edeltäjänsä. Siinä missä entisaikaan liityttiin järjestöihin ja niissä pysyttiin, on nyt vanhanaikainen tapajäsenyys häviämässä ja tilalle astumassa lyhyempiaikainen sitoutuminen. Mikkolan mukaan nuoret osallistuvat lyhytaikaisesti aktiiviseen ja kiinnostavaan toimintaan, mutta muun muassa nuorten aktivoiminen mukaan kiltatoimintaan on entistä haasteellisempää. Tämä herättääkin huolen siitä, kuka tulevaisuudessa astuu saappaisiimme tätä tarpeellista maanpuolustustahtoa ylläpitävää kiltaja perinnetyötä tekemään. Se, miten saamme omalle työllemme

jatkaajia, on suuri haaste meille kaikille vapaaehtoisella maanpuolustuskentällä toimiville. Aika usein olen viime aikoina myös itse miettinyt, kuka jatkossa kulkee omissa jalanjäljissäni ja tekee tätä omaa aatteellista tiedotustyötäni.

Kysely lokakuulla

Lehden tulevaisuuteen liittyen lähetän lokakuun puolivälissä kaikille tykistökilloilte sähköisen kyselyn. Kyselyllä kartoitan muun muassa sitä, mitä killat ja kiltalaiset toivovat jatkossa tältä omalta, jo 25 vuotta ilmestyneeltä aselajilehdeltään. Miten lehteä halutaan jatkossa lukea – paperisena vai verkkoversiona – ja kuinka usein lehden toivotaan kolahtavan postilaatikkoon? Vuoden 2016 ilmestymisajat ja lehtien määrä vahvistetaan 14. marraskuuta järjestettävässä Tykkimiehet ry:n syyskokouksessa, ja killoilta kyselyllä saadut palautteet vaikuttavat oleellisesti lehden tulevaisuuteen. Toki palautetta voi antaa minulle myös puhelimitse tai sähköpostilla.

Hyvää ja turvallista loppuvuotta kaikille kiltalaisille ja lehden lukijoille!

Sirkka Ojala
päätoimittaja
sirkka.ojala@gmail.com

Kuva: Raimo Ojala

TOIMITUSKUNTA: **Sirkka Ojala**, päätoimittaja, toimituskunnan puheenjohtaja, toimitus.tulikomentoja@gmail.com, **Samuel Fabrín**, toimitussihteeri, samuel.fabrín@museomilitaria.fi, **Lauri Haavisto**, laurihaavisto78@gmail.com, **Mikko Hörkkö**, mikko@horkko.fi, **Veli Kauranen**, veli.kauranen@pp.inet.fi, **Aki Kinnunen**, akiek@me.com, **Petri Majuri**, sotilasasiantuntija, petri.majuri@mil.fi, **Tero Mäenpää**, sotilasasiantuntija, tero.maenpaa@mil.fi, **Jukka Sippola**, jukka.sippola@metsanhoitajat.fi, **Juhani Suni**, lehden kiltasivut: kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com, **Kalevi Virtanen**, virtaka@gmail.com, **Erkki Wuolijoki**, erkki.wuolijoki@gmail.com, **Hannu Vettenranta**, lehden postitusrekisteri: hannu.vettenranta@hotmail.fi

ISSN 1457-9715 (Verkkojulkaisu ISSN 2242-6833) Ilmestyminen vuonna 2016, ks. sivu 20.

Historiallinen tykkien asemaanäytös Kurikassa oli suuri menestys!

TEKSTI: AKI KINNUNEN, KUVAT: SIRKKA OJALA

Kesäkuun 17. päivänä 1941 kokoontui noin 520 Kurikan ja lähiseutujen tykkimiestä Kurikan kirkonkylään, jossa perustettiin Raskas Patteristo 1 komentajanaan kapteeni Heimo Hukki. Elokuinen sään suosima lauantapäivä toi kymmenkertaisen väkimäärän Kurikan Ikarin alueella järjestettyyn historialliseen asemaanäytökseen.

Lauantaina 22. elokuuta Kurikassa järjestettiin historiallinen raskaiden tykkien asemaanäytös. Näytökseen osallistui noin 65 miestä vanhoissa sotavarustuksissa, ja lottakanttiinissa touhusi 20 lottaa yhtä lailla sodan ajan vaatteissa. Tapahtumassa vieraili yhteensä noin 4 500 katsojaa. Tiedossa olevista patteriston kolmesta elossa olevasta veteraanista kaksi oli paikalla: Kurikassa asuva 100 vuotias **Yrjö Yli-Krekola** ja Riihimäellä asuva 94 vuotias **Ilmari-Iso-**

Koivisto. Vieraita tuli Ruotsista saakka.

Tapahtuman suojelija, Puolustusvoimien Pohjanmaan aluetoimiston päällikkö, komentaja **Jukka Ranta** avasi tapahtuman. Hän ylisti Etelä-Pohjalaista maanpuolustushenkeä ja piti tällaisia tapahtumia tärkeinä tämän hengen nostattajina ja ylläpitäjinä.

Näytöksen suunnittelija ja päätoteuttaja, Raskas patteristo 1 historiatoimikunnan puheenjohtaja **Tuomo Aho** toi-

votti patteriston kaksi veteraania erityisen tervetulleiksi seuraamaan näytöstä. Samalla hän kiitteli taustajoukkoja, jotka olivat käyttäneet yli 15 000 tuntia näytöksen ja tapahtuman harjoituksiin sekä valmisteluihin sekä toivotti runsaslukuisen katsojajoukon tervetulleiksi.

Palava into

Taustajoukot Tuomon johdolla kouluttautuivat useassa MPK:n harjoituksessa raskaan tykistön tykkimiehik-

si. Vuonna 2014 ensimmäisessä tuliasemaharjoituksessa oli mukana monta sellaista, jotka eivät olleet edes tykkiä luonnossa nähneet. Palava into oppia uutta teki heistäkin asiansa osaavia tykkimiehiä, jotka kouluttaja kapteeni evp **Matti Lappalainen** voi keväällä hyvillä mielin ”ylentää tykkimieheksi”.

Wanhaa kalustoa

Wanhaa 1930- ja 1940-luvun kalustoa oli näytöksessä esillä runsaasti: Buick-henki-
Sivulle 6 >>

◀ Näytöksen kuuluttajana ja juontajana toimi Pertti Niemelä.

▶▶ Raskas Psto 1:n historiatoimikunnan puheenjohtaja Tuomo Aho kertoi tervehdyksessään, että näytöksen organisointi oli hyvin mielenkiintoista mutta välillä haastavaa. Näytöksen eteen tehtiin paljon selvityksiä, tutkimustyötä ja harjoituksia.

▼ Näytöksen aikana yleisöä palveli lottakanttiini. Lotat myivät myös näytöksen muistoesineitä.

>> Sivulta 4

löauto, kuorma-autoja (Volvo, Chevrolet, Citroen, Ford), kaksi McCormick-tykinvetotelatratkoria sekä tulenjohto-, puhelin-, mittaus- ja radiolaitteistoa. Näytöksen kaksi tykkiä tulivat Kurikasta. Ne ovat patteriston muistomerkkitykit, joiden saamisen Tuomon isoisä, kunnallisneuvos **Yrjö Mikkilä** organisoï Kurikan Tykkipuistoon noin 25 vuotta sitten.

Tulitoimintaa

Näytöksessä mallinnettiin historian elävöittämisperiaatteella raskaan tykistön toimintaa aina asemien tiedustelusta tulitoimintaan ja irtautumiseen saakka. Tulitoiminta oli hienosti toteutettu, sillä myös ammuttujen kranaattien iskemät oli mallinnettu sekä kuuluvasti että näkyvästi. Autenttisuutta toivat vihollisen vastatoimintakranaatit, jotka kaatoivat lähistön puita ja pudottivat muun muassa puhelinlinjat alas.

Puolustusvoimat tukee

Puolustusvoimat oli tuonut vastaavan nykykaluston näytteille eli 155 K 98 -tykin, sen vetoauton E11, Maalinosituslaitteiston M15 ja nykyaikaisen radion. Paikalliset ase-

keräilijät esittelivät laajan kirjon aikakauden aseistusta konekivääristä pistooleihin.

Hernekeittoa

Isoon määrään vieraita oli vaurauduttu, mutta lopullinen katsojien määrä ylitti odotukset. Muun muassa käsiohjelmat loppuivat kesken kuten myös maanmainio aidossa kenttäkeitin m/29:ssä koi-vuklapeilla keitetty hernekeitto. Tällainen tapahtuma selvästikin kiinnosti suurta määrää yleisöä ympäri Suomen. Olihan tämä tiettävästi ensimmäinen kerta Suomessa, kun

tällainen näytös toteutettiin.

Tulevaisuus

Tuomo Aho kertoi, että koska tähän tapahtumaan on käytetty valtavasti aikaa ja resursseja, kertynyttä kokemusta halutaan ylläpitää ja raskaan tykistön historianelävöittämistoiminnalle seuraa jatkoa entistä laajempaan. Tavoitteena on mallintaa kokonaisen patterin toimintaa. Siihen kuuluu neljä 155 H 17 -haupsia, 125 miestä, 2-4 McCormick-telatratkoria ja parikymmentä autoa.

Jos olet kiinnostunut lähemmään mukaan tähän toimintaan, ota Tuomoon yhteyttä: rspsto1@gmail.com

Tuomo Aho kiittää avusta ja tuesta

Kenttätykistön säätiötä, Maanpuolustuksen kannatussäätiötä, Museo Militariaa, Niinisalon perinnevaljakkoa, Niinisalon varuskuntaa, Porin Prikatia, Reserviläisliittoa, Reserviupseeriliittoa, Sotamuseota, Sotavahinkosäätiötä sekä kaikkia muita henkilöitä ja tahoja ympäri Suomen. ■

Näytöstä varten oli kunnostettu kaksi McCormick T-6 -telatratkoria, joilla tykit vedettiin aseisiin.

Kurikan Tykkipuistoon noin 25 vuotta sitten tuodut 155 H 17 -patteriston muistomerkkitykit pääsivät jälleen tulitoimintaan 4500 hengen yleisön silmien edessä. Kuva: Tapani Kaistila.

Näytökseen osallistui noin 65 miestä m/36-varusteissa.

Kurikan Pston tykit

Saolivat mallia Canon de 155 mle 1917. Schneider on ranskalaisen Schneiderin suunnittelema raskas haupitsi, joka oli käytössä molemmissa maailmansodissa. Suomalainen nimike on 155 H 17. Näitä tykkejä on valmistettu kaikkiaan n. 3000. Alkuperäismallissa oli ruutipussit ja nallin sisältävä messinkinen kartussihylsy, mutta Ranskan pääesikunnan ikääntyneet herrat halusivat säästää kalliissa kartussihylsyissä ja muuttivat tykin irtopanos-

laukauksia käyttäväksi. Samalla toki tulinopeus aleni neljästä kolmeen laukaukseen minuutissa.

Saksa sai suurimman osan Ranskan 2000 haupitsista sotasaalikeen ja myi niitä Suomelle noin 150 kappaletta vuosina 1941–1944. Ensimmäiset haupitsit sai käyttöönsä Raskas Patteristo 1, joka oli täysin motorisoitu. Suomesa ”Tuhkaluukku”-nimen saanut haupitsi oli koulutuskäytössä vielä 1989-luvun alkupuolella.

TEKNISET TIEDOT

Paino	3300 kg (tuliasemassa)
Putken pituus	2322 mm
Ammuksen paino	n. 43 kg
Kaliiperi	155 mm
Tulinopeus	n. 3 lauk./min
Lähtönopeus	448–453 m/s
Maksimikantama	10,3–11,0 km

Sadekesän apajilla

Sateinen ja kylmä alku- ja kesikesä muuttui lopulta elokuussa helteisen lämpimäksi. Kesä oli poikkeuksellinen sään osalta. En tiedä, mikä vaikutus kuluneen kesän säällä on ihmisiin, mutta vapaa-ajan kalastajana totesin, että kaloihin säällä on ollut vaikutuksensa. Vanhoilla tutuilla ottipaikoilla on saanut vetää vaappua, heitelä jiggiä, lippaa ja lusikkaa ristiin rastiin ja saaliit ovat olleet, jos sitä on ylipäättään tullut ollenkaan, vain murto-osa aikaisempien vuosien keskimääräisistä saaliista. Pesäpallon miesten pääsarjassa sentään aikaisemmat kesät toistavat itseään. Vanhat tutut finaaliotteluparit kohtaavat jälleen. Kansallispeleimme näkökulmasta katsottuna vuodet näyttäivät olevan veljeksiä keskenään. En tiedä, kumpi on sitten parempi. Onko parempi mennä vanhoilla tutuilla tottumuksilla ja kaavoilla vuodesta toiseen – sama vanha tuttu kalapaikka, vaikka saalista ei tulisikaan – vai se, että joutuu etsimään uusia apajia, koska vanhat ottipaikat eivät näytä saalista antavan?

Tykkimiehet ry:n toiminnassa on parin vuoden ajan haettu uutta apajaa. Yhdistyksen koulutustoimikunta on suunnitellut ja valmistellut aselajin vapaaehtoisen koulutuksen koulutus suunnitelmat ja koulutusjärjestelyt kiinteässä yhteistoiminnassa aselajin johdon ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kanssa. Suunnitelman mukaiset koulutustapahtumat ovat alkamassa. Tavoitteena tällä toiminnalla on tietysti parantaa aselajin reservin osaamista mutta lisäksi saada uusia aktiivisia tykkimiehiä ja -naisia sotilasarvoon katsomatta aselajin vapaaehtoistoiminnan pariin. MPK

on kiittänyt Tykkimiehet ry:tä arvokkaasta ja tuloksellisesta työstä. Tykkimiehet ry puolestaan kiittää koulutustoimikunnan puheenjohtaja **Mikko Hörkköä** ja hänen työryhmäänsä kiittävästi suoritetusta työstä.

MPK on päättänyt perustaa tykistö koulutuksen kehittämissyhmän, jonka tehtävänä on seurata MPK:n tykistö koulutuksen (epäsuoran tulen koulutuksen) toteutumista, tykistön koulutusjärjestelmän koulutusohjelmien kehittymistä ja laaditun tykistö koulutuksen kehittämistyöryhmän raportin ehdotusten jalkauttamista. Kehittämissyhmä tekee esityksiä MPK:n koulutusvaliokunnalle tykistö koulutuksen kehittämiseksi. Tähän ryhmään MPK on pyytännyt Tykkimiehet ry:tä nimeämään omat edustajansa.

Koulutusasiassa voidaan todeta, että rauta on taottu kuumaksi. Ahjo, alasin, pajavasarat ja muut työkalut ovat kunnossa. Nyt tarvitaan niiden käyttäjiä, jotta rauta ei pääsisi jäähtymään.

Normaalia vuosikiertoa ja rohkeita esityksiä

Syksy on ovella ja loppuvuoden normaalit rutiinit ovat käsillä yhdistystoiminnassa säännusteista ja toteutuneista lämpötiloista ja sademääristä riippumatta. Vuoden 2016 toiminnan suunnittelu tavoitteinen ja talousarvioesityksineen sekä henkilövalintoineen ovat valmisteilla ja syksyn mittaan yhdistysten ja kiltojen kokousten hyväksyttävänä. Budjettien laatiminen on varmasti tykkimieskilloissa jokaisen tulo- ja menopuolen euron perään katsomista. Henkilövalinnoissa puolestaan on haasteena saada kilto-

jen hallintoon ja toimintaan mukaan uusia nuoria aktiivieja. Menestystä meille kaikille näissä askareissa!

Tykkimiehet ry:n toiminnassa Museo Militarian ylläpito ja kehittäminen ovat keskeisessä asemassa yhdessä pioneerien ja viestimiesten kanssa. Hämeenlinnan Linnanniemen kehittämiseen liittyen on viime vuosina ollut useampia kehitysohjelmia ja jatkoprojektien ja niiden alaisine työryhmineen. Viimeisin työryhmän loppuraportti ilmestyi kesälomakauden päättyessä. Paperilla asia näyttää rohkealta ja sisältää useita mahdollisuuksia myös Museo Militarian toiminnan ja sen kävijämäärien kehittämisen kannalta. Tästäkin asiasta rautaa on taottu kuumaksi useamman vuoden ajan. Nyt kysytään toimeenpanokykyä Hämeenlinnan kaupungilta, Museovirastolta ja sen alaiselta Kansallismuseolta sekä osaltaan myös Suomen Tykistö-, Pioneerij- ja Viesti-

museoyhdistys ry:ltä asioiden viemiseksi käytäntöön.

Oma lukunsa aselajimuseotoiminnassa on myös puolustusvoimien tuki. Nykyisen kaltainen tuki on varmistettu vuoden 2018 loppuun saakka. Tietoa siitä, miten ja missä muodossa tuki jatkuu vuoden 2018 jälkeen, ei toistaiseksi ole. Toivottavasti asiaan saadaan viimeistään seuraavan vuoden kuluessa perusteet, jotta lähitulevaisuudessa tehtävät päätökset Museo Militarian kehittämistoimenpiteistä olisivat linjassa vuoden 2018 jälkeenkin.

*Kari Halonen
Tykkimiehet ry:n
toiminnanjohtaja*

KOKOUSKUTSU

Tykkimiehet ry:n syyskokous pidetään lauantaina 14.11.2015 klo 11.00.

Kokouspaikkana on Museo Militaria
Vanhankaupunginkatu 19, 13100 Hämeenlinna.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 12 §:ssä mainitut asiat (mm. toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2016 sekä henkilövalinnat).

Tervetuloa!

Hallitus

Kokouksen jälkeen klo 13.00 alkaen Museo Militariassa järjestetään teemaseminaari aiheeltaan ”Tuttu, tuntematon vai arvaamaton Venäjä”.

Teemaseminaarista on oma erillinen ilmoitus ilmoittautumishojjeineen tässä lehdessä sivulla 23.

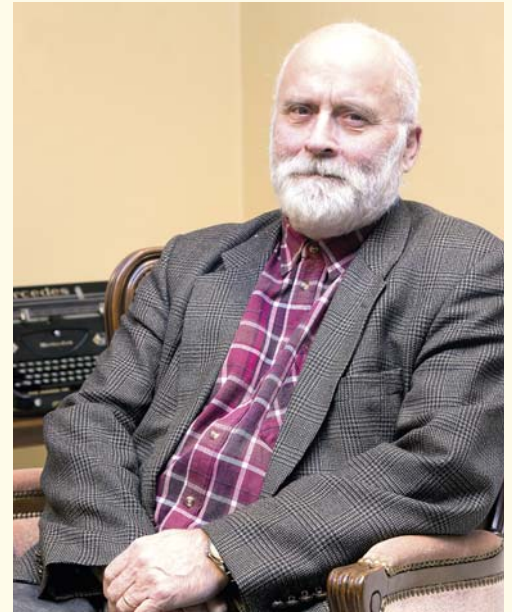
50-vuotisjuhlavuoden mietteitä

Tykkimiehet ry:n edeltäjän Tykistökouluun perinneyhdistyksen perustamisesta tuli toukokuussa kuluneeksi viisikymmentä vuotta. Yhdistyksen perustamista edelsi tiukka lähinnä henkilökemioiden yhteensopimattomuuteen liittynyt keskustelu siitä, kuka tai ketkä johtavat Tykistökenraali **V. P. Nenosen** niin henkistä kuin aineellista perintöä. Aineellisen perinnön vaalijaksi oli perustettu Suomen Kenttätykistön Säätiö, ja kyse oli siis säätiön johtamisesta ja henkisen perinnön liittämisestä säätiön toimialaan. Henkilökohtaisesti sain kokemuksen tästä henkilökemioiden yhteensopimattomuudesta 1960- ja 1970-lukujen taitteessa pidetyssä Tykkimiesten illassa ravintola Laulumiesten juhlaillallisella. Siihen aikaan vieraat oli sijoitettu pöytiin tarkan protokollan määrittelemän istumajärjestyksen mukaan. Jouduin järjestävän yhdistyksen hallituksen jäsenenä isännöimään pöytää, johon vastapäätäni oli sijoitettu vierekkäin kaksi vanhempaa herraa, jotka illan aikana istuivat selin toisiinsa nähden eivätkä vaihtaneet sanaakaan keskenään. Yritä siinä sitten pitää mukavaa tunnelmaa yllä. Kun tilaisuuden jälkeen kerroin tilanteesta yhdistyksen protokollasta vastanneelle korkealle oikeusopineelle, sain vastaukseksi, että istumajärjestyksen määrää protokolla eivät henkilökohtaiset mieltymykset. Tämä selittävä osana aiemmin mainittuun toteamukseen yhdistyksen ja säätiön perustamiseen vaikuttaneista seikoista.

Koska jälkiviisaus on kaikista viisauden lajeista suurin, voidaan tänään arvioida Pe-

rinneyhdistyksen ja siitä erinäisten välivaiheiden jälkeen muodostuneen Tykkimiehet ry:n perustamisen olleen varsin onnekas ja hyvä tapahtuma. Yhdistäähän Tykkimiehet ry tänä päivänä niin aatteellisella tasolla kuin henkisesti-kin kaikki valtakunnan tykistöaselajissa palveleet sotilasarvosta riippumatta yhteisen punamustan aselajilippumme alle. Lisäksi voidaan todeta, että säätiön olisi ollut käytännössä mahdotonta ylläpitää ja viedä eteenpäin niin aselajimuseota kuin yhteistä aselajilehteämme. Toki säätiöllä on ollut ja on edelleen vankka tukeva osuutensa molempien hankkeiden toteuttamisessa.

Näin juhlavuotena perinteeseen kuuluu tarkastella menneiden vuosien aikaansaannoksia ikään kuin ne olisivat istuvat hallituksen ansioita. Epäonnistumiset voidaan vähemmälle huomiolle ja aikaisempien hallitusten syyksi. Tykkimiehet ry:n aikaansaannoksista kannatta mainita ensinnäkin Tykistömuseon perustaminen Niinisaloon ja museon siirto Hämeenlinnaan, jotka molemmat toimet vaativat koko jäsenkuntamme vahvaa uskoa ja luottamusta sekä valtaisaan työpanosta siihen, että hankkeet toteutuisivat. Niinpä olikin täysin ymmärrettävää, että kun Museo Militaria perustettiin ja siihen yhdistettiin Tykistömuseon lisäksi Pioneer- ja Viestimuseot, pettymys oli suuri varsinkin niiden joukossa jotka olivat henkilökohtaisella työpanoksellaan olleet vaikuttamassa maailmanlaajuisestikin arvostetun Tykistömuseon aikaansaamiseen Hämeenlinnaan. Päätökseen vaikuttivat ennen kaikkea taloudelliset to-

siasiat sekä pääosan näyttelymateriaalia omistavan tahon näkemys ja halu kehittää sotilasmuseotoimintaa tiettyyn suuntaan. Toisena merkittävänä aikaansaannoksena voidaan pitää Suomen osuutta toisessa maailmansodassa käsittelevän dokumenttielokuvasarjan tuotanto, jolla on ollut selkeä tavoite lisätä tosiasiapohjalta nuorten ja nuorten aikuisten tietoa arvostusta veteraanisukupolven tekemisiä kohtaan. Tulikomentoja-lehti, jonka perusti **Pekka Lenkkeri** Pääkaupunkiseudun Kenttätykistökikillan tiedotteeksi, siirtyi myöhemmin Tykkimiehet ry:n toimitettavaksi ja nousi sitten aselajimme valtakunnalliseksi ykköslehdeksi. Selkeä epäonnistuminen on ollut aatteellisen toiminnan puolella. Emme ole onnistuneet myymään yhdistystämme – siis tarjoamaan mielekästä toimintaa henkilöjäsenillemme ja siten kasvattamaan henkilöjäsenkuntaamme. Korostan kuitenkin tässä yhteydessä, että tarkoituksena ei ole ryhtyä kilpasille jäsenhankinnan suhteen jäsenyhdistystemme kanssa.

Istuva hallitus ei kuitenkaan voi paistatella päivää menneitten tekojen loisteessa, vaan sillä tulee olla tiukka ote nykyisyydessä ja katse tulevaisuudessa. Tykkimiehet ry:n lähiajan kovimpia haasteita ovat yhdistyksen talouden kuntoon saattaminen. Näin voim-

me omasta puolestamme taata Museo Militarian toiminnan jatkumisen kaikissa olosuhteissa. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös Militariaa ylläpitävän yhdistyksen taloudellisen aseman parantamista ja vakiinnuttamista. Tulikomentoja-lehden osalta katson, että lehden tulisi ilmoitusmyynnillä ja tilausmaksuilla pystyä kannattamaan itse itsensä. Tämä saattaa kyllä johtaa lehden paperisen version muuttumiseen sähköiseen muotoon, mistä asiasta lehden päätoimittaja varmasti kuulis mielellään kentän mielipiteitä. Lopuksi henkilöjäseniämme ja jäsenyhdistystemme henkilöjäseniä sijoituskelpoisesta päästä ehkä eniten ilahduttava asia on, että keskustelumme aselajijohdon ja maanpuolustus- koulutusyhdistyksen kanssa on johtanut tulokseen, jossa jatkossa omaehtoiselle kouluttautumiselle aselajimme puitteissa taataan mahdollisuus maanpuolustuskoulutusyhdistyksen puitteissa.

Erityisesti nuoremmalle polvelle haluan vielä sanoa evästyksenä, että tarttukaa omaehtoiseen kouluttautumismahdollisuuteen heti, kun se tulee mahdolliseksi.

Hyvää alkavaa syksyä kaikille tykkimiehille!

Kari Vilamo
Tykkimiehet ry:n puheenjohtaja

Uutta kalustoa maavoimille

JUKKA SIPPOLA

Maavoimat on esitellyt uuden tai uusitun kalustonsa. Myös kenttätykistöä ollaan tulevina vuosina uusimassa. Kaluston uusiutuminen kuitenkin pienentää sodan ajan tykistöjoukkoja.

Oheisessa kuvasarjassa esitellään maavoimien uutta kalustoa. Vaikka joukossa ei ole kenttätykistön kalustoa, myös tykistössä on tapahtumassa mittavaa uudistumista ensi vuosikymmenellä.

”Operatiivisen tykistön kehittämishanke ja koko tykistöjärjestelmämme uusiminen on 2010-luvun loppupuolen merkittävin hankekokoisuus maavoimissa”, kertoo maavoimien hankekoordinaattori, everstiluutnantti **Matti Honkela**.

Suomi lähetti keväällä tietopyynnön modernien tykkien valmistajille maailmalla. Tietopyynnön tarkoitus oli kerätä tietoa tarjolla olevien tykkimallien teknisistä tiedoista ja myös alustavista hintahaarukoista. Tiedoista muo-

dostetaan yleiskuva tarkempaa analysointia ja varsinaista tarjouspyyntöä varten.

”Kiinnostus tietopyyntöämme kohtaan oli hyvin laajaa. Melkein kaikki vakavasti otettavat tykkien valmistajat ovat kiinnostuneita Suomen hankinnasta”, kertoo maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti **Seppo Toivonen**.

”Tietopyyntöön saatiin vastaukset elokuun alussa, ja syksyn aikana aineisto analysoidaan sekä valmistellaan varsinaisen tarjouspyynnön lähettämistä. Tarjouspyyntö on tarkoitus lähettää sopiviksi katsuille ehdokkaille ensi vuoden alussa”, valottaa puolestaan tykistön tarkastaja, eversti **Pertti Lahtinen**.

”Mikäli hanke etenee suunnitelmallisesti, saadaan uudet

tykit koulutuskäyttöön varusmiehille ensi vuosikymmenen alussa. Aseiden elinkaari on suunniteltu ulottuvan aina 2050-luvulle asti.”

155 mm päivän sana

Trendi kenttätykistössä on viemässä kauaskantoiseen, yli 30 km ampuvaan 155 mm:n kalustoon, joka pystyy itse liikkumaan joko kumipyörillä tai teloilla ja jossa on miehittölle sirpalesuojaus. Nyt käytössä olevassa kotimaisessa, Patrian valmistamassa kanuu-

nassa 155 K 98 on kyllä oma apumoottori, joka mahdollistaa lyhyet liikuttelut asemassa, mutta pidemmällä matkoilla ja asemanvaihoissa tarvitaan edelleen vetoautoa.

Tykistön tarkastaja Pertti Lahtisen mukaan massavanheneva tykkikalustomme tultaneen korvaamaan 155 mm:n tykistöjärjestelmällä 2020-luvun alussa.

Raivauspanssarivaunu LEO 2 A4+URDAN on eräs esimerkki vanhemman Leopard 2 A4 -mallin jatkokäytöstä. Panssarivaunun etuviistolevyyn on asennettu Suomessa sovitinkappaleet, jotka mahdollistavat Israelissa valmistetun miinanraivausjärjelmän kiinnittämisen. Muutostyöt on toteuttanut Patria Land Systems. Raivatessa tornikanuunan putki siirretään sivuun, ettei se kolahda epätasaisessa maastossa raivaimen putken vakautusjärjestelmän takia.

155 K 98 on myös perinteinen ”avomalli” ilman miehistöä suojaavaa panssarointia.

”Uuden kaluston yksityiskohtaiset operatiiviset kriteerit ovat luonnollisesti salaisia. Kalustolta odotetaan yleisellä tasolla mm. nopeaa tulenavaus- ja väistökykyä, tehokasta vaikutusta, liikkuvuutta, ulottuvuutta, tarkkuutta, sekä toimintavarmuutta vaativissa olosuhteissamme. Keskeinen kriteeri on käytön ja kunnossapidon kustannukset koko elinkaaren ajalta”, tykistön tarkastaja Lahtinen toteaa.

”Olemme joutuneet luopumaan jo vuosikymmenen vaihteessa suuresta määrästä 152 mm:n hauptseja (152 H 55) sekä tämän vuoden alussa 152 mm:n telakanuunayksi-

köstä. Kuluvan vuosikymmenen aikana luovumme ampu-
matarvikkeiden vanhenemisen myötä 130 mm kanuunoista (130 K 54).”

Suomen tavoitteena on rajoittaa tykkien huollollisesti hankalaa kaliiberikirjoa. 152 mm on tyypillisesti venäläinen kaliiberi, kun taas lännessä suositaan 155 mm:iä.

”Ensi vuosikymmenellä vanhenee massamaisesti 122 mm:n aseiden ampu-
matarvikkeita sekä ajoneuvoalustoja. Tällöin luovutaan vaiheittain kevyestä raketinheitimestä (122 RAKH 89) ja panssarihauptseista (122 PSH 74). Sen sijaan ainakin osan vedettävän 122 H 1963 -hauptseikalustomme käyttöä pyritään jatkamaan vähintään 2020-luvun loppuun. Myös

muita tykkeitä ja ampu-
matarvikkeita käytetään niin pitkään kuin ne ovat käyttökelpoisia”, Lahtinen täsmentää.

Vanhemisesta huolimatta vanhaa venäläistä ampu-
matarviketta Suomessa on runsaasti vielä 2020-luvulla. ”Vanhenevien ampu-
matarvikkeiden hallittu käyttö mahdollistaa kovapanosammunnat li-
ki entisellä tasolla myös ensi vuosikymmenellä”, tarkastaja vahvistaa.

Valtiontalous on tällä hetkel-
lä varsin tiukoilla, siksi poliitti-

set päättäjät aina kysyvät tiukas-
ti, mitä armeijan suunnittele-
mat hankinnat maksavat.

”Tietopyynnössä hankin-
nan hintahaarukka oli asetettu
nollan ja sadan miljoonan eu-
ron välille. Hankinnan käytet-
tävässä olevat resurssit ja yksi-
tyiskohtaiset kustannukset tar-
kentuvat myöhemmin. Hank-
keen tavoitteena on rakentaa
toimivia kokonaisuuksia, jol-
loin tuliyksiköissä on aseiden
lisäksi oltava mm. tarpeelliset
johtamisen ja huollon osat”,
kuvailee eversti Lahtinen.

Sivulle 12 >>

◀ Suomi osti Hollannista sata käytettyä Leopard 2 A6 -taistelupanssari-
vaunua. Kauppahinta oli n. 200 M€ joka sisälsi vaunujen lisäksi varaosia,
ampumatarvikkeita, koulutusjärjestelmiä ja simulaattoreita sekä huolto-
järjestelmä. Toimitukset ajoittuvat vuosille 2015–2019, ja ensimmäiset
vaunut otettiin vastaan toukokuussa. Tykkimiehiä kiinnostanee, että
vaunun pääase on 120 mm:n panssarivaunun kanuuna. Verrattuna Suo-
messa aiemmin käytössä olevaan A4-vaunuun uudessa A6-mallissa on
mm. pitempi tykinputki, mikä tietenkin lisää ammuksen lähtönopeutta ja
läpäisevyyttä. Järjestelmä mahdollistaa suorasuuntausampumisen jopa
4000 metriin, mutta käytännön maksimiampumaetäisyys peitteisessä
maastossamme on 800–1500 m. 60 tonnin painoisessa vaunussa on
neljän hengen miehistö (johtaja, ajaja, ampuja ja lataaja).

▶ Punapistetähtäin 2009 ja valonvahvistin integroituna taitto-
peräiseen rynnäkökivääriin (RK 95 TP).

>> Sivulta 11

1990-luvulla ns. Saksan kaupan yhteydessä hankittiin suuri määrä käytettyä sotamateriaalia, mm. tykkeitä, ja nyt käyttöön otetut Leopard 2 A6 -taistelupanssarivaunut ostettiin käytettyinä Hollannista. Myös armeijamme käyttämät panssarihaupitsit ja raketinheittimet on hankittu käytettyinä 1990-luvun alussa. Tykistön tarkastajan mukaan tietopyynnössä ei nykyään suljettu käytetyn materiaalin vaihtoehtoa pois, mikäli käyttökelpoista on saatavilla.

Kenttätykistöjoukot supistuvat

Huono uutinen on, että sodan ajan tykistöjoukkojen ja samalla sinne sijoitettujen reserviläisten määrä pienenee tulevaisuudessa. Laaja kenttätykistöhän on ollut ”köyhän miehen ilmavoimat”, koska Suomen lentokoneiden määrä ja niiden ilmas- ta maahan iskukyky on kovin rajallinen.

Tulevaisuudessa maamme sodan ajan tykistöjoukkojen määrä pienenee merkittävästi nimenomaan nykyisen kaluston massamaisen vanhenemisen ja suorituskykyuutteiden vuoksi. Korvaavan kaluston vastaavan määrän hankinta on yksinkertaisesti mahdotonta taloudellisista syistä.

”Aseita poistuu useita satoja, joten on aivan selvää, että ilman korvaavaa 155 mm:n asejärjestelmää tykistön suorituskyky romahtaa ensi vuosikymmenellä. Toi-

LEO 2 MARKSMAN -ilmatorjuntapanssarivaunu on toinen esimerkki Leopard 2 A4 -taistelupanssarivaunun kaluston jatkokäytöstä. Muutostöihin ovat kuuluneet it-tornin irrottaminen entisestä T-55 -taistelupanssarivaunun alustasta, pienehköt muutostyöt Leopard 2 -alustaan sekä tornin integroiminen Leopard 2 -alustaan. Muutostyöt on tehnyt kotimaassa Millog Oy. Vaunu otetaan palveluskäyttöön Panssariprikaatissa vuodesta 2016 alkaen.

saalta hankittava tykkikalusto on suorituskyvyllään vanhentuvaa kalustoa huomattavasti tulivoimaisempi erityisesti käytettävässä erikoisampumarvikkeita”, tykistön tarkastaja kertoo.

Erikoisampumarvikkeet mahdollistavat esimerkiksi tavanomaista pidemmän, jopa 50 km:n kantaman tai tehokkaamman tulivaikutuksen.

”Erikoisampumarvikkeiden hankintaa jatketaan resurssien puitteissa.

Ensi vuonna saamme älykkäitä panssariin hakeutuvia kuorma-ammuksia (155 mm Bonus MK II), jolloin panssarintorjunta voidaan ulottaa yli 20 kilometrin päähän”, eversti Lahtinen valottaa hankintoja.

”Erikoisampumarvikkeet eivät liity suoraan edellä esitettyyn hankintaprosessiin, mutta erikoisampumarvikkeita hankkimalla voidaan kasvattaa uusien tykkien tulen tehoa.” ■

Erikoisjoukkojen pimeänäkölaite ja kypärä 2020. Komposiittikypärä on edistynyt taistelijan kypäräjärjestelmä, johon on integroitu liityntä viestijärjestelmiin – ml. myös kallomikrofoni, aktiivikuulonsuojaus ja stereopimeänäkölaiteet. Kypärä on suunniteltu myös yhteensopivaksi NH90-helikopterien oviampujien ja rynnäkköpanssarivaunun johtajan käyttöön. Modulaarisuus mahdollistaa kypärän osien helpon vaihtamisen. Toistaiseksi kypärä on lajissaan ainoa integroitu järjestelmä maailmassa.

”Vanha vippalauta” eli kevyt KRH 81 saa kyytiä. Maavoimat hankki Norjasta vuosina 2013–2014 käytettyinä n. 400 Ruotsissa valmistettua telakuorma-autoa. Hankinnalla varmistetaan Pohjois-Suomen taisteluosastojen liikkuvuus 2030-luvulle asti. Hankintaan kuului kevyt kranaatinheitintela-kuorma-auto, joka on varustettu 81 mm:n kranaatinheittimellä. Vaunutyyppi otetaan palveluskäyttöön vuonna 2016 Kainuun Prikaatissa ja Jääkäriprikaatissa.

Liikkuvan huoltotukikohdan kalustoa ovat evakointipanssarivaunu (MT-LB) sekä kuvassa oleva sairaankuljetuspanssarivaunu (MT-LBu). Näillä erikoispanssarivaunuilla on isku-porrasta vastaava maastoliikkuvuus sekä kevyt panssarisuoja. Vaunujen tehtäviä ovat mm. taistelutilanteessa tapahtuva haavoittuneiden ensihoito ja evakuointi sekä hinaus- ja kaluston vikakorjaustyöt. MT-LB -vaunutyyppien eri versioita ostettiin Ruotsista käytettynä n. 150 kappaletta vuonna 2011. Alkuperäinen vaunu on neuvostoliittolaisvalmisteinen, ja siihen on tehty muutostöitä sekä Ruotsissa että Suomessa.

Naamioitu rynnäköpanssarivaunu BMP-2M. Venäläisvalmisteinen kalusto on meillä sijoitettu mekanisoi-tuihin taisteluosastoihin. Sen pääase on 30 mm:n panssarivaununukuuna, lisäksi 7,62 mm:n panssarivaunu-konekivääri sekä suojasavuhei-tinjärjestelmä. Modernisoinnissa on parannettu erityisesti vaunun pimeätoimintakykyä mm. asentamal-la ajajalle ja ampujalle lämpökamera, johdettavuutta uusimalla kommuni-kaatiojärjestelmä ja pienennetty havaittavuutta lisäämällä liikkuvan kohteen maastouttamisjärjestelmä.

Palveluksessa Panssarihaupitsipatterissa

Panssarihaupitsipatterin käytävät ja tuvat on jälleen miehitetty, kun tuore saapumiserä 2/15 on astunut palvelukseen. Alokkaiden peruskoulutuskausi viheltää jo viimeisiään. P-kauden jälkeen alokkaat ripotellaan jatkokoulutuksiin ja johtaja-aines löytää tiensä johtajakoulutukseen.

Oululainen **Alexi Koski** löysi itsensä alokkaana panssarihaupitsipatterista. Kosken kiinnostus vaunukalustoon vei miehen pohjoisesta syväle Kanta-Hämeeseen. Kosken ensisijainen toive Leopard-panssarivaunun ratista kaatui, kun patterin kalustoa esiteltiin tuoreille alokkaille. Aluksi hie-man häkeltyneyt olo selventyi kun liikkuvan panssarirykistön ainutlaatuisuus ja iskuvoima korvasivat leopardikuvioiset haaveet.

Niko Kinnusen jo historian tunneilta kipinänyt kiinnostus jääkäreihin ja kaveripiirin puheet ajoivat miehen keräämään tietoa hyvissä ajo-in ennen heinäkuussa alkavaa kaksoiselämää. Panssarihaupitsipatteri vei Kinnusen huomion Jääkärikykirykmentin tulivoimaisimpana ja laadukasta johtajakoulutusta tarjoavana yksikkönä.

Peruskoulutuskauden tunnelmia

Alkutaival armeijassa oli hankalinta. Kulttuurishokki ja kiire paukuttivat takarivossa. Kiire on kova, mutta kuri oli kovempi. Aikaa vapaa-ajalle oli rajoitetusti, ja yhteydenpito sidosryhmiin on valikoivaa. Kaikesta huolimatta hämmennyksen keskellä kumpuaa seesteinen tunne tasa-arvosta. Kaikki alokkaat olivat samalla viivalla, samoissa vaatteissa, samoin odotuksin sekä vaatimuksin. ”Harvoin elämässä saa mahdollisuuden näin ’puhtaaseen pöytään’”, Kinnunen toteaa. Ensimmäiset viikot kuluivat kaikkien osalta harjoituksiin, liikkumiseen ja joukkona toi-

mimiseen. Ensikosketus ampumatarvikkeisiin ja rynnäkökivääriin sai puntit valah-tamaan vastalankattujen maihinnousukenkien varteen. Ensimmäiset ampumaratapäivät olivat täynnä odotuksia ja jännitystä. ”Se yksi osuma taulun alareunassa toi ristiriitaisia tunteita.. Pitäisikö olla pettynyt vai iloinen ensimmäisestä osumasta?” muistelee Koski.

P-kauden puolivälin viikonloppuvapaat jäivät virka-apuviikon alle, jonka jälkeen alkoi toisetkin viikonloppuvapaat syövä ikimuistoinen alokasharjoitus syvällä Hätilän metsissä. ”Raskastahan se oli”, muistelee Kinnunen. Telttojen edestakainen kasaaminen, myöhäiset nukkumaanmenot ja yölliset hälytykset tekivät muutenkin raskaista päivistä vaativan rankkoja. Elämyk-

siäkin harjoitukseen mahtui. Puolustus- ja hyökkäysammunnat olivat mieleenpainuvia, ja räjähteiden käsittelykin tuli alokkaille tutuksi. ”Mieleen ja verkkokalvoille jäi ainakin telamiinan räjäytys räjähteiden tehoesittelyssä”, tokaisee Koski. Jännitys huipentui useimpien osalta kovan käsikranaatin virittämiseen ja heittä-miseen juoksuhaudat-asemasta hiekkamonttuun. ”Pitkät turvapuheet ja poteroista poistumisharjoitukset ennen heit-topaikalle menoa olivat mielessä. Siellä sitten lyötiin sirpalekranatti käteen ja alettiin toimia”, kertoo Kinnunen.

Kokemuksia ryhmänjohtajana

Ryhmänjohtajan saappaissa-kaan ei ole ollut aina ruusuista marssia. Ensimmäiset viikot uusien ihmisten edessä olivat

aluksi haastavia. Kouluttajien vaatimat aikamääreet ja suori-tustehokkuus vaativat organi-sointikykyä ja luovuutta. ”Kesän uutena elementtinä tulleet polkupyörät ja pyörämarssit nousivat haasteiksi kun muu-tamat pyörät alkoivat hajota ja jäädä vaille ajajaa”, muistelee Alikersantti **Onkinen**. Myös kuuma aurinkoinen kesäsää aiheutti usein päänvaivaa, kun suurikin juomahuolto osoit-tautui alimitoitetuksi. Haas-teista kuitenkin selvittiin ja onnistumisten syynä voidaan pitää johtamisen toimivuutta ja alokkaiden omaa innokkuutta ja aktiivisuutta.

Pian alkavat jatkokoulu-tukset tykistön ja vaunumiehistön tehtäviin tarkoittavat P-kauden joukon hajautumista. Tuvat vaihtuvat ja jaokset erkanevat. ”Kyllähän siinä tulee sellainen haikea olo”, Kinnunen ennako-i. Alokkaat yhdessä kertovat, miten P-kauden ryhmähenki on syntynyt ensin oman alapunkan taistelija-sta tupa- ja myöhemmin joukkuehenki on syntynyt vähän niin kuin puolivahingossa”, toteaa Kinnunen. P-kauden jälkeen vastaan tulevat uudet haasteet. ”Onhan sitä ennenkin selvitetty”, alikersantit sanovat rennosti. ■

Alokas Kinnunen, alokas Koski ja Alikersantti Onkinen.

Tykistörikaatin Killan kiltalaiset järjestivät ohjelmaa omaistenpäivään

TEKSTI: RAIMO OJALA,

KUVAT: RAIMO OJALA JA HANNU VETTENRANTA

Porin Prikaati järjesti alokkaiden omaisille mahdollisuuden tutustua varuskuntaan. Samaan aikaan 10.–12. heinäkuuta 2015 järjestettiin Satakunnan koulutus- ja tukiyksikön hallinnoima MPK:n kurssi, jonka osallistujat järjestivät kaksi toimintarastia sekä infopisteen. Lisäksi paistettiin muurinpohjalettuja sekä grillattiin makkaroita omaistenpäivien osallistujille. Omaiset oli kutsuttu Niinisaloon kolmena peräkkäisenä päivänä eli perjantaina, lauantaina sekä sunnuntaina joukkoyksiköittäin jaoteltuna.

Useimmat järjestelyihin osallistuneista olivat Tykistörikaatin killan jäseniä. Kurssin johtajana toimi Kankaanpään

Seudun Tykistökillan varapuheenjohtaja **Pauli Huhtamaa**.

Suosituilla EKO-aseammuntarastilla oli mahdollisuus ampua sekä rynnäkkökiväärillä että pistoolilla. Viestirastilla tehtävänä oli viestittäminen sanomalaiteella ja kenttäradiokalustolla. Monille viestimiehille palautuikin muistoja menneiden aikojen viestitoiminnasta. Samalla esitettiin kysymyksiä viestiliikenteen nykyisyydestä ja tulevaisuuden näkymistä.

Aamupäivisin oli järjestetty koulutustoimintaa ja rastipisteiden valmistelua. Rastit olivat toimintavalmiina vastaanottamaan varusmiehiä ja heidän omaisiaan päivittäin kello 16.00–20.00 välisenä aikana. ■

Tykistörikaatin Killan voimahahmoja. Vasemmalta Aki Kinnunen, killan puheenjohtaja Orvo Haavisto ja MPK:n kurssinjohtajana toiminut Pauli Huhtamaa.

Kiltalaiset hankkivat toimintavaroja TykPr:n killalle myymällä makkaraa ja muurinpohjalettuja.

EKO-ammuntarastilla myös varusmiehet pääsivät kokeilemaan taitojaan.

Myös viestirastilla riitti vipinää.

Museoesineet kertovat OSA 22

Tykistön joukko-osastoristejä ja -tunnuksia

TEKSTI: SAMUEL FABRIN, KUVA: SIRKKA OJALA

Museo Militarian myötä aikanaan Tykistö museon kolmannen kerroksen länsipään perinnehuoneessa olleet esineet siirtyivät kerroksen itäpäähän. Sinne koottiin museon kolmen aselajin, tykistö-, pioneeri- ja viestiaselajien heraldiikkaa ja perinteisiin liittyvää aineistoa kuten joukko-osastotunnuksia, ristejä ja lippuja.

Joukko-osastoristit

Joukko-osastoristit ovat kunnianosoitus- ja palkitsemismuoto, joka myönnetään varusmiehiä kouluttavalle joukolle. Joukko-osasto voi myöntää niitä kantahenkilökunnalle ja varusmiehille moitteettomasta tai erityisestä palvelusta sekä jopa ulkopuolisellekin henkilölle joukko-osaston eteen tehdystä työstä.

Monien joukko-osastojen muututtua joukkoyksiköiksi tai tultua lakkautetuiksi osasta ristejä on tullut perinneristejä. Lakkautettujen joukkojen ristejä kannetaan edelleen, vaikka niitä ei enää myönnetäkään. Näin risteissä ovat jääneet elämään lakkautettujenkin joukko-osastojen tunnuksat.

Näyttelyyn on koottu Suomen kenttätykistöjoukkojen joukko-osastoristit sekä ristit, joita tykistöjoukossa on voitu osana prikaatia käyttää. Päivämäärä on ristin vahvistuspäivämäärä.

Mittauspatteristo, Mittausristi, 3.3.1968

Mittauspatteriston, myöhemmin Tiedustelupatteriston Mittausristin ristimalli poikkeaa muodoltaan monesta muusta joukko-osastorististä. Ristin keskellä on alun perin vuonna 1927 käyttöön otettu joukko-osastotunnus. Ristin suunnitteli Katariina ja Jarmo Kantelin.

Uudenmaan Prikaatin patteristo, Siikajoen risti, 18.4.1969

Dragsvikissa toimineesta III/KTR 2:sta tuli vuonna 1954 4.Prikaatin patteristo ja maakunnallisten nimien käyttöön oton jälkeen Uudenmaan Prikaatin Patteristo. Prikaatin risti, Siikajoen risti, perustuu prikaatin liekkilippuun. Päättunnuksena on vuonna 1967 käyttöön otettu joukko-osaston tunnus.

Jääkärikykistörykmentti, Jääkärikykkimiesristi, 10.6.1976

Alun perin Jääkäripatteriston, sittemmin Jääkärikykistörykmentin punaisessa ristissä on Kuninkaallisen preussilaisen jääkäripataljoona 27:n tunnus. Pataljoonassa koulutetun jääkärikykkimiehet olivat keväällä 1918 mukana perustamassa Jääkärikykistöä.

Karjalan Tykistörykmentti, Karjalan tykkimiesristi, 21.2.1978

Muihin risteihin verrattuna omaleimaisen ristin idea on otettu vanhasta Lappeenrannan tykistökoulun merkistä. Ristissä olevien tykinputkien päällä on 1500-luvulla käyttöön otettu Karjalan maakuntavaakuna. Ristin on suunnitellut Gustav von Numers.

Kainuun Tykistörykmentti, Kainuu-risti, 19.4.1978

Kainuun Prikaatin patteristo laajeni vuonna 1990 Kainuun Tykistörykmentiksi. Kainuun Prikaatin vihreässä, jalkaväkeen viittaavassa ristissä on vuonna 1967 vahvistettu prikaatin tunnus: Kajaanin vaakunassa oleva linna ja laakeriseppele. Ristin on suunnitellut Kari Kiira.

Pohjois-Karjalan patteristo, Pohjois-Karjalan tykistöristi, 31.8.1978

Pohjois-Karjalan Patteriston joukko-osastotunnuksen muodostivat vuonna 1967 käyttöön otettu suitseva pommielementti ja Karjalan vaakunan länttä kuvaava käsivarsi. Tunnus sijoitettiin myös patteriston punaisen joukko-osastoristin keskelle.

Pohjanmaan Tykistörykmentti, Pohjanmaan tykistöristi, 27.11.1978

Ylämyllyllä, Oulussa ja Sodankylässä toimineen Pohjanmaan Tykistörykmentin

ristin tunnuksena on rykmentin lipussa olevat ristikkäiset tykinputket ja Pohjanmaan maakunnan vaakuna.

Satakunnan Tykistörykmentti, Satakunnan tykistöristi, 12.3.1979 (Tykistöprikaati 22.1.1993)

Satakunnan Tykistörykmentin punaisen ristin tunnukseksi otettiin vuonna 1979 joukko-osastolipussa oleva suitsevaa pommia kantava Satakunnan karhu. Karhu toimi myös joukko-osastotunnuksena ennen kuin se vuonna 1968 katkaistiin. Vuonna 1993 rististä tuli myös edellisvuonna perustetun Tykistöprikaatin joukko-osastoristi.

Joukko-osastotunnukset

Joukko-osastoristien rinnalla vitriinissä on esillä joukko-osastotunnuksia. Ensimmäiset joukko-osastotunnukset vahvistettiin jo vuonna 1919. Tunnukset olivat metallisia tai ne maalattiin eli painettiin olkaimiin. Ajan kuluessa osa joukoista sai omat, yksilölliset tunnuksensa. Osalle joukoista tunnukset kuitenkin muodostettiin aselajitunnuksesta ja numerosta tai kirjaimista.

Ristikkäisiä tykinputkia suunniteltiin aluksi tykistön yleiseksi aselajimerkiksi. Merkki oli yleinen monien maiden tykistössä. Lopulta tykistön yleismerkiksi määrättiinkin ristikkäiset putket, mutta kenttätykistön aselajitunnukseksi tuli nykyisinkin tuttu liekehtivä pommi. Saksassa, jonka vaikutus itsenäisen Suomen armeijaa rakennettaessa oli vahva, tykinputket olivat tykistön yleismerkkinä ja pommikuvio järeän tykistön tunnuksena.

Kenttätykistöjoukkojen tunnuksissa oli siis pääsääntöisesti liekehtivä pommi muodossa tai toisessa. Poikkeuksen tekivät raskasta tykistöä edustaneet KTR 4 ja Raskas Kenttätykistörykmentti, joiden tunnuksena olivat ristikkäiset ammuksat. Myös rautatietykistöllä oli oma tunnuksensa. Kenttätykistöjoukoilla liekehtivää pommia täydensivät aluksi rykmentin numerot tai muut tunnukset. Myös uudemmissa, sotien jälkeisissä tunnuksissa pommi tai ristikkäiset ammuksat olivat edelleen mukana. Viimeisimmäksi jääneessä, Tykistöprikaatin joukko-osastotunnuksessa pommia ei kuitenkaan ole, vaan leijona kantaa savuavaa tykinputkea.

Lähteitä:

Kari K. Laurila: Sotilasheraldiikka. Liput, merkit ja tunnukset. Ruotuväki 2003.

Jyri Paulaharju: Suomen kenttätykistön historia. I osa. Suomen Kenttätykistön Säätiö. Helsinki 1989.

Suomen Puolustusvoimien joukko-osastoperinteet. Sotamuseon julkaisuja 1/2008.

Museoharjoittelijan työpanos ja ideat ovat kullannarvoisia

SIRKKA OJALA

Henrik nimesi yhdeksi itselleen mieluisimmaksi museoesineeksi Militarian perusnäyttelyn kakkoskerrokseen sijoitetun, toisessa maailmansodassa käytössä olleen Enigma-salauslaitteen.

Kesäkuulla Museo Militarian toimiston ovesta astui sisään reipas hämeenlinnalainen nuorimies, joka oli juuri kotiutunut Panssariprikaatista. **Henrik Järvinen** oli saanut vinkin Hämeenlinnan Työ- ja elinkeinotoimistosta, ja osasi näin tulla kyselemään museolta työharjoittelupaikkaa. Museonjohtaja **Jaakko Martikainen** otti nuoren miehen työtarjoituksen heti vastaan, ja Henrik toimi kuuden viikon ajan Museo Militarian museoharjoittelijana.

Museossa harjoittelija pääsee kurkistamaan museon kullisten taakse ja näkemään näin konkreettisesti, mitä museotyö pitää sisällään. Henrik ehtikin harjoittelunsa aikana tekemään monenlaisia museotöitä, ja hänen työpanostaan saadaan pitkään ihailta muun muassa museon perusnäyttelyyn ilmestyneiden uusien opaskylttien sekä infotaulun osalta. Museon Facebook-sivusto sai myös uutta sisältöä museosihteerin kesäloman aikana ja pitkään vireillä ollut valokuvausurakkakin saatiin päätökseen, kun ahkera harjoittelija kuvasi ulkonäyttelyalueella olevien tykkien puupyörät niiden kunnostusta silmällä pitäen. Museon opastus- ja asiakaspalvelutehtävät tulivat niin ikään Henrikille tutuiksi harjoittelujakson aikana.

Henrikin mukaan Militarিয়াssa työyhteisö oli vastaanottava ja joka päivä tuntui mukavalta tulla töihin. Henrikin

mukaan museon työtehtävien monipuolisuus rikkoi illuusion tylsästä museotyöstä. Tylsää museolla ei kuulemma ole ollut hetkeäkään, sillä erilaisia tehtäviä ja töitä on piisannut. Henrik sai käyttää myös omaa luovuuttaan ja ideointikykyään, ja hän totesikin siitä olevan hänelle myöhemminkin hyötyä. Henrik kertoo oppineensa museolla myös järjestelmällisyyttä, mikä on kuulemma aikaisemmin ollut hänen työskentelyssään se heikoin lenkki.

Historian opinnot vievät Tampereelle

Museolle Henrikin työpanos oli kullannarvoinen. Ylimääräinen käsi pari oli tarpeen monessa kohtaa. Museonjohtaja Martikaisen mukaan nuoret tuovat museolle myös rikkaan tuulahduksen ulkomaailmasta, sillä vakituisesti museotyötä tekevien ajatukset ajautuvat helposti samoille urille. Nuorten uudet ideat ja ajatukset otetaan Militarিয়াssa jatkossakin ilolla vastaan. Historia on aina kiinnostanut Henrikiä, ja hän aloitti syyskuun alussa historian opiskelun Tampereen Yliopistossa. Opiskelun myötä muutto Tampereelle opiskelija-asuntoon oli myös edessä. Tästä huolimatta Henrikin työ museolla jatkuu. Hänet nähdään jatkossa viikonloppuisin museon asiakaspalvelupisteessä, kun opiskelulta aikaa työnteolle liikenee. ■

KILTA- JA KOKOUSSIVUT

Kilta- ja kokoussivuilla tarkoitettu materiaali sekä myös vuoden 2016 merkkipäiviin tulleet muutokset ja ilmoitukset merkkipäivän julkaisematta jättämisestä pyydetään toimittamaan ennen seuraavan numeron aineistopäivää Juhani Sunille, osoite Käypolku 1 D 11, 13500 Hämeenlinna, kiltasivut.tulikomentoja(at)gmail.com, mpk 0440 478 602 tai mpt 040 451 5229

Numeron 1/2016 aineistopäivä on 20.1. ja ilmestymisviikko 7

Tykkimiehet ry

Tulevia tapahtumia:

HALLITUKSEN TULEVIA KOKOUKSIA

Hallituksen kokous 6/2015 pidetään 12.10.2015 klo 12.30 alkaen Helsingissä.

Kokouspaikka ilmoitetaan myöhemmin tarkemmin, mutta todennäköisesti kokous pidetään Maanpuolustusjärjestöjen talossa (Töölöntorinkatu / Döbelninkatu).

KOKOUSKUTSU

Tykkimiehet ry:n syyskokous pidetään lauantaina 14.11.2015 klo 11.00

Kokouspaikkana on Museo Militaria, Vanhankaupunginkatu 19, 13100 Hämeenlinna.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 12 §:ssä mainitut asiat (mm. toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2016 sekä henkilövalinnat).

TERVETULOA!

Hallitus

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kari Vilamo**, Tempelinkatu 4 B 17, 00100 HELSINKI, mp 050 325 2790, kari.vilamo@gmail.com

Sihteeri **Kari Halonen**, Kasavuorentie 16 A 3, 02700 KAUNIAINEN, mp 040 575 9966, kari.halonen@kolumbus.fi

Yhdistyksen internetsivut:

www.tykkimiehet.fi

Pankkiyhteys:

Nordea, FI98 2124 1800 0110 53

Kenttätykistökerho ry ja Uudenmaan tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

Kenttätykistökerhon ja Uudenmaan Tykistökillassa syysohjelmaa: 28.10.2015 **Kenttätykistökerhon ja Uu-**

denmaan Tykistökillassa pistoolimestaruuskilpailu

Aika: Ke 28.10 klo.16-18.30

Paikka: HRUP:n ampumarata Töölö

Ilmoittautuminen: [jyrppy\(at\)hotmail.com](mailto:jyrppy(at)hotmail.com) ma 26.10. mennessä ja maksamalla kilpalumaksun 10 € KT-kerhon tilille: Nordea FI27 1271 3000 0833 23

KT-kerhon ja Uudenmaan tykistökillassa jäsenten yhteinen pistoolimestaruuskilpailu järjestetään piirin ampumaradalla "luolassa".

Et tarvitse omaa asetta vaan kilpailu tapahtuu järjestäjien tarjoamalla kalustolla (Glock 17 - 9mm). Kuulosuojaimien ja suojalasiensa laina sekä patruunat kuuluvat kilpailumaksuun. Riittää kun ilmoittaudut 26.10. mennessä, maksat maksun ja tulet radalle klo.16-18.30 välisenä aikana. Lisätiedot: Jyri Vilamo, [jyrppy\(at\)hotmail.com](mailto:jyrppy(at)hotmail.com) tai 040-1468424.

Vierailu Pahkajärven ammuntoihin

Aika: loka-/marraskuun vaihteessa. Seuraa sähköistä ilmoitteluaamme.

KOKOUSKUTSU

Torstaina 19.11.2015 kello 18:30 alkaen pidetään **Kenttätykistökerhon vuosikokous** ja välittömästi tämän jälkeen **Uudenmaan tykistökillassa vuosikokous** Maanpuolustusjärjestöjen auditoriossa Döbelninkatu 2 00260 Helsinki. Kokouksissa käsitellään yhdistysten sääntömääräiset asiat. Tervetuloa. Yhdistysten hallitus

Kokouksen yhteydessä mahdollisesti kokouksesitelmä myöhemmin tarkentuvasta aiheesta, seuraa sähköistä ilmoitteluaamme.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Janne Hänninen**, Hopeatie 20 B 43, 00440 Helsinki, mp 050 312 0934, [puheenjohtaja\(at\)ktkerho.fi](mailto:puheenjohtaja(at)ktkerho.fi). Varapuheenjohtaja **Oskari Matilainen**, Sihteeri **Aki Mäkiranta** Valakuja 6 A, 02770 Espoo, mp 040 5225787, [sihteeri\(at\)ktkerho.fi](mailto:sihteeri(at)ktkerho.fi). Rahastonhoitaja **Patrick Hjelt**. Ase-

ja urheilu: **Jorma Kainulainen**, Nuori-

so: Tapio Laakso. Lohjan Patteri: Raine Mönkkönen

Killan verkkosivut: www.tykistokilta.net.

KT-kerhon verkkosivut: www.tykisto.fi

Jääkärietykistön Kilta ry

Jääkärietykistön Kilta järjestää perinteisen Pyhän Barbaran illan 4.12. klo 18.00-21.00 Museo Militarian Tykkihallissa Hämeenlinnassa. Lue lisää tämän lehden sivulta 19.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Ilkka Vahtokari**, Cygnaeuksenkatu 3 as 2, 13130 Hämeenlinna, mp 0440 105 016, [ilkka.vahtokari\(at\)gmail.com](mailto:ilkka.vahtokari(at)gmail.com)., sihteeri **Juhani Suni** Käypolku 1 D11 13500 Hämeenlinna, mp 0440 478 602, [jaakaritykistokilta\(at\)gmail.com](mailto:jaakaritykistokilta(at)gmail.com) . Tiedotussihteeri **Sirkka Ojala**, Kiveliönkatu 12, 33500 Tampere, mp 0503688460 [sirkka.ojala\(at\)gmail.com](mailto:sirkka.ojala(at)gmail.com) Killan sähköposti: [jaakaritykistokilta\(at\)gmail.com](mailto:jaakaritykistokilta(at)gmail.com) . Jääkärietykistön Kilta löytyy myös facebookista. Käy tykkäämässä.

Kainuun Tykistö- ja Heittimistökiilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Timo Härkönen**, mp 0445572457, sihteeri **Antti Laakkonen**, mp 0452097505,

Killan sähköposti: [kilta\(at\)kaithkilta.fi](mailto:kilta(at)kaithkilta.fi), jäsenihteeri **Ville Tuovinen**, [jasensihteeri\(at\)kaithkilta.fi](mailto:jasensihteeri(at)kaithkilta.fi). Hallitus: [hallitus\(at\)kaithkilta.fi](mailto:hallitus(at)kaithkilta.fi)

Karjalan Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Syyskokous Vekaranjärvellä Wiipuri-salissa **perjantaina 30.10.2015 klo 10.00**. Kokouksessa esillä sääntömääräiset syyskokousasiat. Kokouksen jälkeen perinnepäivän ohjelma. Ilmoit-

tautumiset 23.10.2015 mennessä puh. 0299 432418. Tummapuku ja kunniamerkit. Tervetuloa. Hallitus

9.11. Vierailu tykistön ja heittimistön ampuma- ja tulenkäyttöharjoitukseen Kiltalaisilla on mahdollisuus tutustua ampuma- ja tulenkäyttöharjoitukseen Pahkajärvellä maanantaina 9.11. Kokoontuminen pääportin pysäköintialueella klo 10.00, josta bussikuljetus Pahkajärvelle. Ilmoittautumiset 3.11. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi) tai puhelimitse varapj. 040 5478 442.

Kilta Facebookissa

Karjalan Tykistökilta löytyy nyt myös Facebookista. Käy katsomassa ja tykkäämässä <http://www.facebook.com/KarjalanTykistokiltaRy?ref=ts>

Tietoa tulevista tapahtumista

Tulevista tapahtumista lisää tietoa Karjalan Prikaatin kilpi - ja Tulikomentoja – lehdissä sekä killan kotisivuilla osoitteessa www.karjalantykistokilta.fi

Kilta tuotteiden myynti

Kiltatuotteiden myynti Lappeenrannassa: ERÄSAIMAA osoite Kievarinkatu 5, 53100 Lappeenranta. Kiltatuotteita voi tiedustella myös hallituksen jäseniltä ja killan tilaisuuksista.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Jaakko Janhunen**, Kumputie 7 A, 45200 Kouvola, mp 040 592 4445,

[pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi). Varapuheenjohtaja **Erkki Rika**. Yleissihteeri **Sini Timonen**, mp 040 755 0575, [yleissihteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:yleissihteeri(at)karjalantykistokilta.fi). Jäsen sihteeri **Maija Leskinen**, Haukjärventie 96, 46230 Valkeala, [jasensihiteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:jasensihiteeri(at)karjalantykistokilta.fi). Tiedotusvastaava **Lasse Valjakka**, Varastovastaava **Hilla Puhakka**. Hallituksen muut jäsenet: **Tuomas Kola**, **Olli Pasila** ja **Timo Rintanen**.

Jäsenasiat, uudet jäsenet ja osoitteenmuutokset

Muutokset ilmoitetaan killan kotisivuilta tai jäsenihteerille sähkö- tai kirjepostia käyttäen.

Lahden seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Jorma Sovinen**, Hämeenkatu 7 A 11, 15110 Lahti, mp 040 5577

269, [jorma.sovinen\(at\)phnet.fi](mailto:jorma.sovinen(at)phnet.fi). Varapuheenjohtaja **Juha Tarnanen**, Vesijärvenkatu 52 A 6, 15140 Lahti, [kultatyto\(at\)tarnanen.inet.fi](mailto:kultatyto(at)tarnanen.inet.fi). Sihteeri: **Olli Eerola**, Maitotie 2 B 9, 15510 Nastola, mp 0400 494572, [olli.eerola\(at\)meubeltra.fi](mailto:olli.eerola(at)meubeltra.fi). Rahastonhoitaja **Pentti Korpimies**, Petäjäkatu 27, 15900 Lahti, mp 040 5750 772,

[pentti.korpimies\(at\)phnet.fi](mailto:pentti.korpimies(at)phnet.fi)

Koulutusjaos Rihlan puheenjohtajana toimii johtokunnan jäsen **Ari Sausta**, Kuningattarenkatu 40 B 17, 17900 Loviisa, [ari.sausta\(at\)pp.inet.fi](mailto:ari.sausta(at)pp.inet.fi), mp 0400 994 422

Mikkelin Seudun Kenttätükistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Risto Pöntinen**, Mankalintie 10, 50200 Mikkelä, 050 500 177 617, [r.pontinen\(at\)surffi.fi](mailto:r.pontinen(at)surffi.fi). Varapuheenjohtaja **Alpo Leinonen**, Mäntypöllinkuja 6 N, 50170 Mikkelä, 044 055 5195, [alpo.e.leinonen\(at\)gmail.com](mailto:alpo.e.leinonen(at)gmail.com). Sihteeri

Seppo Pirinen, Karkialamenttie 1, 50150 Mikkelä, mp 040 7444 131, [seppo.pirinen\(at\)surffi.fi](mailto:seppo.pirinen(at)surffi.fi). Rahastonhoitaja **Mirja Kauppinen**, Anselminkuja 1, 50600 Mikkelä, [mirja.a.kauppinen\(at\)gmail.com](mailto:mirja.a.kauppinen(at)gmail.com). Killan kotisivut ovat osoitteessa www.mikkelinseuduntykistokilta.fi

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Veijo Wälkky**, Jyrinpolku 1, 80400 Ylämylly, mp. 050 545 8297, [veijo.walkky\(at\)gmail.com](mailto:veijo.walkky(at)gmail.com). Jäsenasiat: **Johannes Ryymin**, Tanhukaari 2 A 17, 40520 Jyväskylä, mp 0400 762 407, [johannes.ryymin\(at\)luukku.com](mailto:johannes.ryymin(at)luukku.com).

Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Raimo Nurmela**, Ala-Laanilantie 5 B 9, 90500 Oulu, pk (08) 5566 551. [raimo.nurmela\(at\)mail.suomi.net](mailto:raimo.nurmela(at)mail.suomi.net)

Riihimäen seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Juha Vatsia**, Riuttantie 184 1190 Riihimäki, mp 0400 516 990, [juha.vatsia\(at\)apricon.fi](mailto:juha.vatsia(at)apricon.fi). Sihteeri **Sami Saarinen**, Pälöntie 161, 12630 Sajaniemi, mp 040 55 22 710, [sokki74\(at\)gmail.com](mailto:sokki74(at)gmail.com)

com. Rahastonhoitaja **Lauri Gisselberg**, Karakatu 12 B 10 11120 Riihimäki, kp (019) 734 117, mp 0505246316, [lasse.gisselberg\(at\)elisanet.fi](mailto:lasse.gisselberg(at)elisanet.fi). Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta www.riihitykki.fi

Gillesartilleristerna inom Nylands Brigads Gille

Funktionärer:

Ordförande **Björn Holmberg**, Näl-dammsvägen 8 a 4, 00920 Helsingfors, tel 050 5637 729, [bhb\(at\)elisanet.fi](mailto:bhb(at)elisanet.fi). Viceordf **Risto Lindgren**, Brunngatan 10, 10600 Ekenäs, gsm 040 5634 322

Besök våra hemsidor:

www.gillesartilleristerna.com och www.mulliradio.net

Tykistöprikaatin Kilta ry

Tulevaa toimintaa:

Syysjuhla ja –kokouspäivä lauantaina 17. pñä lokakuuta Niinialon varuskunnassa.

Ohjelma:

Klo 11.30 Seppeleenlasku talvisotaan läheneiden muistomerkillä

Klo 12.00 Lounas varuskuntakerholla omakustannushintaan

Klo 13.00 Päiväjuhla.

Klo 15.00 Killan syyskokous varuskuntakerholla

Pääkillan toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Orvo Haavisto**, Itäpellontie 26, 20300 Turku, pk (02) 239 1687, mp 050 376 0371, [haavirov\(at\)gmail.com](mailto:haavirov(at)gmail.com), Sihteeri **Ilkka Huhtala** Ahterikatu 8 A 21, 2810 Turku, mp 044 527 5980, [ansi-tuote\(at\)pp.inet.fi](mailto:ansi-tuote(at)pp.inet.fi).

Taloudenhoitaja **Hannu Vettenranta**, Jäkäläkatu 5, 38700 Kankaanpää, mp 044 530 5943, [hannu.vettenranta\(at\)dnaineternet.net](mailto:hannu.vettenranta(at)dnaineternet.net)

Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta: www.tykistoprikaatinkilta.fi

Tykistöprikaatin Killan paikallisosastot:

Porin Seudun Tykistökilta

Porin Seudun Tykistökillan syyskokouksen aika ja paikka ilmoitetaan syksyn jäsenkirjeessä,

Perinnepäivää vietämme edellisvuosien tapaan 13.10. Laskemme kukkalaitteen perinnetykillemme Summan aukiolla klo 13.10.

Kustannusten säästämiseksi siirrymme vähitellen sähköiseen tiedottamiseen, olet-

han ilmoittanut sähköpostiosoitteesi jäsenihteerille; muista ilmoittaa myös, mikäli sähköinen osoitteesi muuttuu.

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kalevi Virtanen**, Peräalhontie 25, 29350 Palus, puh. 044 2100 572, [kalevi.virtanen\(at\)dnaineternet.net](mailto:kalevi.virtanen(at)dnaineternet.net). Sihteeri/rahastonhoitaja **Pertti Onniselkä**, Aarnintie 26, 28370 Pori, pk (02)6355 448, mp 0500 590 409, [pertti.onniselka\(at\)happyback.fi](mailto:pertti.onniselka(at)happyback.fi). Jäsenihteeri **Vesa Niemenmaa**, Koivistonpuistikko 43 B, 28130 Pori, puh. 040 5823 026, [vesa.niemenmaa\(at\)fudoshin.fi](mailto:vesa.niemenmaa(at)fudoshin.fi).

Killan verkkosivut: www.tykistoprikaatinkilta.fi/pori.htm.

Turun Seudun Tykistökilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Orvo Haavisto**, Itäpellontie 26, 20300 Turku, mp 050 376 0371, [haavirov\(at\)gmail.com](mailto:haavirov(at)gmail.com). Sihteeri **Päivi Pansio**, Petäjätie 1 E, 24260 Salo, mp 040 779 3059, [paivi.pansio\(at\)suomi24.fi](mailto:paivi.pansio(at)suomi24.fi). Kiltamestari **Rauno Salo**, Koukkukankareentie 44 as 1, 20320 Turku, mp 040 540 2710, [rauno.salo.ra\(at\)gmail.com](mailto:rauno.salo.ra(at)gmail.com)

Killan verkkosivut:

www.turunseuduntykistokilta.com

Vammalan Seudun Tykistökilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Matti Niemi**, Rautajoentie 65, 38210 Sastamala, pk (03) 5115077, pt (03) 5124600, mp 0500-631431, [matti.niemi\(at\)niementehtaat.fi](mailto:matti.niemi(at)niementehtaat.fi).

Sihteeri **Tuomas Rantala**, Välimaankatu 1-5 D 57, 33500 Tampere, mp 3787111, [thjran\(at\)utu.fi](mailto:thjran(at)utu.fi)

Rahastonhoitaja **Rauno Heino**, Vaununperäntie 249, 38210 Sastamala, pk (03) 5152202

Tykistöprikaatin Killan rekisteröidyt jäsenyhdistykset:

Etelä-Pohjanmaan Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Seppo Rinta-Hoiska**, Untamonsola 1, 60120 Seinäjoki, mp 044 021 0549, mpt 0405244373, [sepporh\(at\)gmail.com](mailto:sepporh(at)gmail.com).

gmail.com. Varapuheenjohtaja **Arvo Hakamaa**, Ruukintie, 60120 Seinäjoki, Kunniapuheenjohtaja **Antti Vainio**, Siipipyöränkatu 29 B Seinäjoki, Sihteeri **Aki Kinnunen** Pultrantie 55, 60120 Seinäjoki, mp 0400 666343, [aki.kinnunen\(at\)marttilankortteeri.fi](mailto:aki.kinnunen(at)marttilankortteeri.fi) Jäsenihteeri ja rahastonhoitaja **Samuli Niinistö**, Ilkantie 16, 60800 Ilmajoki, pt ja pk (06) 4246 931, mp 040 7720437, [samuli.niinisto\(at\)netikka.fi](mailto:samuli.niinisto(at)netikka.fi)

Killan kotisivu on **Aatos Kankaan** ylläpitämällä sivuilla: <http://kotisivu.dnaineternet.net/safar/epkilta.htm>

Kankaanpään Seudun Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

Perinteinen syyspäivän tapahtuma **Paavo Ruokosken** tilalla Vihteljärvellä Tuppinenvantie 16 pidetään **perjantaina 25 syyskuuta 2015 alkaen klo 17** (aikaisemmin saa tulla)

Tervetuloa kaikki maanpuolustushenkiset viettämään mukavaa syysiltää. (Huom. Päivämäärä muuttunut)

SYYSKOKOUS

pidetään Kankaanpään kuntoutuskeskuksessa tiistaina, marraskuun 10. p:nä 2015 klo 18.00

Kokouksessa käsitellään sääntöjen syyskokoukselle määrättyt asiat. Kahvitarjoilu.

Hallitus

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja ja jäsenasiat **Hannu Vettenranta**, Jäkäläkatu 5, 38700 Kankaanpää, mp 044 530 5943, [hannu.vettenranta\(at\)dnaineternet.net](mailto:hannu.vettenranta(at)dnaineternet.net), Varapuheenjohtaja **Pauli Huhtamaa**, Silmäkkeentie 9, 38720 Vihteljärvi, mpt 040 199 4220, mpk 044 578 7045, [pauli.huhtamaa\(at\)sataedu.fi](mailto:pauli.huhtamaa(at)sataedu.fi), Sihteeri **Esko Isohannu**, Ratakistonkatu 29 A 2, 33300 Tampere, mp 050 550 9420, [esko.isohannu\(at\)kuntke.fi](mailto:esko.isohannu(at)kuntke.fi), Rahastonhoitaja **Jari Anttila**, Katajakatu 4, 38700 Kankaanpää, pk 0400 954 536, [jariant\(at\)gmail.com](mailto:jariant(at)gmail.com)

Kiltasivut netissä: kankaanpaanseuduntykistokilta.yhdistysvain.fi

Mittamies- ja Topografikilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Pentti Pohjola**, Sepänkylläntie 303 A, 02400 Kirkkonummi, mp 044 884 7112, [pentti.pohjola\(at\)mobisan.fi](mailto:pentti.pohjola(at)mobisan.fi)

Varapuheenjohtaja **Kalle Salonen** Kiertoakatu 10 as 13, 28130 Pori, mp 044 701 1860, [kalle.salonen\(at\)pori.fi](mailto:kalle.salonen(at)pori.fi). Sihteeri **Toivo Vanhanen**, Niittykulmantie 5 as 12, 00440 Helsinki, mp 040-5488605, [toivo_vanhanen\(at\)welho.com](mailto:toivo_vanhanen(at)welho.com), Rahastonhoitaja **Mika Aarnio**, Kurkelankatu 8 A 1, 21100 Naantali, mp 040 5108499, [mika.aarnio\(at\)utu.fi](mailto:mika.aarnio(at)utu.fi)

Mittamies- ja Topografikillan alaosastot: Helsinki: **Toivo Vanhanen**, Niittykulmantie 5 as 12, 00440 Helsinki, mp 040 5488605, [toivo_vanhanen\(at\)welho.com](mailto:toivo_vanhanen(at)welho.com)

Kankaanpää: **Pertti Pösö**, Piiparinkatu 6, 38700 Kankaanpää, mp 040 5239282, [pertti.poso\(at\)luukku.com](mailto:pertti.poso(at)luukku.com)

Pori: **Eija Koskenniemi-Saarivirta**, Länsipuisto 18 A 1, 28100 Pori, mp.050 525 6953, [eija\(at\)satakuulo.fi](mailto:eija(at)satakuulo.fi)

Tampere: **Veikko Rantanieniemi**, Sammonkatu 18 A 4, 33540 Tampere, mp 040 580 2400, [veikko_r\(at\)hotmail.com](mailto:veikko_r(at)hotmail.com)

Turku: **Juha Kangasniemi**, Kylläisenranta 2, 21620 Kuusisto, mp 041 538 0444, [juha.kangasniemi\(at\)runosmaenlampo.fi](mailto:juha.kangasniemi(at)runosmaenlampo.fi)

Joukkoyksikkö: Kilta vaalii Mittauspatteriston, Tiedustelupatteriston ja Topografikunnan perinteitä.

Killan kotisivut ovat osoitteessa: <http://www.mtkilta.fi/>

Muista ilmoittaa voimassaoleva sähköpostiosoitteesi jäsenrekisteriin.

Tampereen Seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Yrjö Inkinen**, Karkonmäenkatu 2 C, 33580 Tampere, mp 0400 211997, [yrjo.inkinen\(at\)tpnet.fi](mailto:yrjo.inkinen(at)tpnet.fi). Varapuheenjohtaja ja rahastonhoitaja **Mikko Hörkkö**, mp 040 557 6952, [mikko\(at\)horkko.fi](mailto:mikko(at)horkko.fi). Sihteeri **Jukka Piirto**, Amurinkuja 20 B 42, 3320 Tampere, mp 040 7191 377, [jukka.piirto\(at\)tampere.fi](mailto:jukka.piirto(at)tampere.fi)

TULIKOMENTOJA-LEHDEN

MATERIAALIEN TOIMITUSOSOITTEET:

Materiaalit kiltasivustolle: kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com

Lehden aineistomateriaali: toimitus.tulikomentoja@gmail.com

Lehden postitusrekisteri: hannu.vettenranta@hotmail.fi

TULIKOMENTOJA ILMESTYY VUONNA 2016

N:o Aineistopv Ilmestyy

1 20.1. 19.2.2016 (viikko 7)

Vuonna 2016 ilmestyvien Tulikomentoja-lehtien määrä ja niiden ilmestymisajat vahvistetaan Tykkimiehet ry:n syyskokouksessa 14.11.2015.

Tulikomentoja lehden tiedot ja lehden verkkoversiot löytyvät osoitteesta: www.tykkimiehet.fi

Kutsu

Tykkimiehet ry:n henkilöjäsenet

Tykkimiehet ry:n perustamisesta tuli kuluneeksi 50 vuotta 25.5.2015.

Tykkimiehet ry:n 50-vuotisjuhlaa vietetään 4.12.2015 klo 16.00-18.00

Hämeenlinnassa Museo Militariassa,

osoite Vanhankaupunginkatu 19,
13100 Hämeenlinna.

Tällä kutsulla kutsutaan ja toivotetaan tervetulleeksi

kaikki Tykkimiehet ry:n henkilöjäsenet mukaan yhdistyksen 50-vuotisjuhlatilaisuuteen.

Asu: Tumma puku ja kunniamerkit tai paraatipuku.

Tykkimiehet ry:n 50-vuotisjuhlatilaisuuden jälkeen alkaa klo 18.00 Museo Militariassa **Pyhän Barbaran juhlailla**, josta on oma erillinen ilmoitus ilmoittautumisohjeineen viereisellä palstalla.

Kyseisiin tilaisuuksiin järjestetään kuljetus tilausajobussilla Helsingistä seuraavasti:

Lähtö Helsingistä Mikonkadun turistibussipysäkiltä (Fenniaa vastapäätä) 4.12.2015 klo 14.30

Paluu Hämeenlinnasta Museo Militariasta

Pyhän Barbaran juhlaillan päättymisen jälkeen klo 21.15.

Sekä meno- että paluureitin varrella olevilta virallisilta bussipysäkeiltä voi nousta kyytiin ja jäädä vastaavasti kyydistä pois.

Ilmoittautumiset yhteiskuljetukseen:

Kari Haloselle kari.halonen@kolumbus.fi tai

puhelinnumeroon 040 575 9966 viimeistään 23.11.2015 mennessä.

Pyhän Barbaran ilta

4.12.2015

Museo Militarian Tykkihallissa

Klo 18.00-21.00

**Tykistön suojelupyhimyksen
Pyhän Barbaran ilta**

Ilmoittautuminen 23.11.2015 mennessä

maksamalla 38 euron illalliskortti

Jääkärikykistön Kilta ry:n tilille

Lammin Säästöpankki

FI63 4260 0010 2237 48

**Illalliskortti sisältää illallisen
buffetpöydästä sekä alkumaljan.**

**Asu: tumma puku, kunniamerkit tai
paraatipuku**

Lisätietoja antaa Jääkärikykistön Killan

varapuheenjohtaja Pekka Ahonen

puh. 0500 711 140 tai

pv.ahonen@outlook.com

Tervetuloa!

Jääkärikykistön Kilta ry

Osoite:

Museo Militaria, Tykkihalli,

Vanhankaupunginkatu 19, Hämeenlinna

Jäseneksi ilmoittautuminen

Haluan liittyä jäseneksi (kiltaan)

Nimi

Syntymäaika

Arvo tai ammatti

Olen palvellut yllä mainitussa joukko-osastossa

Katuosoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Maa

(jos on jokin muu kuin Suomi)

Sähköpostiosoite

Allekirjoitus

Arvoisa lukija!

Jos et vielä saa Tulikomentaja-lehteä kotiisi Sinulla on mahdollisuus päästä lehden vakinaiseen lukijakuntaan, liittymällä johonkin kiltasivuilla mainittuun tykistökiltaan tai -yhdistykseen. Ota yhteys oman joukko-osastosi tai kotipaikkakuntasi lähimmän tykistökillan sihteeriin ja lähetä hänelle oheinen ilmoittautumislomake. Näin varmistat mukanaolosi aselajimme uuden lehden lukijakunnassa. Saat kiltasi sihteeriltä tietoja myös muista jäsenyyteen kuuluvista eduista ja tapahtumista.

**Tulikomentaja on tykistö-
kilttojen jäsenlehti eikä sitä voi
tilata erikseen.**

Sotilasvalansa antoi kaikkiaan 330 Jääkärykistörykmentin varusmiestä.

Jääkärykistörykmentin varusmiehet vannoivat valansa Janakkalassa

SIRKKA OJALA

Jääkärykistörykmentti otti varaslähdön tulevaan 100-vuotisjuhlavuoteensa järjestämällä tavallista juhlallisempaan valatilaisuuden 2/15-saapumiserän varusmiehille Janakkalan Turengissa 21. elokuuta. Sääkin suosi päivän tapahtumia, olihan Suomeen viimein saatu kesä parin kuukauden odotuksen jälkeen. Aurinko porottikin suven siniseltä taivaalta ja juhlatunnelma oli huipussaan,

kun rykmentin varusmiehet marsivat valansa antamaan Turengin koulun kentälle runsaslukuisen katsojajoukon silmien alla.

Valapäivä alkoi kuitenkin jo aamutuimaan seppeleenlasku- ja hartaustilaisuudella Janakkalan kirkon sankarihautausmaalla. Rykmentti järjesti myös ennen valatilaisuutta nuorille suunnatun maanpuolustustapahtuman,

jossa Turengin ja Tervakosken yhdeksäsluokkalaisten sekä lukiolaiset pääsivät tutustumaan rykmentin toimintaan ja kalustoon rykmentin komentajan everstiluutnantti **Jukka Nurmen** puheen ja esittelyn jälkeen. Varusmiessoittokunnan tahtien houkutelua nuoret jammailemaan todettiin että maanpuolustushan voi olla myös hauskaa.

6. heinäkuuta palveluksensa

puolustusvoimissa aloitti noin 12 500 asevelvollista miestä ja heidän joukossaan 300 vapaaehtoista naista. Panssariprikaatiin astui palvelukseen 1300 alokasta ja Janakkalassa heistä sotilasvalansa antoi kaikkiaan 330 varusmiestä.

Viimeksi valatilaisuus oli järjestetty Janakkalassa joskus 1980-luvulla. Everstiluutnantti Jukka Nurmen mukaan Janakkala valittiinkin valan järjestämispaikaksi siksi, että Jääkärykistörykmentissä on palvellut vuosien saatossa runsaasti janakkalalaisia varusmiehiä. Toisena syynä oli se, että Nurmi on itse syntyperäinen janakkalalainen, ja hän halusi näin kunnioittaa syntymänsä tuomalla oman rykmenttinsä valatilaisuuden

◀ Valakaavan esilukijana oli entinen jääkiekkoilija, Stanley Cup-voittaja ja olympiamitalisti nykyään jääkiekkovalmentajana toimiva Ville Nieminen Tampereelta. Kuvassa Panssariprikaatin komentaja, eversti Pekka Järvi puhuu varusmiehille ja valayleisölle.

Tykistöprikaatin Killan hevosvetoinen perinnejaos esiintyi valapäivässä. Tykkimiehet ovat Kankaanpään Seudun Tykistökillasta ja ratsut hevosineen Niinisalon Ratsastajat ry:stä.

Ohimarssilla Panssariprikaatin lipun edellä joukkoa johtaa Jääkäri-tykistörykmentin komentaja, everstiluutnantti Jukka Nurmi.

sinne. Rykmentin komentaja toi valapuheessaan esiin, miten alokkaat ovat kuluneen seitsemän viikon aikana oppineet yksittäisen taistelijan ja taistelijaparin tiedot ja taidot. Nurmen mukaan alokkaat ovat juosseet, ampuneet ja marsineet, vuoroin sateessa, vuoroin paahteessa. Alokkaat ovat olleet taistelukoulutuksessa, sulkeisissa ja maastoharjoituksissa. Nurmi totesi, että Sotilaskotiinkin on kuitenkin ehditty, ja ennen kaikkea nuorista on kasvanut se ryhdykäs toveruutta ja yhteenkuulu-

vuutta tunteva sotilasjoukko, josta voimme olla ylpeitä.

Ohimarssin jälkeen valatilaisuus huipentui koulun kentällä toimintanäytökseen ja kalustoesittelyyn. Sokerina pohjalla oli Niinisalon perinnevaljakon esiintyminen. Vaikka tiukat varomääräykset eivät tällä kertaa sallineetkaan nollakakkosen juhlallisia ja savuisia laukauksia, sulatti uljas tykkivaljakko miehistöineen kaikkien katsojien sydämet. Janakkalassa ei myöskään ollut nähty miesmuistiin niin pitkää rokkajonoa kun se valapäivänä oli. ■

MUSEO MILITARIA
THE ARTILLERY, ENGINEER AND SIGNALS MUSEUM OF FINLAND

Teemaseminaari
TUTTU, TUNTEMATON
VAI ARVAAMATON VENÄJÄ
Museo Militariassa 14.11.2015
Vanhankaupunginkatu 19, Hämeenlinna

Museo Militaria järjestää

14. marraskuuta 2015 klo 13-16 Tykkihallissa

Venäjää käsittelevän teemaseminaarin. Seminaarin tavoitteena on tunnistaa Venäjän kehityksen piirteitä ja vaikutuksia Suomen sodasta nykypäivään ja arvioida näkyvissä olevaa lähitulevaisuutta. Alustuksien tavoitteena on antaa ”ajatuksen ruokaa” valistuneeseen Venäjä-keskusteluun ja arvioihin Venäjän vaikutuksesta Suomeen aikojen saatossa ja lähitulevaisuudessa.

Seminaari koostuu kahdesta teema-alustuksesta ja paneelikeskustelusta.

Seminaarin puheenjohtajana toimii kernaalimajuri **Pertti Salminen**

0. Avaus (5 min):

STPVMY varapuheenjohtaja **Lasse Otranen**

1. Teema-alustus (30 min):

Tsaarin Venäjistä Putinin Venäjään

Alustuksessa on tarkoitus käsitellä Venäjän/Neuvostoliiton ulko- ja turvallisuuspolitiikka Suomen sodan jälkeisestä aina Putinin valtakauden saakka ja arvioida kunkin ajan tavoitteita ja toimintaa tämän päivän valossa ja tunnistaa mahdollisia yhtäläisyyksiä nykyisiin tavoitteisiin ja pyrkimyksiin.

Alustaja: Professori **Timo Vihavainen**

2. Teema-alustus (30 minuuttia + kommenttipuheenvuorot yhteensä 20 minuuttia):

Venäjä 2020 - voiko edes lähitulevaisuutta enustaa

Alustuksessa on tarkoitus arvioida nyt käytössä olevien tietojen valossa Venäjän ulko-, turvallisuus- ja kauppapoliittisia tavoitteita ja pyrkimyksiä nähtävissä olevan lähitulevaisuuden osalta sekä arvioida mahdollisten kehityspolkujen vaikutuksia Suomelle.

Alustaja: Tutkijatohtori FT **Jussi Lassila**

Kommenttipuheenvuorot: Prikaatikerneali **Lauri Kiianlinna** ja professori **Juha Väättänen**.

KAHVI (30 min)

3. Paneelikeskustelu (60 min):

Mitä historiasta on opittavaa tulevan varalle

Paneeli: alustajat ja kommentoijat, yleisö

Puheenjohtaja: Kernaalimajuri **Pertti Salminen**

4. Seminaarin päätös (5 min):

STPVMY puheenjohtaja **Esko Hasila**

Seminaarin hinta: 50 €

Seminaariin ilmoittaudutaan 6.11.2015 mennessä maksamalla 50€ Museo Militarian tilille:

Etelä-Hämeen Osuuspankki FI35 5680 0020 3056 25

Tykkihallissa on käytettävissä 150 paikkaa, jotka täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Järjestäjät sekä lisätietoja:

Suomen Tykistö-, Pioneeri- ja Viestimuseoyhdistys ry:

Esko Hasila, esko.hasila@kolumbus.fi

Lasse Otranen, lasse.otranen@skal.fi

Museo Militarian johtaja Jaakko Martikainen,

jaakko.martikainen@museomilitaria.fi

Naisena tuliasemalinkalla

Aloitin palvelukseni Niinisalon Tykistö- prikaatissa 7. heinäkuuta vuonna 2014.

Olin jo monta vuotta odottanut asepalveluksen alkua ja lukenut muiden kokemuksia armeijasta. En tiennyt Tykistöprikaatista aluksi oikeastaan mitään ja kyselinkin johtajiltani paljon eri aselajeista. Ainoastaan siitä olin varma, että aioin pyrkiä johtajakoulutukseen.

Peruskoulutuskauden kahdeksan viikkoa kuluivat todella nopeasti sotilaan perustaitoja opetellessa. Mieleeni tulevat ensimmäisenä +30 asteen lämpötila ja ampumaratapäivät. P-kauden aikana meitä haastateltiin jatkoa varten. Olin alussa täysin hakeutumassa tulenjohtolinjalle, mutta jaokseni alikersantti sekä jaosjohtajana toiminut kouluttaja olivat eri mieltä. Heistä minun pitäisi hakea tuliasemalinkalle. Lopulta P-kauden taisteluharjoituksessa yksikön päällikkö haastatteli minua, ja pape-reihin kirjattiin TAS-auk. Yhteensä seitsemän naista lähetettiin tuliasemalinkalle.

Perusyksiköstä Aliupseerikouluun siirryttiin kertaheittolla: kaikki armeijan jaettu materiaali niskaan ja menoksi. Taas oli totuttava uusiin tapoihin ja johtajiin, ja lisäksi aivan uutena meille alettiin kouluttaa sodanajan kalustamme, kenttähaupitsi 122 H 63 -tykkiä. Aukista mieleen jäivät parhaiten tykkisulkeiset ja yksi apukouluttaja, joka halusi nähdä aina, miten naiset suoriutuvat tykillä eri tehtävissä. Ainakin omasta mielestäni suoriuduimme tehtävissä hyvin, mitä nyt ehkä vähän hitaammin kuin tas-linjan miehet. 122 H 63 on vielä sen verran kevyt ja helposti käsiteltävä tykki, että naiset pärjäävät sen kanssa ihan yhtä hy-

vin kuin miehetkin, jos vain haluavat!

Aukissa piti taas miettiä mihin auk1:en jälkeen haluaa jatkaa. Olin salaa haaveillut RUK:hon lähtemistä, mutta se tuntui jotenkin tosi kaukaiselta ajatukselta. En haluaisi jättää Niinisaloa ja niin monia kurssikavereita kolmeksi kuukaudeksi. Kuitenkin, jälleen kerran haastattelussa, minut saatiin ”käännytettyä”, ja kerroin halukkuuteni Reserviupseerikouluun. Kouluttajat päättivät mihin meidät sijoitetaan, ja varmasti jännittävän hetki koko armeijan aikana oli jonottaa luokkaan, jossa sijoitukset kerrottaisiin. En ikinä unohda, kun linjanjohtajamme sanoi: ”Kaappola lähtee eruu koohon!”

RUK-henki oli kuin olikin totta

Olin kuullut puhuttavan monesti siitä, kuinka RUK olisi armeijan parasta aikaa. Näin jälkikäteen voin todeta, että olihan se sitä! RUK-henki oli kuin olikin totta, ja siellä linjaylpeys oli huipussaan. Pidin kovasti myös RUK:n useista vanhoista perinteistä. Minun lisäksi kenttätykistössä palveli yksi nainen, ja me molemmat tulimme Niinisalosta. Muualta tulleet miehet ihmettelivät, miten naiset pääsevät tykistöön. Ajan myötä heidän asenteensa muuttuivat, kun he tajusivat, että mehän pärjäämme siinä missä hekin.

Palattuamme Niinisaloon päätin hakea tas-linjan apukouluttajaksi. Onneksi hain, sillä apukouluttajana olen saanut toimia motivoituneiden oppilaiden kanssa ja kouluttaa

heitä todella monipuolisesti. Sain haastaa itseni uudestaan, sillä minun piti palauttaa P-kauden jälkeen mieleen kaikki, mikä liittyy tykistön toimintaan. Minulla piti olla vastaus jokaiseen oppilaiden esittämään kysymykseen.

Harjoituksissa miehistön E- ja J-kausilla toimin tulipatterin patteriupseerina. En ollut ikinä aiemmin harjoitellut tätä tehtävää, olin lukenut vain patteriupseerin tehtävät kokeeseen RUK:ssa. Onneksi sain huippukoulutusta yksiköni yliluutnantilta sekä mah-tavan tuliasemaryhmän harjoituksiin! Pikkuhiljaa tehtävä alkoi tuntua omalta ja hommat sujua.

Mielestäni on harmillista, että mielekään missään muussa joukkoyksikössä kuin nykyisessä Porin prikaatissa ei sijoiteta naisia tuliasemalinkalle. Onneksi silti Niinisalossa naisia sijoitetaan yhä enemmän tykille. Omista johtajistani yk-

si nainen oli käynyt kenttätykistölän Reserviupseerikou-lussa, meidän saapumiserästä valmistui kaksi naiskokeilasta tykistöstä ja puolestaan meidän alaisistamme naisia lähti Reserviupseerikouluun kolme. Alikersanttinaisten määrä on myös lisääntynyt paljon Porin prikaatin tuliasemalinkalla. Myönnän, että tykillä on raskasta toimia, enkä siksi ihmettele, miksi jotkut ajattelevat, etteivät naiset pärjäisi tykistössä. Silti, esimerkiksi omassa sa-
tehtävässäni patteriupseerina, ei tule yhtäkään tehtävää mieleen, mitä en pystyisi itsenäisesti suorittamaan siinä missä miehetkin.

Palvelus on sujunut omalta osaltani paremmin kuin odotin, enkä ole kertaakaan katunut valintaani hakea tuliasemalinkalle puhumattakaan Reserviupseerikoulusta.

*Iiris Kaappola
Vänrikki*

Vänrikki Iiris Kaappola

Wenden tykkimiehet ratsastavat yhä

Tykkihenkilöissä oli myös nuoria ratsastajia.

ERKKI WUOLIJOKI

Kristianstadin kaupungissa Etelä-Ruotsissa on ollut historiallinen Wenden tykistörykmentti A3, jonka toiminta-alueena oli 1700-luvun lopulla Skoone ja Pommeri. Tämän ratsastava rykmentti on toiminut aikoinaan myös Kalmarissa, Stralsundissa ja Malmössä. Parhaimmillaan oli Kristianstadissa 700 tykkihevosta, mutta rykmentti motorisoitiin asteittain jo vuodesta 1927 alkaen. Yksiköllä on edelleen vuonna 1994 perustettu perinnejos, joka esiintyy vuosittain kymmenissä eri tapahtumissa.

Yksikkö oli nähtävillä myös 14. kesäkuuta 2015 järjeste-

tyillä Eksjön husaaripäivillä Etelä-Ruotsissa, ja se osoitti olevansa täydessä iskussa.

Tykkihevoset ovat raskastyypisiä yksityisiä harrastevetohevosia, joiden lähes aina hyväksyty väri on tumma ruunikko. Ne ovat kilttejä, terveitä ja mitään pelkäämättömiä työjuhtia, jotka kaikki kuuden ryhmänä kantavat sekä ratsastajia että vetävät tykkiä ja etuvaunua.

Tykki on vuoden 1863 suusta ladattava 80 mm kevyt kenttäkanuuna. Putkessa on kolme rihlaa. Ammuksessa on pienet nappulat, jotka ohjaavat ammuksen pyörimään

rihlojen mukaan. Tykin kantaman kerrotaan olevan niin pitkälle kuin maisemaa näkyy. Osumatarkkuus lienee omaa luokkaansa.

Valjakon kaksi perimmäistä hevosta ovat jarruhevosia, ja ryhmän johtaja istuu oikean jarruhevosien selässä. Näytöksessä ryhmä esiintyi kaikissa askellajeissa ja suoritti asemaajon tuhatpäisen yleisön edessä. Ennen ammuntaa hevoset vietiin kauemmaksi, vaikka ne eivät ammutuista kolmesta laukauksesta juuri korviaan heilauttaneet. Laukaus oli ilmeisesti toteutettu hitaalla ruudilla, sillä varsinainen pamaus ei

ollut suuren suuri, vaikka savua tussahduksista tuli mestarillisesti. Syynä alennettuun laukausääneen lienee Ruotsin tiukoissa turvallisuus- ja ympäristömääräyksissä.

Tykkiryhmän ansioksi voidaan mainita että suuri osa ryhmän henkilöistä oli nuoria, joten traditio ja perinne säilynevät Ruotsissa uusille sukupolville.

Lisätietoja:

Hedberg J. Kungliga Artilleriet. Militärhistoriska förlaget. Risbergs tryckeri Uddevalla 1987. Kirja on muun muassa Museo Militarian kirjastossa.

Kuuden hevosen ryhmässä ratsastettiin joka hevosella. Tykki on rihlattu suusta ladattava 80 mm kenttäkanuuna.

Tuomas, Rebekka ja Rafael Forsberg Chilen tykillä

Chilen tykki isäni komennossa

JUHANI FORSBERG

Vpl. Pyhäjärvi-lehden kesäkuun numerossa tänä vuonna ilmestyi **Erkki Marttilan** kirjoitus Taipaleen rannikkopattereista Järisevä, Kaarnajoki ja Ylläppää. Järisevän patterin maineikkain tykki oli 120-millinen Armstrong, jota säilytetään nykyään Rannikkotykkistön Suomenlinnan museon sisätiloissa. Aikaisemmin tykki oli nähtävissä ulkona, ja sen äärellä Vpl. pyhäjärveläiset ovat viettäneet useampiakin juhlatilaisuuksia. **Nestori Kaasalainen**, viime keväänä 100 vuotta täyttänyt

Vpl. Pyhäjärvi-säätiön voimahahmo ja Vpl. Pyhäjärvi-seuran kunniajäsen toimi talvisodassa mainitun tykin tulenjohtajana. Hän on useissa puheissaan ja kirjoituksissaan elävästi kuvannut tykin toimintaa vielä silloinkin, kun sen putki oli jo osittain murtunut ja vaurioituneen iskurin toimintaa hoidettiin vasaran avustuksella.

Seuraavassa kerron yhdestä Kaarnajoen patterin ainutlaatuisesta tykistä, koska silläkin sattuu olemaan yhteys Vpl. pyhäjärveläiseen sotilaaseen.

Kaarnajoen rannikkotykkistöpatteri sijaitsi Sakkolasassa kangasmetsäisen maaston keskellä eikä siis rannikolla tai saarella, kuten Suomen rannikkotykkistöpatterit yleensä sijaitsivat sotiemme aikana. Patterin neljä tykkiä olivat aivan eri tavalla suojassa kuin Järisevä, joka avoimella paikalla oli vihollisen kostoiskujen maalina silloinkin, kun se oli saanut maistaa Kaarnajoen tykkituloita.

Patteriin saatiin viidenneksi tykiksi Boforsin tehtaalla vuonna 1936 valmistettu tyk-

ki, joka oli lajiaan ainut yksilö maailmassa. Se oli tyyppiä 105 K 152 H 36, eli tykkiä voitiin käyttää 105 mm kanuunana, jolla ammuttiin kauempana sijaitseviin maaleihin, sekä 152 mm haupitsina, jolla ammuttiin lyhyempiä etäisyyksiä mutta isompia kranaatteja. Tykin putki voitiin siis tarpeen tullen vaihtaa. Tykki oli tuohon aikaan armeijamme uudenaikaisimpia, vaikka se jäikin ainoaksi lajiaan.

Talvisodassa Kaarnajoen patterin miesvahvuus oli noin 200 sotilasta, joista yli puolet oli kotoisin Vpl. Pyhäjärveltä ja muut pääosin Käkisalimesta ja Sakkolasta. Yksi Vpl. pyhäjärveläisistä oli isäni, alikersantti **Reino Forsberg**, joka toimi juuri mainitun tykin johtajana. Hänen puolustaessaan isänmaatamme talvisodassa minä olin muutaman kuukauden ikäisenä vauvana äitini ja sisarusteni kanssa soittaa paossa Alavudella.

Isäni johtamaa tykkiä on kutsuttu ”Chilen tykiksi”, koska tarina tietää kertoa, että tykki olisi hankittu Chilen Suomelle antaman rahalahjoituksen turvin. Tietoa ei ole voitu kiistattomasti varmistaa vedenpitävistä lähteistä, mutta tarina on antanut tuolle ainutlaatuiselle tykille pysyvän nimen ja tarunhoitoisen maineen. Tykkimies **Arvo Ijaksen** kertoman mukaan tykki siirrettiin sodan loppuvaiheessa Vuosalmelle, ja jatkosodassa tykki toimi kenttätykkinä eri puolilla rintamaa, muun muassa Metsäpirtissä.

Jatkosodassa isäni ei palvelut tykkistössä vaan jalkaväessä (1. div./JR 33). Sodan loppuvaiheissa heinäkuussa 1944 hän osallistui ryhmänjohtajana Laatokan pohjoispuolella Ravanmäen puolustustaisteluun, jossa hän katosi 5.7.1944. Hänet julistettiin kuolleeksi neljä vuotta myöhemmin vuonna 1948, ja hänen muistokivensä on Huittisten sankarihautausmaalla.

Chilen tykkiä käytettiin vielä 1980-luvulla Vaasan rannikkopatteristossa lataushar-

Kuvassa vasemmalta oikealle: Martti, Tuomas, Ruuben, Rafael, Jyrki ja Juhani Forsberg.

joitustykkinä. Vuonna 1990 se siirrettiin Kankaanpäähän Tykistö museoon, ja sieltä Hämeenlinnaan Suomen Tykistömuseoon, jossa tykki vaihtoputkineen on nykyisessä Museo Militariassa edelleen nähtävänä.

Tämän vuoden heinäkuun ensimmäisenä lauantaina Reino Forsbergin jälkeläisiä kolmessa polvessa kävi isän, isoisän ja isoisoisän johtamalla tykillä Hämeenlinnassa. Paikalla olivat hänen vanhin poikansa Juhani Forsberg, hänen molemmat poikansa **Tuomas** ja **Martti**, Tuomaan tytär **Rebekka** sekä pojat **Ruuben** ja **Rafael**. Mukana oli myös Reino Forsbergin tyttärenpoika **Jyrki Forsberg**, jonka tekemien löytöjen ansiosta me ylipäänsä tulimme tietoisiksi tykin olemassaolosta. Vietimme unohtumattoman iltapäivän **Erkki Wuolijoen** erinomaisen opastuksen saattelemana Museo Militariassa. Chilen tykin äärellä vuosikymmenten välimatka kutistui käsin kosketeltavaan hetkeen isäni muiston äärellä.

Veljeni **Yrjö Forsberg**, joka ei valitettavasti voinut osallistua retkeemme, on kanssani astunut isämme jalanjäljissä siinäkin mielessä, että me molemmat saimme reservinupseerin koulutuksen juuri rannikkotykkistössä. Mukana olleet seuraavien sulkupolvien aikuiset ovat myös suorittaneet asevelvollisuutensa rannikkotykkistöä lähellä olevissa aselajeissa. Toivon kiihkottoman isänmaanrakkauden ja maanpuolustustahdon jatkuvan suvussamme edelleen samalla toivoen, ettei kenenkään heistä tarvitsisi jakaa isäni kohtaloa.

Kirjallisuutta:

Marttila, Erkki: Taipaleen rannikkopatterit. Vpl. Pyhäjärvi-lehti 6/2015

Väliaho, Olavi: Laatokan linna-akkeet Taipaleen taisteluissa. Lappeenranta 1989

Matkailu 3/1991: "Chilen tykki" – ainoa maailmassa? Tuokko, Kaino: 1. Divisioona 1941-1944. Saarijärvi 1995

Sodan värit -näyttely avataan Militariassa

TEKSTI: SIRKKA OJALA JA SAMUEL FABRIN

Huuliharput soivat perääntyneiden venäläisten räjäyttämän Viipurin aseman raunioilla valtausparaatin päivänä 31.8.1941. SA-kuva/Erik Blomberg.

Museon syyskauden toimintaan kuuluvat jälleen yleisöluennot sekä kahden uuden vaihtuvan näyttelyn avaaminen. Syksyn suurin tapaus museolla on varmasti *Sodan värit -näyttelyn* avaaminen museon vaihtuvien näyttelyjen rakennuksessa 23. syyskuuta. Lisäksi uutta katsottavaa ensi vuoden lopulle asti tuo Pohjois-Suomen miinanraivauksesta kertova vaihtuva näyttely. Museo järjestää 14. marraskuuta myös maksullisen teemaseminaarin *Tuttu, tuntematon vai arvaamaton venäjä*.

Harvinaisia värivalokuvia jatkosodan vuosilta

Sodan värit -näyttelyssä Museo Militariassa Hämeenlinnassa on 24. syyskuuta 2015 alkaen mahdollista nähdä harvinaisia värivalokuvia jatkosodan vuosilta. Ainutlaatuisen näyttelyn kymmenet laadukkaat valokuvasuurenokset on tehty aidoista sota-ajan värivalokuvista. Kuvat ovat aiheiltaan monipuolisia ja esittelevät kuvateksteineen vaikuttavalla tavalla jatkosodan vuosien elämän kirjoja niin rintamalla kuin rintaman takanakin.

Näyttely pohjautuu **Kalevi Keskinen** ja **Mikko Pekarin** vuonna 2000 Helsingin taide-museossa pitämään näyttelyyn,

joka saavutti suuren suosion. Näyttely koostuu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Helsingin taidemuseon ja yksityisten kokoelmien kuvista sekä SA-kuvista. Sotien aikana otettiin vain noin 1000 värivalokuvaa, joista vain noin 500 on säilynyt.

Näyttely on esillä Museo Militarian vaihtuvien näytte-

lyjen rakennuksessa ja Tykkihallissa 24.9.2015–31.3.2016. Näyttely sisältyy pääsymaksun hintaan, joten samalla hinnalla kävijä pääsee tutustumaan museon laajaan perusnäyttelyyn ja useisiin vaihtuviin näyttelyihin sekä katsomaan dokumenttifilmejä museon auditoriossa. ■

MUSEO MILITARIA

Vanhankaupunginkatu 19, Hämeenlinna
Puh. (03) 682 4600,
asiakaspalvelu@museomilitaria.fi,
www.museomilitaria.fi

Avoimena talvikaudella: ti-su klo 11.00–17.00

Pääsymaksut: aikuiset 8,00 €, lapset (7-17v) 4,00 €, ryhmät (väh. 10 hlö) 6,00 €/hlö.

Opastusmaksu 40 € ryhmä (varattava etukäteen, ryhmän koko max. 50 hlö).

Oikaisu ja anteeksipyyntö

Tulikomentoja-lehden numerossa 2/2014 julkaistiin kiinnostava artikkeli Tykinvetäjistä. Nyt on selvinnyt, että suurin osa artikkelin tiedoista ja yksi valokuva on lainattu www.latiltrucks.net -verkkosivustolta. Sivustolle kerää tietoja ja sitä ylläpitää **Juha Turman**. Juhan eno on entisoinyt kaksi tykinvetäjää ja Juha kertoi keränneensä jo yli viisitoista vuotta tietoja ja kuvia ajoneuvoista ympäri arkistoja.

Tulikomentoja-lehti pahoittelee, ettei Juha Turmanilta ole pyydetty lupaa tietojen käyttämiseen lehden Tykinvetäjät artikkelissa. Artikkelissa ei myöskään ole mainittu sivustoa tietojen lähteenä.

Juha Turmanin ylläpitämä www.latiltrucks.net -sivusto on mielenkiintoinen ja hyvin ylläpidetty, käykää tutustumassa sivustoon!

Museolle lahjoitetut vuodelta 1808 peräisin olevat 3-, 6- ja 12-naulaiset tykinkuulat ovat nyt saaneet oman paikkansa museon perusnäyttelystä.

Suomen sodan 1808–1809 suurin tykistötaistelu Ruonalla ja Salmella

TEKSTI: JUKKA KOTOLA, KUVA: SIRKKA OJALA

Syyskuun ensimmäisinä päivinä 1808 käytiin Kuortaneen kunnan Ruonan ja Salmen kylissä Suomen historian professori **Aulis J. Alasen** mukaan Suomen sodan rajuimmat taistelut. Venäläisen kenraalin, kreivi **Kamenskin** johtamat venäläiset joukot hyökkäsivät yli 7000 miehen voimin kenraali **Adlercreutzin** 4000 miehestä koostuvan armeijan valmisteltuja asemia, puista rakennettuja estemurroksia ja vallituksia vasten.

Taistelujen kulku

Molempien armeijoiden tykistöllä oli oma merkittävä roolinsa taisteluiden kullussa. Adlercreutzin tykistön pääpatterin muodosti majuri **Charpentierin** johtama Suomen tykistörykmentin kuuden 6-naulaisen tykin muodostama patteri, joka oli sijoitettuna vallitettuihin aseisiin taistelukentän oikeaan laitaan Kuortaneenjärveen rajoittuvaan Nurminiemeen. Nykyäänkin paikallaan olevan Ruonan sillan länsipäässä oli neljän 3-naulaisen tykin patteri sillan pyyhkäisemistä varten. 3-naulaisia oli sijoitettuna tasaisin välein yhteensä kahdeksan tykkiä. Lintulahdelle johtavaa tietä suojaamassa oli vielä neljän 6-naulaisen vallitettu patteri.

Venäläisten kahdeksasta 6-naulaisesta koostuva pääpatterin sijaitsi Nurminiemen patteria vastapäätä Mustapään pel-

lolla. Lisäksi venäläiset olivat onnistuneet mörästä ja soistuneesta maastosta huolimatta vetämään aseisiin kaksi raskasta 12-naulaista tykkiä Kuortaneenjärven Mustapäänlahden Hietaniemeen. Näiden 730 metrin eräisyydellä Nurminiemestä olevien tykkien toiminta osoitautui Charpentierin johtamalle patterille sekä Ruonan sillan 3-naulaisten patterille erittäin tuhoisaksi. Charpentierin patterista tuhoutui kaksi 6-naulaista, ja aikalauskertomuksen mukaan yksi ainoa täysosuma kaatoi 3-naulaisten patterin suojamiehistöstä 22 miestä.

Mieshukkaa kärsi myös Nurminiemen patteri. Patterin päällikkö joutui tarttumaan itsekin toimeen apunaan luutnantti **Kurthén**. Kurthénin viivytellessä ja väittäessään, että hänen piti tarkkailla elevaatiota, karjaisi majuri luutnantille: ”Ammu piru vieköön niin näet suuntauksen, nyt et ole tykistökadetteja opettamassa Helsingissä!” Umpinaisten kuulien lisäksi 12-naulaiset tykit ampuivat myös mustalla ruudilla ja puusytytöillä varustettuja onttoja kuulia, joiden kunnioitettavan kokoisia sirpaleita löytyy vieläkin kylän pelloilta. Raehaulipanoksia käytettiin molemmin puolin ahkerasti hyökkäävää jalkaväkeä vastaan; tästä todisteena rautaisten haulien lisäksi maastosta on löytynyt 3- ja 6-naulaisten raehaulipanosten perälevyjä.

Venäläisten tykistöön kuului myös 3-naulaisia tykkejä, joita käytettiin tukemaan venäläisten suorittamaa koukkausliikettä ruotsalais-suomalaisen vasenta sivustaa vasten. Venäläinen tykistöluutnantti **Benderski** puratti kaksi 3-naulaista osiin, joita raahattiin miesvoimin hankalassa maastossa useampi kilometri.

Tykistöjen tukema jalkaväen taistelu jatkui koko päivän aaltoillen hyökkäysten ja vastahyökkäysten seurattuna toisiaan ja musketinkuula- ja raehaulisateen ollessa välillä niin hirveä, että taisteluun osallistuneet ihmettelivät jälkepäin, kuinka ainoakaan mies oli siitä selvinnyt. Muutenkin kurja syksyinen sää oli muuttunut rankkasateeksi, ja illan pimentyessä taistelu laantui. Kaikkialla oli kaatuneita ja haavoittuneita. Kamenski totesi tilanteen toivottomaksi ja määräsi kuormastonsa lähemmäs etelään kohti Alavuttoa. Samaan aikaan kenraali Adlercreutz saarrosta pelätessään määräsi joukot vedettäväksi yöllä Salmen kylään. Adlercreutzin päätös vetäytyä hyvin varustelluista Ruonan asemista oli ratkaiseva sodan kulun kannalta ja Suomen kohtalon kannalta masentavimpia ja synkimpiä näytelmiä. Kasakkaeversti **Kulnev** huomasi vartiotalten tuikahtelevan epäsäännöllisesti ja mahdollisesti kuuli marssivien joukko-osastojen äänet. Kamenski keskeytti vetäytymi-

Lahjoituksen vastaanotti museon Pohjolasalissa museon puolesta museonjohtaja Jaakko Martikainen. Kuulien luovuttajina olivat oikealta: Kuortaneen reserviläiset ry:n puheenjohtaja Mika Viitanen, yhdistyksen jäsen Jukka Kotola sekä yhdistyksen johtokuntaan kuuluva Jari Takanen.

Militarian kokoelmaan lahjoituksena tykinkuulia Suomen sodan ajalta

SIRKKA OJALA

Ryhmä Kuortaneen reserviläiset ry:n jäseniä vieraili Museo Militariassa 23. tou-

kokuuta. Vierailunsa yhteydessä yhdistys luovutti museolle myös arvokkaan

sen ja päätti hyökätä seuraavana aamuna Salmelle.

Ensimmäinen taistelu varhain aamulla syyskuun 2. päivänä käytiin niin sanotun Kuopiontien risteyksessä metsätaisteluna, johon etulinjaan itse tiedustelemaan lähtenyt Adlercreutz osallistui ja oli vähällä jäädä vangiksi. Samaista taistelua tukemaan osallistui ainakin kaksi suomalaisten 3-naulaista tykkiä, jotka kylvivät risteysalueelle raahauleja hyökkävään vihollisen keskuuteen. Itse Salmen taistelu noudatti venäläisten osalta tyyppillistä koukkaustaktiikkaa. Kulnev lähetti joukkoja kiertämään metsien kautta suomalaisten vasempaan siipeen ja samalla hyökkäsi haupitsien tukemana kohti suomalaisten oikeaa siipeä ja keskustan asemia. Suomalaisten tykistö otti vilkkaasti osaa tulittaen vihollista Jylhän pääsemästä sekä Salmen mäeltä. Suomalaiset irtautuivat taistelusta illalla ja vetäytyivät järjestyksessä kohti Lappuan Tiistenjokea venäläisten ollessa liian väsyneitä takaa-ajoon.

Suuren tappiot puolin ja toisin

Ruonan ja Salmen kaksoistaistelun tappiot olivat raskaat: suomalaisten menetykset

olivat 26 upseeria ja 653 miestä, joista 4 ja 173 jäi vangiksi tai muutoin katosi. Venäläisten kokonaistappiot olivat 17 upseeria ja 827 miestä, joista 62 oli jäänyt vangiksi. Syksyisissä oloissa kaatosateessa monta päivää marssineiden ja taistelleiden armeijoiden sairastuneiden määrää voi vain arvailla.

Ruonan ja Salmen taistelut käytiin keskellä kyljiä rintamalinjojen mennessä pahimmillaan talojen pihojen läpi. Ruonalla tuolloin pystyssä olleissa rakennuksissa sanotaan olleen jokaisessa tykinkuulien reikiä. Märät pellot ovat olleet joukkojen jäljiltä niin sotketut, että ne olivat kuin ”yleiset maantiet”. Taloja poltettiin ja irtain omaisuus, viljat, heinät, hevoset, naudat, lampaat ja muut eläimet ryöstettiin. Kuortanelaiset saivat ison vihan jälkeen kokea jälleen totaalisen sodan kauhut.

Kuortaneen Ruonalla ja Salmella rakkaistiin kahden syksyisen päivän aikana Suomen kohtalo yli 100 vuodeksi eteenpäin aina maamme itsenäistymiseen asti. Nykyajan Kuortaneella Suomen sodan Ruonan taistelun historiaa vaalitaan Ruonalla sijaitsevassa Suomen so-

lahjoituksen, sillä kuortanelaiset toivat tullessaan 3, 6 ja 12 naulan tykinkuulat vuodelta 1808. Kuulat ovat peräisin Ruonalla ja Salmella 1.-2.9.1808 käydyistä kiivaasta taistelusta. Nyt kuulat ovat kaikkien nähtävillä museon perusnäytelyn ensimmäisessä kerroksessa Suomen sota -osiossa.

Kuortaneen reserviläiset ry on perustettu vuonna 1961, ja yhdistykseen kuuluu 88 jäsentä. Yhdistyksen puheenjohtaja **Mika Viitanen** mukaan yhdistyksen toiminta on perinteistä reserviläistoimintaa, jossa isossa osassa on varainhankinta eri tavoin. Päätulonlähteet ovat joulukuusten myynti joulun alla ja hernekeiton myynti soppatykistä Kuortaneen Kuhinoilla yhdessä Kuortaneen reserviupseerikerhon kanssa. Tempauksista saadut varat käytetään jäsenistön hyväksi muun muassa museo- ja varuskuntavierailuihin sekä ampuma- ja toimintapäiviin. Viitanen kertoi, että yhdistyksen täyttäessä 50-vuotta tilattiin juhlaan muusikko **Jukka Viitasaarelta** puhallinorkesterille sovitettu marssi *Taipaleella*. Puheenjohtajan mukaan marssin nimi viittaa yhdistyksen pitkään toimintaan, mutta myös talvisodan taisteluihin Taipaleenjoella, jossa Kuortaneen miehet taistelivat **Matti Laurilan** JR 23:ssa. ■

dan opastuskeskuksessa, jossa on nähtävillä pienoismalli taistelusta ja muuta osin historiallista aineistoa. Vielä parikymmentä vuotta sitten urheilupitäjänä tunnetulla Kuortaneella Ruonan kuululaiset käyttivät liikuntatunneilla lähes jokaisesta talosta löytyviä tykinkuulia kuulantyyönössä: pikkupojat työnsivät 3-naulaisilla ja isommat 6-naulaisilla. 12-naulaisten käytöstä kuulantyyönössä ei onneksi ole virallista tietoa tai tuloksia.

Lähteet:

Alanen, Aulis J.(1980) *Eteläpohjalaisia taistelussa 1 Nuijasodasta vapaussotiin*, ss 123-130.

Bulgarin, Faddei (1996) *Sotilaan sydän – Suomen Sodasta Engelin Helsinkiin*, ss.103-116.

Lappalainen, Jussi T, Lars Ericson Wolke & Ali Pylkkänen (2007). *Sota Suomesta – Suomen Sota 1808-1809*. ss. 266-270.

Luoto, Reima T.A, Heikki Talvitie & Pekka Visuri (2008). *Suomen Sota 1808-1808 – taustat – tapahtumat - muistomerkit*, ss. 104-107.

Tykistökoulu osana Maasotakoulua

TERO MÄENPÄÄ

Maaliskuun 2015 koulutukseen liittyen koulutettavat toimivat tykkiryhmänä 122H63-kenttätykillä. Kuva: Puolustusvoimat, Merja Hämäläinen.

Tykistökoulu liitettiin osaksi Maasotakoulua 1.1.2015 alkaen. Tykistökoulu jatkaa toimintaansa Niinisalossa. Tykistökoulun organisaatio ja tehtävät muuttuivat, mutta lippu ja perinteet säilyivät.

Tykistökouluun kuuluvat koulun johtaja, toimisto sekä korkeakoulu- ja täydennyskouluosastot. Muutoksessa Tykistökoulun organisaatiosta jäivät pois apulaisjohtajan tehtävä sekä tutkimus- ja kehittämisosasto. Tykistökoulun kirjavahvuus laski 31:stä 21:een. Tykistökoulu kuuluu Lappeenrannassa sijaitsevaan Maasotakoulun koulutuskeskukseen, jonka johtaja on Tykistökoulun johtajan suoranainen esimies.

Maavoimien tutkimustointa organisoitiin uudella tavalla. Uudistus on merkittävä. Niinisaloon jäävä tykistön tutkimusala, tykistösektori (sektorin johtaja, 3 ups, 1 ou ja 2 atkerikoissuunnittelijaa), on osa Haminaan perustettua Maasotakouluun kuuluvaa Maavoimien tutkimuskeskusta. Tykistösektori Niinisalossa toimii yhteistyössä Tykistökoulun kanssa.

Ampumaharjoitukset – ammattitaidon ja suorituskyvyn perustana

Tykistökoulun toiminnan peruskulmakivet ovat Maavoimien vaikuttamisharjoitukset

(MVH) Rovajärvellä ja kaksi kertaa vuodessa järjestettävät Tykistökoulun omat ampumaharjoitukset Niinisalossa Pohjankankaalla. Nämä harjoitukset ovat keskeisessä asemassa osana koulutusta ja aselajin tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tykistökoulun näkökulmasta harjoituksissa korostuvat: 1) kurssilaisten ja oman henkilökunnan ammattitaidon kehittäminen, 2) aselajin ja vaikuttamisen kehittäminen sekä 3) kriisiajan joukkojen kouluttaminen (joukkotuotanto) ja niiden suorituskyvyn arviointi.

Tykistökoulun rooli Maavoimien vaikuttamisharjoitusten (MVH)

suunnittelussa ja toimeenpanossa on ollut merkittävä ja jatkuu yhä merkittävänä. Tykistökoulun johtaja johtaa harjoituksen taisteluosastojen koulutustason mittauksen, tykistöammunnat (T- ja J-vaihe) sekä koulutustarkastusammunnan.

Maavoimien vaikuttamisharjoitukset ovat erinomainen lippulaiva luotaessa uskoa poikkeusolojen suorituskyvyn. Tykistökoulun kurssilaisille (kadetit, aliupseerit, ammunnan johtajakurssin opiskelijat) maavoimien vaikuttamisharjoitus on erittäin tärkeä. Tässä harjoituksessa auskultoidaan niitä varomääräksellisiä oikeuksia (lissense-

RSM115-kurssi kouluttajineen. Kuva: Puolustusvoimat, Merja Hämäläinen.

jä), joita kullakin kurssilla on tavoitteena saavuttaa. Laajassa valtakunnallisessa ampumaharjoituksessa opiskelijat saavat kokonaiskuvan koko tykistöjärjestelmästä ja sen suorituskyvystä osana muita maavoimien vaikuttamiselementtejä, jopa puolustusvoimien yhteisiä suorituskykyjä. Unohdetaan ei sovi myöskään johtamis- ja logistiikkajärjestelmien toimintaa.

Tykistökoulun ampumaharjoitukset keväisin ja syksyisin ovat myös tärkeä osa Tykistökoulun kurssilaisten

opintokokonaisuutta sekä aselajin tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Myös näissä ampumaharjoituksissa saavutetaan erilaisia varomääräyksellisiä oikeuksia (lisensejä) opintotavoitteiden mukaisesti. Maavoimien vaikuttamisharjoituksia ja Tykistökoulun ampumaharjoituksia tarvitaan tulevaisuudessakin. Osana Maasotakoulua Tykistökoululla on erinomainen mahdollisuus kehittää näiden harjoitusten sisältöä ja opetustavoitteita laajemman vaikuttamiskokonaisuuden näkökulmasta. ■

Tykistökoulu vahvasti mukana kansainvälisessä toiminnassa

Kansainvälinen toiminta on vakiintunut kiinteäksi osaksi Tykistökoulun toimintaa vuodesta 2008 alkaen.

Military Advisor training (MAT)

Tykistökoulu on järjestänyt tarpeenmukaisesti vuosittain ulkomaalaisille sotilaille tykistökoulutusta vuodesta 2008 alkaen. Koulutus on ollut osa monikansallista ISAF-kriisinhallintaoperaatiota Afganistanissa. Nykyisin siitä käytetään nimeä Resolute Support Mission. Sen tavoitteena on parantaa Afganistanin turvallisuusrakenteita. Koulutettaville opetetaan D30- eli 122H63-tykin ja ampumatarvikkeiden käsittelyä sekä ampumatoimintaa, jotta he pystyvät edelleen kouluttamaan samat asiat Afganistanin Kansalliselle Armeijalle. Koulutusta on pidetty vuodesta 2008 alkaen yhteensä 13 koulutus-tapahtumassa. Koulutukseen on osallistunut 271 sotilasta yhdeksästä eri maasta. Myös Afganistanin 209 Armeijakunnan henkilöstöä (9) osallistui yhteen koulutus-tapahtumaan syksyllä 2009.

Viimeisin koulutustilaisuus toteutettiin maaliskuussa 2015.

Pohjoismainen tykistöharjoitus (Nodic Artillery Exercise)

Tykistökoulun henkilöstöä osallistuu myös pohjoismaiseen tykistöharjoitukseen (Nordic Artillery Exercise). Viimeksi vuonna 2012 harjoitus oli Norjassa Renan varuskunnassa (Norwegian Army Land Warfare Centre). Harjoituksen pääpaino oli vaikuttamisen suunnittelussa ja johtamisessa sekä taistelutilan hallinnassa. Tilannekehiksenä oli monikansallinen kriisinhallintaoperaatio. Harjoituksen pääkoulutusryhmäksi muodostettiin monikansallisen prikaatin esikunta. Sovelletussa osuudessa pelattiin päivän mittainen GESI -simuloitu sotapeli jossa harjoitusjoukko toimi prikaatin (BDE North) operaatiokeskuksen (TOC) sekä tulenkäyttökeskuksen (JFC) eri tehtävissä.

Seuraava Pohjoismainen tykistöharjoitus (NAX) on suunniteltu järjestettäväksi vuonna 2017 Suomessa.

Valtakunnallinen tykistö-, pioneeri- ja viestiaselajien historiaa esittelevä museo tarjoaa monipuolista katsottavaa koko perheelle.

Vaihtuvat näyttelyt

Jääkärit ja Sibelius 25.2. - 31.12.2015

Torniosta Kilpisjärvelle – Lapin sota 1944–1945

Sodan värit -valokuvanäyttely 24.9.2015 - 31.3.2016

Pohjois-Suomen miinanraivaus 30.10.2015 - 31.12.2016

Syksyn 2015 yleisöluentoja

15.10. klo 18.00 Hanna Hernesniemi: Kyberturvallisuus

16.11. klo 17.00 Intendentti Hanna Nikander: Aino Sibelius

Kokoustilat

Kokouspaikoiksi sopivat AV-välineillä varustetut museon Pohjolasali ja isommalle ryhmälle Tykkihalli.

Tutustu oheisen QR-koodin kautta tarkemmin tarjontaamme.

www.museomilitaria.fi

Vanhankaupunginkatu 19, HÄMEENLINNA

Puh (03) 682 4600, asiakaspalvelu@museomilitaria.fi

Tervetuloa viihtymään, me odotamme Sinua!

RAVINTOLA SEISKA

Avoimena ark. 8-15, muulloin tilauksesta

Lounas noutopöydästä arkisin klo 10.30-13.30

Kokoukset ja koulutuspäivät sujuvasti:

- useita kokouskabinetteja
- peruskokoustekniikka
- tilava saunaosasto ja ruokailutila soveltuu myös kokouskäyttöön

Perhejuhlat helposti, kysy tarjous.

Tarjoamme kaikille aselajikilloille mahdollisuuden retkiensä yhteydessä edulliseen ruokailuun.

A-oikeudet. Ota yhteyttä.

RAVINTOLA SEISKA

Suomen kasarmi rak 7

13130 Hämeenlinna

Puh: (03) 67 43 433 tai 040 451 5229

www.kerhoravintolaseiska.fi

S-posti: ravintola@kerhoravintolaseiska.fi

Kapellimestari Antti Vainio 80 vuotta: Musikaaliset synttärarit ystävien keskellä

Johan helpottaa. Yhdeksänteen vuosikymmeneen alkaa jo tottua. Tykkimies omaksuu yleensä nopeasti uudet tilanteet, Antin ilme kertoo.

MATTI LATVALA

Musiikki on kieltä, jota kaikki ymmärtävät. Kun sanat loppuvat, musiikki puhuu. Näillä sanoilla Etelä-Pohjanmaan musiikkiopiston nykyinen rehtori Jarmo Anttila tervehti 80-vuotiasta edeltäjänsä hänen yllätys synttäreillään 10. elokuuta 2015.

Harvoin musiikimajuri Antti Vainio on ollut yhtä hämmennyneen näköinen ja sanaton kuin sillä hetkellä, kun hän asteli tyttärensä **Tarun** käsikynässä täpötäyteen ravintola Al-
man juhlasaliin satapäisen ystäväjoukon laulaessa ”paljon onnea vaan, Antti”.

Nostalgiaa Antille edusti juhlasali, joka aikoinaan oli osana Seinäjoen Rautatieläisten taloa. Johtihan kapellimes-

tari rautatieläisten soittokuntaa vuosikymmenien ajan. Sama soittokunta puhalteli nyt **Arto Panulan** johdolla päiväsankarille sävelet, jotka silmin nähden herkistivät musiikimajurin ilmeitä.

Synttäriyllätys säilyi ovelle saakka

Suusta suuhun viesti kulki sukulaisien, ystävien ja tykkimiesten välillä ennakkoon, et-

tä Antin synttäreitä juhliitaan, mutta päiväsankarille siitä ei etukäteen mainita mitään. Salaisuus säilyi juhlasalin ovelle saakka, jonka takana ystävät ja soittokunta jo odottivat seis-
ten. Sen näki Antin hämmästyneestä naamasta.

Taru oli sivumennen kotona ehdottanut isälleen, jotta voitaisiin käydä synttärilounaalla vaikkapa Almassa. Hie-
man Antti oli ensin empinyt, mutta sinne mentiin. Piha oli täynnä autoja. Antti oli epäil-
lyt, jotta mahtaako siellä olla enää tilaa. Olihan siellä sattumalta soittolavan edessä kaksi tuolia vapaana. Yllätys oli täydellinen.

Antti Vainio tunnetaan maakunnassa sanavalmiina huumorimiehenä ja tykki-

miehenä, jolla on runsas ystäväjoukko vaihtelevilta aloilta. ”Ystävämme on todellinen monikulttuurimies”, olutseuran edustaja **Mauri Hyytiä** kuvaili päiväsankaria. Seinäjoen kaupungin kulttuuripalkinnon Antti sai jo vuonna 1973.

Tykistötaistelukin tarvitsi kokeneen kapellimestarin

Musiikkimajurina tunnettu Antti Vainio mieliharrastuksiin kuuluu etenkin tykistöperinteeseen. Hän on Etelä-Pohjanmaan tykistökillan kunnia-puheenjohtaja. Taannoin hänen kerrottiin tunteneen tykkipatterin kaluston viimeistä nikaletta myöten. Mitä Antti ei tiennyt, sitä kalua ei tarvittukaan.

Onnittelut päiväsankarille toi Tykkimiehet ry:n edustajana everstiluutnantti evp. **Kari Halonen**. Hän muisteli yhteisiä hetkiä tykistön Rovajärven harjoituksista. Antti Vainio oli ollut asian harrastuksesta mukana vielä 69-vuotiaana reservin majurina seuraamassa am-
muntoja. Olivat hieman kollegat ihmetelleet, että mitä noin vanha mies täällä enää tekee. Antti oli sanavalmiina tykkimiehenä annatellut takaisin: ”Kyllä tykistötaistelussa kunnon kapellimestari aina tarvitaan”.

Antti Vainio on vuosikymmenien mittaan osallistunut useille opintomatkoille taannoisille taistelupaikoille rajan taakse. Bussin peräosastolta ei musiikkia eikä tarinoita puuttunut pitkien taipaleiden kevennykseksi. Kokoavana persoonana Antti on pitänyt hyviä yhteyksiä Etelä-Pohjanmaan moniin sotilaallisiin yhteisöihin, muiden muassa Aallon patteriston perinneyhdistykseen. Paljon rempseitä juttuja niistä on jäänyt ystävien muisteltaviksi. ■

Teot puhuvat, ystävät muistavat ja monikulttuurisuus yhdistää, Mauri Hyytiä luonnehti päiväsankarin avaraa olemusta.

Merkkipäiviä

Muun muassa seuraavat tykki- ja heitinmiehet sekä kiltaveljet ja kiltasisaret eri puolilta maata viettävät merkkipäiviään syys-lokakuussa 2015–maaliskuussa 2016.

4.9.	Kauppinen Seppo	Laihia	70 v
5.9.	Salonen Pekka	Vammala	70 v
1.10.	Liikkanen Seppo	Espoo	70 v
2.10.	Seppälä Lauri	Helsinki	50 v
6.10.	Hjelt Silvio	Grankulla	70 v
6.10.	Nikkanen Raimo	Helsinki	70 v
6.10.	Tihinen Esko	Pohjois-Suomi	60 v
9.10.	Möller Seppo	Kainuu	60 v
11.10.	Kumela Pekka	Riihimäki	75 v
14.10.	Santaholma Juhani	Helsinki	75 v
16.10.	Sohlberg K.O.	Espoo	75 v
22.10.	Marttinen Erkki	Mikkeli	80 v
23.10.	Metsäterä Ilkka	Riihimäki	75 v
28.10.	Myllmäki Tapio	Laihia	50 v
28.10.	Teeriaho Tuomo	Kainuu	70 v
31.10.	Hiltunen Juha	Lappeenranta	80 v
1.11.	Ericsson Riitta	Riihimäki	90 v
1.11.	Karlsson Tom	Espoo	70 v
1.11.	Ramsted Pertti	Pori	60 v
5.11.	Ahonen Kauko	Riihimäki	80 v
5.11.	Kärki Pirkka	Vaasa	70 v
8.11.	Pyöräniemi Timo	Turku	90 v
12.11.	Ikävalko Ermo	Helsinki	55 v
13.11.	Nikkola Niilo	Ilmajoki	70 v
14.11.	Bachmann Heikki	Helsinki	85 v
14.11.	Borg Eljas	Turku	85 v
14.11.	Eskonen Heikki	Noormarkku	92 v
16.11.	Lehtonen Timo	Akaa	70 v
17.11.	Nieminen Markku	Kainuu	60 v
19.11.	Lyytikäinen Seppo	Pieksämäki	70 v
20.11.	Rämä Ossi	Valkeala	70 v
20.11.	Salminiemi Reino	Akaa	60 v
20.11.	Santti Hannu	Vihti	70 v
22.11.	Laine Ensio	Rusko	75 v
23.11.	Hirvelä Matti	Ilmajoki	70 v
25.11.	Hytönen Teuvo	Mikkeli	60 v
25.11.	Salmenhaara Pekka	Kaipiainen	60 v
26.11.	Ala-Tala Pertti	Vammala	75 v
27.11.	Laatio Pekka	Pohjois-Suomi	70 v

27.11.	Murtomäki Jarmo	Espoo	60 v
27.11.	Seppänen Teppo	Imatra	70 v
28.11.	Pipari Paavo	Mikkeli	50 v
29.11.	Kaita Jukka	Savitaipale	50 v
29.11.	Lautamatti Ari	Selänpää	50 v
30.11.	Niemi Matti R	Helsinki	95 v
3.12.	Jalkanen Jari	Mikkeli	50 v
4.12.	Hulkkonen Heikki	Kankaanpää	70 v
8.12.	Kohvakka Ahti	Haukivuori	70 v
9.12.	Lausmaa Lauri	Helsinki	90 v
14.12.	Valkama Matti	Vantaa	60 v
15.12.	Sotaniemi Tuure	Pohjois-Suomi	70 v
22.12.	Virtanen Kalevi	Palus	70 v
8.1.	Heinonen Kerstu	Sastamala	65 v
10.1.	Hynönen Hannes	Mikkeli	103 v
16.1.	Huttunen Paavo	Asikkala	75 v
20.1.	Kalpio Ismo	Koria	60 v
24.12.	Holma Heikki	Vantaa	70 v
24.12.	Kiiskilä Olli	Kuopio	90 v
25.12.	Tidenberg Veijo	Kuopio	75 v
28.1.	Erola Timo	Vihti	75 v
31.1.	Aho-Mantila Heikki	Kankaanpää	75 v
31.1.	Lindqvist Arres	Turku	50 v
4.2.	Lehto Anneli	Sastamala	70 v
6.2.	Sorsa Juha	Kuusankoski	70 v
8.2.	Vettenranta Jaakko	Kuopio	80 v
9.2.	Metsojoki Matti	Ristiina	75 v
10.2.	Miettinen Hannu	Kankaanpää	70 v
11.2.	Levonoja Kalevi	Sastamala	75 v
11.2.	Saraluoto Hannu	Lahti	70 v
20.2.	Hakkarainen Ilkka	Tampere	85 v
26.2.	Nikka Osmo	Mikkeli	60 v
27.2.	Jokiniitty Matti	Sastamala	75 v
1.3.	Roiha Esa	Helsinki	75 v
2.3.	Isohannu Esko	Tampere	60 v
6.3.	Haavisto Orvo	Turku	75 v
6.3.	Tuomilaakso Jouni	Lavia	50 v
11.3.	Kankaanpää Jari	Marttila	50 v
12.3.	Mäkelä Tauno	Sastamala	75 v
12.3.	Partti Eino	Harjunmaa	90 v
14.3.	Soini Pekka	Kankaanpää	70 v
16.3.	Heino Heikki	Valkeakoski	70 v
17.3.	Kröger Olli	Valkeala	70 v
18.3.	Vuorela Ensio	Mikkeli	75 v
24.3.	Hämäläinen Erkki	Hiirola	90 v
25.3.	Yli-Houhala Pertti	Sastamala	65 v

Tulikomentoja onnittelee merkkipäiviään viettäviä!

Edellisen lehden merkkipäiväluettelossa oli virheellinen tieto, että **Seppo Kauppisella** olisi 60 v merkkipäivä 4.9. Seppo täytti silloin kuitenkin 70 vuotta. Toimitus pahoittelee virhettä.

Mikäli et halua, että merkkipäiväsi julkaistaan Tulikomennoissa, ilmoita asiasta ennen seuraavaa aineistopäivää 20.1.2016 oman kiltasi sihteerille, jolta tiedot merkkipäiväluetteloon tulevat. Mikäli taas merkkipäiväsi puuttuu luettelosta, se voi johtua siitä, että tieto tai syntymäaikasi puuttuu kiltasi jäsenrekisteristä tai että kiltasi ei ole lähettänyt v 2016 merkkipäiväluetteloa lehden toimitukselle.

KIRJALLISUUTTA

Operaatio Verna Ville Kaarnakari

Kustantaja: Tammi
Julkaisu: Syyskuu 2015
(kirja, e-kirja)

Salainen kaappaushanke välirauhan aikana 1940

Talvisota päättyy Moskovan rauhaan. Eurooppa muuttuu sotantereeksi, Saksa miehittää Tanskan ja Norjan, sotaa käydään Ranskassa. Neuvostoliitto painostaa kaikin mahdollisin tavoin Suomea. Stalin on päättänyt, että Suomen kysymys ei ole vielä ratkaistu. Moskovan rauha oli maailmanpoliittista syistä pakkorauha myös venäläisille.

Suomessa alkaa Neuvostoliiton tueman Neuvostoliiton Rauhan ja Ystävyyden Seuran organisoimana voimakas kommunistien liikehdintä. Aseita salakuljetetaan maahan, salaisia harjoituksia pidetään eri puolilla Suomea.

Tiedustelu käynnistää mittavan operaation – Operaatio Vernan - seuratakseen tapahtumia. Kaikki toimet on pidettävä salassa,

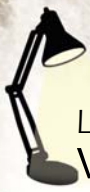
sillä Neuvostoliitto tulkitsee kaiken mahdollisen Moskovan rauhansopimuksen vastaiseksi toiminnaksi.

Salainen tiedustelu ulottaa verkkoensa maan alla toimivien kommunistien pariin Helsingissä ja Tampereella, miehitetyn Hangon alueelle, Vieroon. Suomen Aseveljien Työjärjestö soluttaa omat tiedustelijansa tehtäisiin ja teollisuuteen.

AERO O/Y:n matkustajakone Kalevaan liittyy aikaisemmin kertomaton salaisuus...

Kaappaus käynnistyy samana päivänä kun Viro miehitetään...

Operaatio Verna kertoo tapahtumasarjasta, josta ei ole aikaisemmin puhuttu mitään...

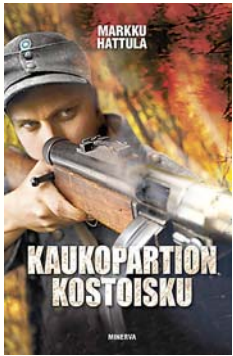

Syksy tuo tullessaan kirjojen ystäville taas runsaan lukusaaliin. Uusia kirjoja on tarjolla moneen makuun. Dekkareita, historiaa, sotakirjoja sekä mielenkiintoisia tietokirjoja löytyy lähes kaikilta kustantajilta.

Retki läheiseen kirjastoon tai kirjakauppaan on siis paikallaan. Mikäli et ole vielä lukenut lehtemme toimituskuntaan kuuluvan, FT **Erkki Wuolijoen** jo keväällä ilmestynyttä Niskavuoren henki -kirjaa kannatta sekin nyt etsiä hyppysiinsä.

Markku Hattula KAUKOPARTION KOSTOISKU

Kustantaja: Minerva Kustannus Oy
9/2015

Ylikersantti Kaartimon kuusihenkinen kaukopartio saa käskyn edetä vihollisen selustaan tiedustelemaan ja tuhoamaan teitä, siltoja ja rautateitä. Partion edetessä Maaselän kannaksen kautta Ääniselle saakka korpiseutu ja kylät vilisevät vihollisen joukkoja. Tiukoissa tilanteissa sissien rohkeus ja sisu punnitaan.

Kun partio joutuu vastakkain sodan raadollisuuden kanssa, suomalainen sisu kuohahtaa. ”Kosto elää”, takoo sissien aivoissa. Elävätkö sissit kostamalla, ja kuinka kauan? Vieläkö tältäkin reissulta palaan, ja jos, niin missä kunnossa?

Kaartimo itse on menettänyt talvisodassa veljensä, ja partion jäsen Kekki saanut edellisesän partioreissulla luodin jalakaansa ja menettänyt samalla melkein henkensäkin.

Markku Hattulan romaani perustuu huolelliseen historialliseen taustatyöhön. Eletään jatkosodan asematavaihetta elokuussa 1942. Maaselän kannaksellakin rintamalinjat ovat vakiintuneet. Seesjärven länsipuolta hallitsevat suomalaiset, itäpuolta venäläiset. Romaanin tapahtumat alkavat, kun heinäkuussa vihollisen 700 hengen vahvuinen sissiprikaati tunkeutuu syväälle suomalaisten selustaan.

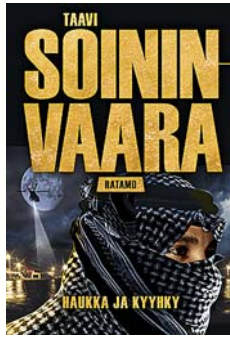
Kaukopartion kostoisku on Hattulan kaukopartio toimintaa kuvaavan kirjasarjan toinen osa. Sarjan aloitusosa, Kaartimon ryhmän ensimmäistä retkeä kuvannut

Kaukopartion kujanjuoksu ilmestyi 2014.

Markku Hattula on Riihimäellä asuva kirjailija, joka julkaissut useita romaneja ja novellikokoelmia. Hän on kirjoittanut myös kesäteatterinäytelmiä ja toiminut pitkään luovan kirjoittamisen ohjaajana. Aiemmin häneltä on ilmestynyt mm. sotaromaanitrilogia *Eturintaman iskujoukko* (2011), *Eturintaman isku iskee takaisin* (2012) sekä *Eturintaman iskujoukon torjuntavoitto* (2013).

Taavi Soinivaara HAUKKA JA KYHKY

Kustantaja: Otava 8/2015

Tiukkatahtinen trilleri armottoman ajankohtaisesta aiheesta: mitä tapahtuu, kun eurooppalaistaustaiset Isis-taistelijat palaavat kotimaihinsa?

Helsinkiä asuva Kari ”Qasim” Roicha palaa Syyriasta mukanaan laatikollinen kuolevan amerikkalaismiehen kynäilemiä viestejä. Suojelupoliisin kuulustelussa hän ei niitä mainitse, vaan antaa ne toimittaja Essi Kokolle. Hän sopii tapaamisen myöskin tunnetun huumeriikollisen kanssa.

Supon osastopäällikkö **Arto Ratamo** huomaa, että ylin poliisijohto tuntuu katsovan läpi sormien kansainvälisen huumekartellin toimintaa. Ratamolla on tosin muitakin murheita: saatuaan lisätietoa edesmenneestä isästään hän jäljittää nyt naista, joka saattaa olla hänen sisarensa.

Olavi Lempinen, Manu Paajanen PÄÄKALLOSOTILAS

Kustantaja: Otava 2015

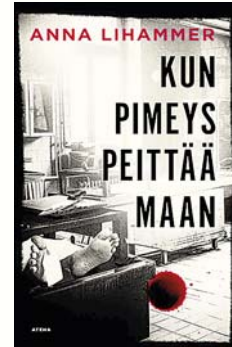
Hurja kertomus suomalaisnuorukaisen väräytymisestä SS-joukkoihin

Kirkasotsainen seikkailija todisti itärintaman armoitonta sotaa Saksan vapaaehtoisjoukoissa vuosina 1941-1943. Kirja kertoo avoimesti millaisena **Aarne Kähärä** koki Waffen-SS:n koulutuksen, aseveljen kuolemat, kiivaat tais-

telut Ukrainan ja Venäjän hurmetantereilla sekä kotiinpaluun keskelle kesän 1944 torjuntataisteluja.

Anna Lihhammer KUN PIMEYS PEITTÄÄ MAAN

Kustantaja: Atena Kustannus Oy
8/2015

On vuosi 1934, ja pimeys laskeutuu Euroopan ylle. Saksassa natsit ovat nousseet valtaan ja Ruotsissa nuijitaan läpi tiukka sterilisaatiolaki.

Uppsalan yliopiston anatomian instituutin kellarista löydetään

huomattava tutkija kammottavasti murhattuna. Ruumisaltaaseen nakatun vainajan kallossa on merkittäviä jälkiä. Murhatutkimuksia johtaa omapäinen komisario Carl Hell apunaan radikaali poliisisisar Maria Gustavsson. Murhaajaa jäljittäessään kaksikko joutuu astumaan yhteiskunnan ylimpiin piireihin, joissa kumpikaan ei ole kotonaan.

Esikoisromaanissaan *Kun pimeys peittää maan* arkeologi, FT **Anna Lihhammer** tunkeutuu syväälle 1930-luvun ruotsalaiseen kansankotiin. Tarkkanäköinen rikosromaani valittiin viime vuonna Ruotsissa parhaaksi esikoisdekkariksi. Tietokirjoillaan Lihhammer on jo voittanut muun muassa vuoden parhaan historiateoksen palkinnon.

Erkki Wuolijoki NISKAVUOREN HENKI Viljapelloilta valkokankaalle

Kustantaja: Karisto 2015

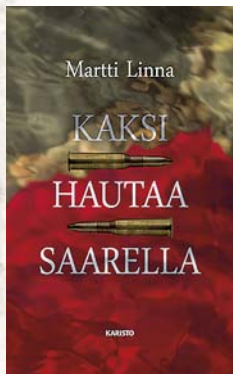
Hella Wuolijoen viisiosaisella Niskavuori-näytelmäsarjalla on ollut huomattava rooli suomalaisten identiteetin rakentumisessa. Hämäläiseen maalaismiljööseen sijoittuvassa tarinassa yhdistyvät talonpoikauselämä, suomalainen perhemalli, voimakastahtoiset naiset sekä erityinen maahenki, suomalaisen rakkaus luontoon.

Niskavuoren henki on Wuolijoen kartanon sukuarkiston päiväkirjoihin, käsikirjoituksiin, valokuviin ja muihin aineksisiin lähteisiin perustuva kertomus niistä maisemista ja ihmisistä, jotka

ovat antaneet esikuvansa Niskavuori-sarjalle. Erkki Wuolijoki selvittää kirjassaan Hauhon tilusten ja siellä eläneiden ihmisten elämää ja kohtaloita alkaen 1800-luvun alusta, jolloin Wuolijoen rusthollin kukoistusaika alkoi. Tarina jatkuu pitkälle 1900-luvulle, jolloin Niskavuori ikonisoitui teatterilavoilla ja elokuvissa. Lukija saa tietää, millaista oli kartanon elämä ja millaisia persoonia olivat Niskavuoren Hetta, Loviisan, Aarnen tai itsensä vanhan emännän esikuvat.

Teos avaa niin laveampia näkymiä suomalaisuuden rakentumisesta kuin kiehtovia yksityiskohtia Wuolijoen kartanon ja Hella ja Sulo Wuolijoen elämästä. Suokuarkiston kuvalehtöjen ohessa kirjassa on myös teatterilavojen ja elokuvien valokuvastoista.

Martti Linna KAKSI HAUTAA SAARELLA

Kustantaja: Karisto 2015
Kaksi hautaa saarella on kuvaus kahden ihmisen kohtalosta vuoden 1918 sisällissodassa. Se kertoo Haminan edustalle Majasaareen haudattujen punapäällikkö Aleksei Osipovin ja hänen Maija rakastettunsa koskettavan tarinan.

Valkealassa Kymiyhtiön paperikoneet seisovat, ja kunnan hätäaputoita riittää vain onnekkaimille. Näissä oloissa nuoremmista sisaruksistaan huolta pitävä Maija Rasilainen ja Venäjältä sodasta palannut Aleksei Osipov rakastuvat. Ajat ovat levottomat, ja pian maassa kootaan valkoisia ja punaisia kaarteja.

Sakari Viinikainen, Heli Mäki TEATTERIKUNINKAAN SOTA – Kustaa III:n ja Katariina Suuren taistelu Kymijosta Kustantaja: Docendo 8/2015

Kustaa III:n elämä oli suurta näytelmää, jossa unelminen rooli oli suuren sotapäällikön osa. Hän eläytyi siihen niin väkevästi, että siteerasi usein enonsa Fredrik Suuren lausetta: ”Aina, kun olen uskonut kenraaleitani, kaikki on mennyt päin mäntyä!” Tämä kertoo paljon siitä,

miksi Ruotsin armeija käyttäytyi vuosien 1788–1790 sodassa usein käsittämättömällä tavalla niin omien kuin venäläisupseereidenkin mielestä.

Sota oli raakaa ja julmaa jokaiselle, mutta näytti upseeriteltoista silti erilaiselta kuin miehistön viheliäisistä majapainoista. Nälkä, vilu ja taudit olivat ikuisia seuralaisia, näännyttävät marssit keikarimaisissa kengissä yhtä helvettiä, vaatteet risaisia ja lääkintähuolto sillä tolalla, että välskärin kynsiin joutumista pelättiin enemmän kuin vihollista.

Kustaan sota oli suurien tunteiden sota, joka alkoi petoksella, jatkui katkeruudesta ja päättyi itsepetokseen ”molempien voittaessa”. Ruotsin kannalta lopputulos olikin siinä mielessä voitto, että se oli ainoa 1700- ja 1800-luvulla Venäjää vastaan käydyistä sodista, jota Ruotsi ei hävinnyt. Kirjaimellisesti käytiin taistelua Kymijoen herruudesta, sillä aina kun venäläiset ovat päässeet sen yli, Suomi on miehitetty.

Opetusneuvos **Sakari Viinikainen** on kirjoittanut Kymenlaakson historiaan liittyviä kirjoja sekä historioikkja ja on kysytty ja pidetty esitelmöitsijä. Viinikainen on myös toimittanut lukuisia radio- ja tv-ohjelmia.

FM **Heli Mäki** on toimittanut useita paikallishistoriaan liittyviä kirjoja ja kuu- lunut mm. Kymenlaakson maakuntahistorian toimituskuntaan.

Ilkka Kananen SUOMEN HUOLTOVARMUUS – Riittääkö energia ja ruoka, toimiiko tiedonkulku? Kustantaja: Docendo 10/2015

Ensimmäinen kattava yleisesitys kriisiturvallisuutemme kivijalasta – kirja kaikille maamme turvallisuudesta kiinnostuneille.

Pystymekö toimimaan kansallisen kriisin tullessa? Kuinka väestön ja yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvataan poikkeusoloissa? Näistä asioista puhuttaessa kyse on huoltovarmuudesta. Kirja kuvaa kriiseihin varautumisen kehitystä itsenäisyyden alkuvuosien taloudellisesta puolustusvalmiudesta ja maanpuolustuksesta tämän päivän huoltovarmuustoimintaan.

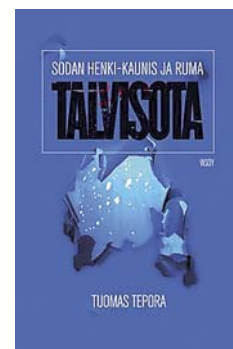
Varautumisen muodot, tavoitteet ja keinot ovat ajan myötä monin tavoin muuttuneet. Alussa tärkeintä oli ruoka- huollon turvaaminen, sittemmin toiminta

laajeni energia- ja teollisuuden raaka-aine- huoltoon sekä 2000-luvulle tultaessa tietoyhteiskunnan kriittisen infrastruktuurinvarmentamiseen uusia uhkia vastaan.

Globalisaatio, verkostotalous ja digitaalitekniologian kehitys ovat muuttaneet rajusti toimintaympäristöä ja uhkamais- ma. Energia- ja vesikriisit, luonnonon- nettomuudet, pandemiat ja kyberhyök- käykset ovat tämän päivän ilmiöitä, jotka haastavat huoltovarmuutta. Sotilaalliset uhkakuvat eivät ole kuitenkaan kokonaan hävinneet, mistä Ukrainan kriisi on ajan- kohtaisena osoituksena. Näihin uhkii- varautuminen on kattaa kaikki keskeiset yhteiskunnalliset sektorit. Suomen huol- tovarmuus valottaa tätä monelle tuntema- tonta, elintärkeää toimintaa.

Ilkka Kananen on entinen Huolto- varmuuskeskuksen toimitusjohtaja, joka toimi eri huoltovarmuustehtävissä kaikki- aan yli 33 vuotta.

Tuomas Tepora SODAN HENKI Kustantaja: WSOY 9/2015 Kaunis ja ruma talvisota Talvisodan henki: totta vai tarua?

Talvisodan henki on yksi käytetyim- mistä suomalaisista myyteistä. Tepo- ran teos on paitsi silmiä avaava tut- kimus myös eläväi- nen kuvaus elosta talvisodan aikana.

Tuomas Tepo- ra riisuu talviso- dan hengen yltä myyttisen kaavun ja tarkastelee sitä laa- jasti ja eri puolilta, pääosin kotirintaman näkökulmasta mutta rintamamiehiäkään unohtamatta. Miten talvisodan henki syntyi ja miten sitä tietoisesti rakennet- tiin? Miten huhut elivät ja vaikuttivat? Hengessä esiintyi myös pohjavirtauksia: pelkoa, itsekkyyttä, epävarmuutta. Sodan lopulla henki alkoi rakoilla, ja sitä alettiin purkaa. Esiin nousivat viha ja epäluulo, salaliittoteoriat ja syntipukkien etsiminen. Kunniakas taistelu tuntui päättyneen hä- peälliseen rauhaan. Merkkipaaluksi muo- dostuvassa teoksessa hyödynnetään ennen käyttämättömiä lähteitä. ■

Petsamon retket

VELI KAURANEN

Tohtorien retkikunta

Vaasan senaatti antoi huhtikuun alussa 1918 luvan perustaa ”epävirallinen” Petsamon retkikunta, jonka puuhämienä toimivat Filosofian tohtori **Thorsten Renvall** ja lääkäri **Onni Laitinen**. Varsinaista sotilaallista kokemusta heillä ei ollut, mutta isänmaallista innostusta ja kunnianhimoa miehillä oli vaikka muille jakaa. Luonnontieteilijä Renvall oli osallistunut Ahvenanmaan retkikuntaan ja Laitinen toiminut lääkärinä Satakunnan rintamalla. Edellisen veli oli senaattori **Heikki Renvall**, mikä ei liene ainakaan haitannut senaatin päätöstä.

Retkikunta sai päämajalta tukea varustuksen muodossa. Retkikunnan tarkoitus oli kuitenkin Suomen pohjoisimman itärajan turvaaminen ja Petsamon haltuun ottaminen. Joukkoon yritettiin haalia pohjoisen oloja tuntevia miehiä, mutta vain harvoja sotilaskoulutusta saaneita vapaaehtoisia onnistuttiin värväämään mukaan. Mukaan lähtivät muiden muassa taiteilijat **Eero Nelimarkka** ja **Jalmari Ruokokoski**. Retkikunnassa ei ollut ainuttakaan upseeria, mutta sitä ei ehditty ihmetellä. Lähdöllä oli kiire, koska keli-rikko lähenei.

Sadan miehen suksin ja poroin varustettu retkikunta lähti matkaan kahtena osastona ja ylitti Virtaniemen ja Nautsin välillä 27.4. Lapin Jääkärit -nimistä pääjoukkoa johti Renvall. Laitinen johti yhdeksänmiehistä Papin Rakuunat -osastoaan. Tohtorien retkikunnaksi kutsuttu joukko ei saavuttanut taivaluksellaan siihen epäluuloisesti suhtautuvien paikallisten asukkaiden luottamusta mutta onnistui etenemään lähelle tavoitettua. Sotilas-poliittinen tilanne Petsamossa oli kuitenkin

Lapin jääkärien lippu

tällä välin kiristynyt ja Suomen haikailema alue oli joutunut suurvaltapoliittikan välikappaleeksi. Sotilaallisia etujaan Muurmanskissa valvonut Englanti yhdessä tuumin suomalaisien punaisten ja venäläisten kanssa ryhtyi toimiin retkikunnan karkottamiseksi.

Ensimmäisestä yhteentousta vihollisen kanssa Vuoremisissä 10.5. selvittiin kahdella haavoittuneella. Kahden päivän kuluttua suomalaiset ryhmittäytyivät Laitisen johdolla hyökkäykseen valloittaakseen Petsamon vuonon kyläpahaset. Tarkkaa tietoa vastustajan voimista ei ollut. Vastustaja oli kuitenkin ylivoimainen ja pakkotti osin pakokauhun valtaan joutuneet hyökkääjät takaisin tuntureille.

Tappio kärjisti johtajien välisiä riitoja. Laitinen marssi takaisin Suomeen. Retkikunta yritti Renvallin johdolla pitää jalansijaa rajan toisella puolella. Kelirikon vuoksi huolto-ongelmat kasaantuivat eikä toivottuja uusia miehiä saatu etelästä.

Renvall jäi yksin ongelmiseen. Senaatista tai armeijasta ei ollut apua. Muona hupeeni, eikä Norjasta tullut tukea, pikemminkin päinvastoin, sillä sielläkin tunnettiin kiinnostusta Petsamoon. Norjalaiset rajavartijat suhtautuivat suomalaisiin vapaaehtoisiihin lähestulkoon vihamielisesti pyrkien vahingoittamaan heitä ja vaikeuttamaan heidän toimintaansa.

Lopulta, kun yksi retkikunnan osastoista oli kärsinyt tappion punaisten väijytyksessä

Petsamon luostari. Kuva: Wikipedia.

Töllevissä 14. kesäkuuta, päätti retkikunta hajaantua. Lapin jääkärien vapaajoukko, jossa oli rivissä kolmisenkymmentä miestä, hajotti itsensä Virtaniemessä 5.6.1918. Kaikkiaan 18 retkikuntalaista jäi sotavangeiksi Norjaan seuraavaan syksyyn saakka. Retkikuntalaisia kaatui kaikkiaan viisi ja lisäksi yksi, komppanianpäällikkönä toiminut **Martti Elers**, kuoli Norjassa espanjantautiin.

Walleniuksen yritys

Kun liittoutuneiden interventioarmeija loppuvuonna 1919 poistui Pohjois-Venäjältä jättäen valkoiset venäläiset yksin bolševikkeja vastaan, näytti Suomen olevan mahdollista ottaa Petsamo suojelukseensa. Hallitus päätti jälleen lähettää retkikunnan Petsamoon. Sotilasjohtokin oli asiassa aloitteellinen. Uusi retkikunta päätettiin kuitenkin alistaa ulkoministeri **Holstille** ja peitellä sen sotilaallista luonnetta, mikä johti käskysuhteiden sekavuuteen. Hallitus halusi, että retkikunta nähtäisiin poliittisena toimenpiteenä Suomen laillisten oikeuksien valvomisena, ja siksi retkikunta sai tehtäväkseen kunnostaa lennätinlinjaa sekä suojella Petsamon alueella olevaa Suomen valtion

omaisuutta – lähinnä suomalaisten maailmansodan aikana rakentamaa tielinjaa majataloineen – ja turvaamaan Jäämeren rannikolla asuvien Suomen kansalaisten edut, ”mikäli komennuskunnan voimat siihen riittävät”.

Lapin Rajavartioston komentaja **K. M. Walleniuksen** johtama Kaartin Jääkäripataljoonasta valittu 60 miehen komennuskunta lähti Rovaniemeltä 5.–7.1.1920 hiihtämään 520 kilometrin taivaltaan ja ylitti rajan 28.1.1920. Retkikunta eteni taisteluitta Jäämeren rannalle 10.2.1920 mennessä. Hyvällä hankikelillä matka kului joutuisasti, kun Wallenius oli saanut avukseen Lapin miehiä, tunnetuimpina **Aleksi Hihnavaaran** alias ”Moskun”.

Hallitus määräsi majuri K.M. Walleniuksen retkikunnan johtajaksi 5.1.1920. Jääkärien mairinnoisupäivänä 25.2.1920 Walleniuksen joukko nosti ensi kerran Suomen sinivalkoisen lipun Petsamossa, Alaluostarin yläpuolella olevalle kukkulalle, josta se näkyi peninkulmittain Petsamon vuonolle ja jokilaaksoon.

Ivalosta komennettu 30 rajavartiomiehen osasto helpotti

Thorsten Renvall

K. M. Wallenius

huoltokuljetuksien hoitamista, mutta ei ratkaissut kokonaisiongelmaa. Hallitus ei pyynnöistä huolimatta myöntänyt lisävoimia. Vain 99 miehen komennuskunta Kajaanin Sisipataljoonasta saapui jääkäriluutnantti **Felix Tuiskun** johdolla maaliskuun lopulla. Tarve olisi kuitenkin ollut kymmenkertainen. Bolseveikeilla oli tarkat tiedot suomalaisten vahvuudesta.

Bolsevikit olivat uhanneet saapua Petsamoon, ja sen takia täytyi varmistaa luostarin ympäristö. Kajaanin sisseistä annettiin väepeli **Teiralle** yksitoista miestä kenttävartioksi Yläluostarille. Partioita tehtiin puuttomille tuntuureille. Ruokahuolet kuitenkin painoivat, oli alituinen nälkä, sillä ruokaa ei saapunut. Olosuhteiden pakosta sotilas tulee kuitenkin kekseliääksi. Luostarissa oli vanha ja kaunis perinne: jokainen, joka saapui päiväjumalanpalvelukseen, kutsuttiin sitten luostarin yhteiseen ruokasaliin päivälliselle. Niinpä munkit yllätyksekseen huomasivat, kuinka kenttävartioston miehet ottivat joka päivä osaa jumalanpalvelukseen.

Muurmanskissa oleva komisaarien neuvosto kehotti helmikuun lopulla retkikuntaa poistumaa Petsamosta, jonka se ilmoitti miehittävänsä. Se antoi jopa päivämäärään sidotun uhkavaatimuksen. 22.3.1920 tapahtui siten bolsevikkien mähinnousu Trifonassa. Iltapäivällä saapui kylään 480 miestä tunturien ylitse Moskovan kylään. Ylivoiman suuruuden ja saarro-

tuksen vuoksi retkikunta siirrettiin Salmijärvelle.

Petsamolaiset alkoivat ajan hengen mukaisesti koota punakaarteja. Wallenius oli saanut Kajaanin sisseistä vahvistuksia ja tietoja bolsevikkien hyökkäyksestä. Hän riisui punakaartit aseista. Silloin oli valkoisten venäläisten rintama Muurmannilla romahtanut, ja puna-armeijan liikehdintä pohjoiseen käynnistynyt.

Walleniuksen asema kävi nopeasti kestäättömäksi. 500 miestä käsittänyt apujoukko, jota hallitus oli vasta herännyt järjestämään, oli 500 kilometrin päässä Oulussa. Petsamon joukoilla ei ollut tykistöä. Ulkoministeri kehotti sähköellä väistämään, jos ylivoima olisi liian suuri. Tarpeettomien tappioiden välttämiseksi suomalaisten oli 22. maaliskuuta alkaen peräännyttävä Petsamon rannoilta. Bolsevikit saapuvat laivalla Petsamovuonolle. Walleniukselle tuli kiire Salmijärvelle. Salmijärvellä retkikunta oli pakotettu taisteluun. Neljä kaatui ja neljä haavoittui, kolme karkasi ja 29 joutui internoiduiksi. Neljännessä sodassaan jääkäriluutnantti **Yrjö Koivisto** kaatui.

Huhtikuun neljäntenä vuonna 1920 Walleniuksen retkikunta ylitti rajan Suomen puolelle ja saapui Virtaniemeen. Vaikka suomalaisten yritykset Petsamon haltuun ottamiseksi 1919–1920 epäonnistuivat, sai Suomi kuitenkin sen haltuunsa Tarton rauhassa, jos solmittiin 14.10.1920 ja astui voimaan 31.12.1920. ■

MUSEOMESTARIN KYMPPI

Kysymykset laati Museo Militarian museomestari **Ilkka Vahtokari**.

- Mihin Suomen linnoituksista sijoitettiin ensimmäiset tykit?**
a) Viipurin b) Raaseporin c) Hämeen linnan
- Mitä vuotta voidaan pitää kenttätykistöaselajin syntyhetkenä? Tuolloin tykkimestari Torstensson määrättiin Ruotsin sotakollegion jäseneksi.**
a) 1555 b) 1634 c) 1808
- Minä vuonna viimeinen jääkärykkimies jääkärikenraali Väinö Valve kuoli?**
a) 1982 b) 1990 c) 1995
- Minä vuonna Vilho Petter Nenonen palasi takaisin Suomeen vietettyään runsaat 17 vuotta Venäjällä?**
a) 1915 b) 1918 c) 1920
- Vuonna 1928 Kenttätykistön kanta-aliupseerikoulutus keskitettiin Taistelukoululle. Missä koulu sijaitsi?**
a) Tuusulassa b) Lappeenrannassa c) Viipurissa
- Mikä oli Suomen kenttätykistön vahvuus talvisodan alkaessa?**
a) 9 KTR:ä ja 4 RsPstoa b) 12 KTR:ä ja 6 RsPstoa c) 15 KTR:ä ja 8 RsPstoa
- Tykistön koulutuskeskuksia oli jatkosodan aikana enimmillään kolme. Vuonna 1942 helmikuussa määrä putosi yhteen. Missä tuo koulutuskeskus sijaitsi?**
a) Tuusulassa b) Hämeenlinnassa c) Riihimäellä
- Kesällä 1944 Tali-lhantalan torjuntataisteluissa Suomen kenttätykistö pystyi keskittämään**
a) n. 120 b) n. 200 c) n. 250 tykin tulen samaan maaliin.
- Kuka on Tykkimiehet ry:n hallituksen puheenjohtaja?**
a) Kari Vilamo b) Kari Halonen c) Esko Hasila
- Kuinka monta epäsuoran tulen asetta on Museo Militariassa?**
a) 88 b) 116 c) 132

Vastaukset 1a, 2b, 3c, 4b, 5c, 6a, 7c, 8c, 9a, 10b

CANDINO
SWISS WATCH

Your life, your time.

*Sport
Collection
Ref. C4520/2*

Katso jälleenmyyjät www.kultakeskus.fi

www.candino.com

Pohjois-Suomen Tykkimieskillan perinnetoiminta

RAIMO NURMELA

Kilta on perustettu 9.2.1964 Pohjanmaan Tykistörykmentin Kilta -nimisenä vaalimaan yhteisiä aselajiperinteitä ja toimimaan rykmentissä palvelleiden ja rykmentin henkilökunnan yhdysiteenä. PohmTR:n siirryttyä Sodankylään 15.7.1982 ja Oulun ItPston tultua tilalle nimi muutettiin Pohjois-Suomen Tykkimieskillaksi edustamaan kaikkia epäsuoran tulen aselajeja Pohjois-Suomessa.

PohmTR lakkautettiin 30.9.1998, tykistö siirtyi Kajaaniin Kainuun Tykistörykmentti -nimisenä (KaiTR) ja killalle perustettiin Kajaanin paikallisosasto, joka itsenäistyi 1.6.2008 Kainuun Tykistö- ja Heittimistökillaksi.

Killan toiminnassa on alusta asti ollut tärkeimpänä toimintamuotona perinteiden vaaliminen ja sodan ajan tapahtumien säilyttäminen tuleville sukupolville. Kilta on pystyttänyt tätä varten seuraavat muistomerkit:

1. Tykkimuistomerkki itsenäisen Suomen kenttätykistön ensimmäisten laukausten ampumapaikalle Oulujoen rantaan. Laukaukset (21 kpl) ammuttiin 3.2.1918 ev.ltn V. P. Nenosen johdolla maalina venäläinen varuskunta, joka antautui laukausten jälkeen. Muistomerkki paljastettiin 6.9.1964 ja täydennettiin muistotaululla 3.2.2006.
2. Muistomerkki jatkosodan viimeisten tykinlaukausten ampumapaikalle Kilpis-

Oulun PSton RSPsto 16:n muistokivi. Kiven takana ammusse kunnialaukauksia 4.6. ja 6.12. Kuvassa puheenjohtaja Raimo Nurmela.

Oulun ilmatorjuntamuistomerkki. Oulun Sotilasläänin komentaja eversti Aimo Niemenkari (keskellä) on vastaanottanut muistomerkin. Hänestä oikealla killan puheenjohtaja Raimo Nurmela ja eversti Jarl Jarkka. Kuva: Veikko Mattila.

järvellä. Laukaukset ampui 8/ KTR 1. Paljastettiin 2.7.1967.

3. Tykkimuistomerkki Lapin sodan ensimmäisten laukausten ampumapaikalle Tornion Pirkkiöön. Laukaukset ampui 3/ KTR 16. Paljastettiin 4.10.1987

4. Raskas Patteristo 16:n muistokivi Oulun Linnansaaressa. Patteristo oli ainoa

Oulun kaupungin alueella perustettu yksikkö ja tunnettiin jatkosodassa Oulun patteristona. Kilta ampuu muistokiven edustalla kunnialaukauksia 4.6 ja 6.12. Paljastettiin 6.12.1991

5. Tykkimuistomerkki Haukiputaalla siellä perustetun III/KTR 16:n muistok-

PohmTR:n killa pystytti Yrjänäisen talon pihalle Nenosen tykin tuliase-
mapaikalle vapaussodassa 1918 muistomerkin, johon Sotamuseon lahjoittamat kaksi 76 K/02 -tykkiä asetettiin 18.6.1977. Paljastustilaisuudessa puhui eversti evp Martti Rintanen. Tykkivartiassa sotilas-
mestari Kauko Kilpinen.

► Lapin sota -muistomerkki Tornion Pinkkiössä.

Venäjä tarkkailulennolla Suomessa

si. Tykki on patteriston käyttämä 155 H 17. Paljastettiin 16.8.1992

6. Pohjois-Suomen Ilmatorjuntamuistomerkki Oulun puukarsarmialueella. Alueella toimi 96. RslTPtri. Patterin käyttämä raskas It-tykkimalli Vickers 76 ItK on myös muistomerkkityyppinä. Patterin miehistönä toimi osin sotilaspoikia, jotka kävivät samalla Oulun Lyseon lukiota karsarmilla. Paljastettiin 31.7.1993

Kilta/ killan jäsenet ovat olleet mukana seuraavissa tykkimuis-
tomerkkihankkeissa:

1. Tykkimuis-
tomerkki Pudasjärvellä Kipinässä. Paikalla tapahtui ensimmäinen partiokahakka suomalaisten ja saksalaisten välillä 28.9.1944. Paljastettiin 3.10.2004
2. Nivalan tykkimuis-
tomerkki. Paljastettiin 5.9.2004
3. Tervolan tykkimuis-
tomerkki. Paljastettiin 17.11.1991

Kilta on myös kustannut killan veteraanijäsenten kirjoittamia pohjoissuomalaisten patteristojen historiikkeja seuraavasti:

1. Pertti Tamminen: Vienan tykit
 2. Pertti Tamminen, Kauko Hiltunen: Kevyt Patteristo 17 (LinPsto 6) jatkosodassa 1944
 3. Osmo Hyvönen: Kiestingin Motti
 4. Osmo Hyvönen: Tornio 1944
 5. Osmo Hyvönen, Juho Jorma: I/KTR 16
 6. Osmo Hyvönen: II/KTR 16
 7. Lauri Piirto: III/KTR 16
 8. Lauri Piirto: RSPsto 16 jatkosodassa 1941–1944
- Osa kirjoista on vielä saatavana: raimo.nurmela@mail.suomi.net tai 0400 233 447.

Näillä muistomerkeillä ja historiikeilla killa on halunnut kunnioittaa veteraanijäsentensä ja kaikkien veteraanien työtä isänmaan hyväksi ja osaltaan auttaa säilyttämään muistoja tuleville sukupolville. ■

Venäjä teki Open Skies -tarkkailulennon Suomessa 15.–18. heinäkuuta. Koneena käytettiin Venäjän Open Skies -tarkkailukonetta AN-30B. Lento on Open Skies -sopimuksen mukainen.

Open Skies (Avoin taivas) on sopimus, jonka tavoitteena

on edistää avoimuutta ja turvallisuutta Euroopassa. Sopimus mahdollistaa jäsenvaltioiden tarkkailu- ja kuvauslennot toistensa ilmatilassa ennalta laadittujen lentosuunnitelmien mukaisesti. Suomi liittyi sopimukseen helmikuussa 2003. ■

It-aselaji täytti 90 vuotta

Ilmatorjunta-aselaji täytti Suomessa 90 vuotta. Aselajin varsinaisena perustamispäivänä voidaan pitää 1.7.1925, jolloin ilmatorjunnan koulutusyksikkö, ilmapuolustuksen komennuskunta aloitti toimintansa Suomenlinnassa.

Ensimmäiset tykistölliset ilma-ammunnat aloitettiin 76 Ilmatorjuntakanuuna 14 "Putilov:lla" 16.9.1927. Ensimmäisissä ammunnoissa käytetty tykki on säilytetty it:n perinnetyyppinä ja se on nähtävissä Ilmatorjuntamuseolla Tuusulassa.

Nykyisin ilmatorjuntaa hoidetaan pääosin ohjuksin. Viimeisimpänä on varusmies-

koulutus aloitettu Ilmatorjuntaohjus 15 -järjestelmällä Karjalan prikaatissa Vekaranjärvellä. Tällä hetkellä ilmatorjunnan varusmiehet koulutetaan Panssariprikaatissa, Karjalan prikaatissa ja Jääkäriprikaatissa, reservinupseerit Maasotakoulussa ja henkilökunta aselajiopintojen osalta Ilmasotakoulussa.

Juhlavuoden valtakunnallisena tapahtumana järjestettiin päiväjuhla Ilmatorjuntamuseolla 1.7. ja 28.11.2015 on iltajuhla Maanpuolustuskorkeakoululla. Muista juhla-tapahtumista on lisätietoa Ilmatorjuntayhdistyksen sivuilla www.ilmatorjunta.fi. ■

Uusia alokkaita palvelukseen

Maanantaina 6. heinäkuuta palveluksensa aloitti 12.500 asevelvollista miestä ja vapaaehtoista naista. Naisia tästä määrästä on n. 300.

Maavoimissa aloitti n. 10.000, merivoimissa n. 1.550 ja ilmavoimissa 650 miestä ja naista. Rajavartiolaitoksen joukkoihin menee 300 alokasta.

Perinteisesti suurimmat varusmiehiä vastaanottavat joukko-osastot ovat Kainuun prikaati ja Karjalan prikaati, jotka kumpikin otti n. 2.000 alokasta. Kahdella paikkakunnalla (Säkylä ja Niinisalo) toimi-

va Porin prikaati vastaanotti yhteensä reilut 2.100 alokasta. Ruotsinkielistä koulutusta antavaan Uudenmaan prikaatiin meni 750 alokasta.

Palvelus alkaa seitsemän viikkoa kestäväällä peruskoulutuskautella, jonka sisältö ja toteutustapa on sama kaikissa puolustushaaroissa. Peruskoulutuskauden päättyessä tehdään lopulliset valinnat miehistökoulutukseen ja alipseerikoulutukseen. Samalla määräytyy myös palvelusaika: 165, 255 tai 347 vuorokautta. ■

Vedettävät tykit

Italian Armeija suunnittelee modernisoitujen 155 mm vedettävien FH-70-haupitsien testaamista vuoden 2015 lopulla. Aseisiin asennetaan Selexin LINAPS-paikannusjärjestelmä, joka tarjoaa sekä paikan että aseenn suunnan. Apumootoriksi vaihdetaan 40 kW:n diesel-moottori. Aseeseen lisätään automaattinen suuntausjärjestelmä ja se sovitetaan käyttämään Vulcano-ammusta. (International Defence Review June 2015)

Intian Puolustusministeriö on lähettänyt uuden hankintalupa-pyyntö (LoR) Yhdysvaltain hallitukselle voidakseen ostaa 145 kpl 155 mm M777-haupitseja. Kaupan arvoksi arvioidaan 694 MUSD. Vastauksen odotetaan saapuvan elokuun aikana, ja se sisältäneen myös toimitusaikataulun. (Jane's Defence Weekly 8 July 2015)

BAE Systems on tarjonnut mahdollisuutta siirtää M777-tykin valmistusta Intiaan. (JDW 10 June 2015)

Intian Puolustusministeriö ilmoitti 27. huhtikuuta, että 155 mm FH-77B-haupitsiin perustuva Dhanush-haupitsin kehitysversio on läpäissyt tekniset kesä- ja talvitestit. Aseeseen on vaihdettu paikallisesti kehitetty sähköinen tähtystys- ja suuntausjärjestelmä. Tykin putki on pidennetty 39 kaliiperista 45 kaliiperiin ja kantama on kasvanut näin 27 km:sta 38 km:iin. Nämä ovat tärkeimmät parannukset. Dhanush maksaa 2,33 MUSD kappaleelta. (Jane's Defence Weekly 6 May 2015)

Ohjukset

Yhdistyneet Arabiemiraatit on 124 kpl M57 ATACMS -ohjuksia MLRS-järjestelmiinsä. Kaupan arvo on 174 MUSD. Toimitukset tapahtuvat heinäkuuhun 2018 mennessä. Arabiemiraatit täydentää tällä hankinnalla aiempaa varastoaan. (Jane's Defence Weekly 20 May 2015)

Tykistötutkat

Saab on saanut tilauksen Norjan Puolustusmateriaalihallinnolta Arthur-tykistötutkien elinjaksomodernisaatiosta. Tilauksen arvo on noin 115 MSEK. Tilaus sisältää sensorin modernisoinnin ModCtasolle, uusien johtamistoiminnallisuuksien kehittämisen ja integroinnin 10 jalan konttiin. Norjan armeija aikoo käyttää M113F4-panssariajoneuvoja tutkalavetteina. Toimitukset toteutuvat vuonna 2017. (Military Technology 5/2105)

Tykistörikaatin Killan kiltalaiset matkalla Puolassa, Itä-Preussissa ja Baltiassa

ESA LESKINEN

Tämän vuoden matkakohdeemme selvisi jo viime vuoden toukokuussa, kun olimme lähdössä Gardajärveä kiertämään. Kun kuulin Seutulan lähtöportilla sanan ”Itä-Preussi”, ilmoittauduin mukaan siltä seisomalta. Kun **Soinin Matti** lähetti kevättalvella matkaohjelman, kohosi matkakuume huippuunsa. Entisen Itä-Preussin lisäksi **Sampo Ahto** oli sovittanut viikkoon kaikenlaista muutakin: Gdansk, Westerplatte, Liettuan ristikkukula... Tunnelmaa tiivistä entisestään se, että tarkoitus oli käydä myös Kaliningradissa eli itänaapurimme alueella.

Maanantai 4.5.2015

Kuten tavallista, lähtö oli nytkin koko prosessin rasittavin osa. Jo klo 6.45 lähtevän lennon vuoksi oli Seutulaaan siirryttävä huomattavasti ennen kukonlaulua. Onneksi terminaalissa odotti mukavaa ja aikaisemmilta reissuilta tuttua väkeä. Matkan ensimmäinen kohde oli Gdansk. Perillä meitä odotti A. Lamminmäen bussiin, joka kyyditti meitä loppuviikon. Seikkailu saatoi alkaa!

Nyt otti Sampo Ahto komennon. Tervehdyssanojen jälkeen seurasi tukeva annos alueen historiaa. Gdansk (en-

tinen Danzig) oli toiseen maailmansotaan saakka perisaksalainen kaupunki mutta joutui sodan seurauksena Puolalle ja sai uusien isäntien myötä myös uuden nimen. Alueen saksalainen väestö karkotettiin viimeistä mummoa ja syyliväuvaa myöten.

Ensimmäinen vierailukohdeemme oli Westerplatten niememi. Siellä sijaitti toisen maailmansodan sytyessä puolalainen varuskunta, jossa konfliktin ensimmäiset laukaukset ammuttiin aamuvuoruhaisella 1.9.1939. Paikalle rakennettiin 1960-luvulla mahtipontinen neuvostotyylinen muistomerkki, ja alueen infotauluissa selostetaan kohteen sotienvälisestä historiasta sekä syyskuun ensimmäisen päivän tapahtumiin johtanutta kehitystä. Myös kasarmien raunioita on yhä jäljellä. Vaikka tämän Euroopan kolkkan saksalainen nimistö on pyritty perusteellisesti häivyttämään, Westerplatte on säilyttänyt vanhan nimensä.

Westerplatelta siirryimme Gdanskin keskustaan ja asetuimme taloksi Motel Mercure Gdansk -hotelliin. Sampo Ahton johdolla teimme kävelykierroksen Gdanskin vanhassa kaupungissa. Danzig oli aikoinaan vauras hansakaupunki, mikä näkyy myös sen arkkitehtuurissa. Varsinkin

Lange Gassen (”Pitkätie”) varrella on toinen toistaan komeampia rakennuksia, jotka on huolellisesti restauroitu sodan tuhojen jäljiltä.

Tiistai 5.5.2015

Toinen matkapäivä alkoi komeasti Malborkista (Marienburg). Keskiajalla täällä isännöi saksalainen ritarikunta, jonka päätukikohdaksi ja suurmestarin asunnoksi rakennettiin 1200- ja 1300-luvuilla komea linna, nykyisin paitsi Unescon maailmanperintökohde myös maailman suurin tiililinnoitus. Linna ja sen vieressä oleva pikkukaupunki tuhoutuivat pahoin viime sodan melskeissä. Puolalaiset ovat kuitenkin kärsivällisesti korjanneet vaurioita niin, että rakennuskokonaisuus on lähes entisessä loistossaan. Opastetulla kierroksella saimme katavan käsityksen linnan mahavuudesta, saksalaisen ritarikunnan historiasta sekä jälleenrakennusurakan suuruudesta. Valokuvien perusteella rakennus oli vuonna 1945 siinä kunnossa, että moni olisi suosiolla jättänyt rauniot vaikka sodan mielettömyyden muistomerkiksi.

Puolalaistaminen näkyi täälläkin. Saksalaisen ritarikunnan linnoja esittelevässä infotaulussa kaikki oli puolak-

si. Kuten Sampo Ahto totesi, muuten hartaan katolilaiset puolalaiset eivät ole edes säästäneet Neitsyt Marialle omistettua Marienburgia, vaan senkin nimi on väännetty uuteen uskoon.

Seuraava kohde oli Olsztyn (Allenstein). Maisemia katsellessamme havaitsimme, että puolalaistamisesta ja sodan tuhoista huolimatta sekä kaupungeissa että maaseudulla on vielä paljon vanhaa jäljellä. Monien maatilojen päärakennukset olivat saksalaisajalta ja puiden reunustamat maantiet muistuttivat nekin menneistä ajoista. Kaikkiolla oli siistin ja hyvin hoidetun näköistä, ja kattohaikaroiden risulinnat komeilivat savupiipujen ja sähkötolppien päällä. Kävelykierroksella Olsztynissa kävi ilmi, että tälläkin paikkakunnalla oma suuri poikansa. Tähtitieteilijä Nikolaus Kopernikus (1473–1543) asui muutaman vuoden Allensteinin linnassa, ja hänen patsaansa on näppärästi sijoitettu linnan portin pieleen. Olsztynin vanhakaupunki näytti olevan lähes entisellään. 1910-luvulla rakennettu komea raatihuone palvelee alkuperäistä tarkoitustaan. Neuvostosotilaiden muistomerkki ja sen edusta ovat sen sijaan saaneet uutta käyttöä: ne toimivat py-

Gdanskin Pitkätie 4.5.

Sudenpesässä opastusta kuuntelemassa 6.5.

säkointialueena ja paikallisen nuorison kokoontumispaikkana.

Keskiviikko 6.5.2015

Koitti kolmas matkapäivä. Matkalla kohti Johtajan päämajaa pistäydymme Swieta Lipkan (Heiligelinde) barokkikirkossa, joka on koristeellisine torneineen ja seinämaalauksineen outo näky näillä leveysasteilla. Tarinan mukaan kuolemaantuomittu rikollinen sai yllättäen ihmeellisiä kykyjä ja tekaisi sellissään Neitsyt Mariaa esittävän puuveistoksen. Tämä teki virkavaltaan niin suuren vaikutuksen, että mies vapautettiin välittömästi, minkä jälkeen hän kävi ripustamassa veistoksensa läheisen lehmuksen oksalle (Heilige Linde = pyhä lehmus). Puun ympärillä ihmeet jatkuivat, ja paikalle pystytettiin ensin vaatimaton kappeli ja sittemmin kirkko, josta kehittyi huomattava pyhiinvaelluskohde. Kirkko on tunnettu myös hienoista uruistaan, joita mekin pääsimme kuuntelemaan. Ehdimme näet juuri sopivasti konserttiin, jonka loppunumerona urkuri veräisi komeasti Michal Oginskin poloneesin ”Jäähyväiset isänmaalle”.

Seuraavaksi menimme sudenpesään. Päätettyään kesällä 1940 hyökätä Neuvostoliittoon **Adolf Hitler** ryhtyi etsimään sopivaa paikkaa päämajalleen. Vaatimuksena oli sijainti metsän keskellä, järven rannalla ja rautatien varrella. Rastenburgin kaupungin

lähitöllä sijaitseva metsäseutu osoittautui tarkoitukseen sopivaksi, ja Saksan johtaja saatoi asettua uuteen komentopaikkaansa muutama päivä ennen Operaatio Barbarossan käynnistymistä 22.6.1941. Hitler oli 1920- ja 19330-luvulla käyttänyt itsestään lempinimeä Wolf (susi), joten siitä saatiin uudelle päämajallekin sopiva nimi. Hän oleskeli sudenpesässään pienin keskeytyksin loppuvuoteen 1944, jolloin Führerin oli siirryttävä lähestyvän neuvostoarmeijan tieltä Berliiniin. Tämän jälkeen saksalaiset pioneerit räjäyttivät bunkkerit ja miinoittivat rauniot.

Aluksi marssimme Wolfsschanzen kuuluisimmalle kohteelle eli parakille, jossa eversti **Claus von Stauffenberg** yritti murhata Hitlerin 20.7.1944. Rakennuksesta on jäljellä pusikon peittämä kivijalka. Infotaulussa selostetaan tarkoin tuon päivän tapahtumat. Paikalla on myös puolalaisankielinen muistokivi. Muuten alueella ei juuri opasteita ollut. Vaikka bunkkerit Hitlerin lähdön jälkeen räjäytettiin, oli niihin käytetty betonin verran runsaasti, että rauniot ovat edelleen mahtava näky. Rakennelmia vahvistettiin sitä mukaa, kun liittoutuneiden pommien tuhovoima kasvoi. Monimetriset betoniseinät eivät kuitenkaan joutuneet koetukselle, sillä hyvin naamiotua ja tarkkaan vartioitua Wolfsschanzea ei koskaan pommitettu.

Saksan maavoimien esikunnalle (Oberkommando des Heeres; OKH) pystytettiin lähitölle samanlainen kivikylä. Sekin on jo metsitty, mutta toisin kuin Wolfsschanzessa, bunkkerit ovat säilyneet ehjinä. Niitä ei ehditty räjäyttää ennen neuvostoarmeijan tuloa. Sampo Ahton mukaan osa OKH-alueen rakennelmista on itsensä Hitlerin suunnitelmia. Hänhän piti itseään sekä arkkitehtuurin että kuvataiteen asiantuntijana ja oli (ainakin omasta mielestään) pohjimmitaan taiteilijasielu.

Rastenburgissa (nykyisin Ketrzyn) pidimme kahvitauon ennen siirtymistämme yöpymispaikkaamme Gizyckon (Lötzen) pikkukaupunkiin. Näillä main entistä Itä-Preussia maisemat muistuttavat Suomea: Teitä reunustavat havumetsät, ja alueella on myös runsaasti järviä.

Torstai 7.5.2015

Ennen siirtymistä Puolasta Venäjän federaatioon pidimme vielä tauon viehättävässä Bartoszyzen (Bartenstein) kaupungissa. Kaupungin kirkosta löytyi mielenkiintoinen kuriositeetti: ensimmäisessä maailmansodassa kaatuneiden saksalaissotilaiden muistotaulu, jonka puolalaiset olivat jostain syystä jättäneet paikoilleen.

Olimme nyt matkalla Kaliningradin alueelle eli entisen Itä-Preussin pohjoisosaan, jonka Stalin toisen maailmansodan jälkiselvittelyissä vaati itselleen. Saksalainen väestö

oli paennut alueelta suurimaksi osaksi jo talvella 1944–1945 ja loput karkotettiin pian sodan jälkeen. Sen jälkeen toteutettiin perusteellinen venäläistäminen: saksalaisten tilalle siirrettiin väkeä neuvostomaasta ja paikannimistö meni täysremonttiin. Königsberg sai uuden nimen Neuvostoliiton muodollisen valtionpäämiehen **Mihail Kalininin** mukaan, vaikka kyseinen herra ei kaupungin historiaan mitenkään liitykään. Nimenmuutoksella haluttiin korostaa täydellistä pesäeroa vanhaan ja uuden ajan alkua.

Venäjälle ei mennä ihan noin vain, joten rajan ylittämisessä oli ripaus eksotiikkaa ja jännitystäkin. Rajalla bussissa pistäytyi ensin puolalainen ja sitten venäläinen rajavartija(tar). Sen jälkeen meidät komennettiin raja-asemarakennukseen, jossa passimme ja viisumimme leimattiin ja saimme kukin paperin, joka todisti meidän saapuneen Venäjän federaation alueelle. Koko toimitus oli ohi parissa tunnissa, mikä Sampo Ahton mukaan oli kohtuullinen suoritus; hän kertoi kerran viettäneensä rajalla peräti kahdeksan tuntia.

Useimmat venäläiset rajavartijat kantoivat rintapielessään oranssimustaa Pyhän Yrjön nauhaa, joka symbolisoi Venäjän kunniakkaita sotilasperinteitä. Kaliningradin vierailumme aikoihin kunnianosoitukseen oli erityisen painavat syyt, sillä toukokuun yh-

Muistolaatta parakin kivijalan vieressä 6.5.

Kuurin kynnäällä 8.5.

deksäs on Venäjällä juhlapäivä, jota vietetään Natsi-Saksasta saadun voiton kunniaksi. Rajalta selvitetyämme meidät pysäytettiin vielä kerran. Miliiisi vaati tiemaksun suorittamista, mutta mistään ei löytynyt maksupaikkaa, joten jatkoimme matkaa. Ero Puolan puoleiseen Itä-Preussiin oli melkoinen: mutta muuten tienvarsinäkyvät olivat rähjäiset ja hoitamattomat ja kaikki vanha oli joko hävitetty tai jätetty rapistumaan.

Päivän pääkohde oli Königsbergin keskiaikainen tuomiokirkko, joka vaurioitui pahoin toisessa maailmansodassa mutta on saksalaisella rahalla korjattu. Kirkon kupeessa on **Immanuel Kantin** (1724–1804) hautamuistomerkki, mikä lienee syy siihen, että tämä hengellisen esivallan tempeli on yhä pystyssä – **Karl Marx** kun oli kirjoituksissaan lausunut myönteisiä sanoja tästä merkkihenkilöstä. Kant sekä syntyi että kuoli Königsbergissä, eikä koskaan matkustanut Itä-Preussin ulkopuolelle. Siksi hän on myös Venäjällä suuresti arvostettu, eräänlainen Kaliningradin paikallisidentiteetin symboli. On jopa ehdotettu, että kaupun-

ki nimettäisiin uudelleen hänen mukaansa. Kirkossa tutustuimme Kaliningradin historiaa esittelevään museoon. Tekstit olivat venäjäksi, mutta näytteillä oli runsaasti mielenkiintoista kuvamateriaalia ja esineistöä, joiden tutkimiseen ei välttämättä kielitaitoa tarvittu. Museon vetonaula oli pienoismalli, jossa vuoden 1937 Königsberg esittäytyi koko komeudessaan. Noista ajoista kaupungin keskusta on kokenut täydellisen muodonmuutoksen. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikki saksalaisaikaiset rakennukset ovat hävinneet ja katuverkosto on uusittu. Tilalle on noussut tyypillinen neuvostokaupunki rumine ja rapistuvine laatikkotaloineen ja leveine valtaväylineen. Keskustan laidoilla on vanhaa rakennuskantaa tosin säilynyt, ja esikaupungeissa saattaa luulla olevansa Saksassa.

Majapaikkamme oli entinen Hotel Berlin, nykyinen Hotel Moskva. Vanhoista ajoista olivat muistona Berliinin karhuja symbolisoivat kirkokuviot rakennuksen julkisivussa. Illallisen jälkeen huomasi, että hotellin edestä kulkeva katu oli parin poliisiauton

turvin suljettu. Lähdimme kävelemään keskustaan päin. Kadun varret olivat täynnä kansaa, ja kadulle oli ryhmittynyt pitkä rivi paraatiunivormuista sotaväkeä. Syy selvisi pian: oli alkamassa voiton päivän juhlaparaatin kenraaliharjoitus. Läheiselle Voiton aukiolle (entinen Adolf-Hitler-Platz, sitä ennen Hansaplatz) oli pystytetty katsomo, jota kohti osatot lähtivät marssimaan ja jossa harjoitus jatkui sangen korkeaarvoisen sotaherran komennossa. Yritimme päästä lähemmäksi, mutta väentungos oli liikaa ja päätimme palata hotelliin. Merkkipäivä näkyi kaupungissa muutenkin: värikkäitä julisteita oli runsaasti katujen varsilla ja monella vastaantulijalla oli rintapielissään Pyhän Yrjön nauha.

Perjantai 8.5.2015

Aamulla lähdimme toiseen Kaliningradin pääkohteeseen: maanalaiseen bunkkeriin, josta kenraali **Otto Lasch** komensi Königsbergin viimeisiä puolustajia keväällä 1945. Matkan varrella bongasimme neuvostolaivaston kapteenin **Aleksander Marineskon** muistomerkkin. Hänellä oli komennossaan sukellusve-

ne S-13, joka upotti saksalaisen, Itä-Preussista evakuoituja siviilejä kuljettavan matkustajalaiva Wilhelm Gustloffin 30.1.1945. Laiva vei syvyysiin noin 9000 ihmistä eli kyseessä lienee historian tuhoisin merionnettomuus. Marinesko oli muuten lähtenyt upotuskeikalleen Hangosta, jossa tuolloin oli neuvostolaivaston tukikohta.

Laschin komentopaikka sijaitti Paradeplatz-aukiolla Königsbergin Albertus-yliopiston (nykyisin Immanuel Kantin yliopisto) vieressä. Kun taistelut raivosivat huhtikuussa 1945 jo komentopaikan liepeillä, Lasch antautui saksalaisjoukkojen rippeiden kanssa 9.4.1945. Hitler tuomitsi kenraalin pelkuruudesta kuolemaan ja vangitutti hänen puolisonsa ja tyttärensä. Lasch itse joutui neuvostoliitolaisten sotavankeuteen, josta hän vapautui vasta vuonna 1955. Komentopaikka oli noin 30 metriä pitkä maanalainen käytävä, jonka sivuilla oleviin huoneisiin oli sijoitettu dioraamoja ja valokuvapaneeleja. Yhdessä huoneessa myös pyöri Itä-Preussin valtaukselta kertovia neuvostoliittolaisia propagandaflimejä.

Nikolaus Kopernikuksen patsas Allensteinin linnan portilla 5.5.

Swieta Lipkan pyhiinvaelluskirkko 6.5.

Matkan oppaana toiminut eversti Sampo Ahto Sukellusvenekomentaja Marineskon muistomerkillä 8.5.

Kaliningradista matkamme jatkui Kuurin kynnästä pitkien pohjoiseen. Kuurin kynnäs (Kurische Nehrung) on kapea hiekkadyynien muodostama niemimaa, joka erottaa laguunimaisen Kuurinhaffin (Kurisches Haff) Itämerestä. Puollessavälissä kynnästä siirryimme Venäjän federaatiosta Liettuun. Passijonossa huomasin, että seinillä oli isokokoisia valokuvia vanhasta Itä-Preussista. Tekstit olivat venäjäksi, mutta paikkakuntien nimet olivat latinalaisilla kirjaimilla saksaksi. Niinpä niin, Kaliningradin alueella paikallisidentiteettiä yritetään rakentaa saksalaismenneisyyden pohjalta, kun taas rajan eteläpuolella puolalaisuus on valttia ja saksalaisuus pyritään unohtamaan.

Nidan (Nidden) kylässä Liettuan puoleisella Kuurin kynnällä pidimme ruoka- ja kahvitauon. Päivän pääkohteemme Klaipeda (Memel) oli ympäristöineen osa Saksaa ensimmäiseen maailmansotaan saakka. Versailles'n rauhassa alue joutui Kansainliiton hallintaan, mutta vuonna 1923 Liettua anasti sen itselleen. Maaliskuussa 1939 Memelistä tuli taas osa Saksaa, kunnes toisen maailmansodan seurauksena se päättyi (Neuvosto-)Liettuulle. Saksalainen väestö karkotettiin. Klapeidan suuri poika on 1600-luvulla elänyt runoilija **Simon Dach**, joka tunnetaan erityisesti kansanlaulun Ännchen von Tharau ("Tharaun pikku-Anne") sanoittajana. Pikku-Anne eli Anna Neander oli pastorintytär itäpreussilaisesta Tharaun kylästä. Vuonna 1912 hänelle pystytettiin muistomerkki Memelin teatterinaukiolle. Toisen maailmansodan jälkeen se sai tehdä tilaa Isä-Stalinin patsaalle, mutta Liettuan itsenäistyttyä uudelleen muistomerkki palautettiin ensiselle paikalleen.

Lauantai 9.5.2015

Päivän pääkohde oli Siaulilain lähistöllä sijaitseva ristikkukula. Siaulian kaupunki tuhoutui maailmansodassa mel-

ko perusteellisesti ja on jälleenrakennettu neuvostotyylisiin. Vanhoista hyvistä ajoista muistuttivat myös kirkonmäelle kokoontuneet voiton päivän juhlijat. Kaupungissa sijaitisi aikoinaan neuvostoilma-voimien tukikohta, joka nykyään on NATO:n tärkein lentotukikohta Baltiassa. Niin se maailma muuttuu.

Ristikukkula sijaitsee noin 12 kilometriä Siauliaista pohjoiseen laajan peltoaukion keskellä. Pienelle kukkulalle on tuotu valtava määrä ristejä, rukousnauhoja ja pyhimysten kuvia ja tavaraa on niin runsaasti, että itse mäennyppylä on jo käynyt ahtaaksi ja ristimetsä on laajentunut sen ympärille. Ristikukkula sai alkunsa 1830-luvulla, kun liettualaiset alkoivat muistella Venäjää vastaan tehdyissä kapinoisissa kaatuneita maanmiehiään tuomalla paikalle ristejä. Sittemmin alueesta muodostui isänmaallisuuden ja itsenäisyyshahdon symboli, erityisesti neuvostomiehityksen vuosina 1944–1991. Kremlin tovereille ristikukkula oli piikki lihassa. Se jyrättiin maan tasalle useita kertoja, ja suunniteltiin jopa läheisen joen patoamista, jotta paikka olisi jäänyt tekojärven alle. Ristit kuitenkin ilmestyivät kukkuloille yhä uudestaan ja nykyään niitä on arviolta jopa 400 000.

Matkamme viimeisen yön vietimme Riassa. Viro, Latvia ja Liettua kuuluvat kaikki Schengen-alueeseen, joten rajamuodollisuudet niiden välillä on poistettu ja matkustaminen sujuu joutuisasti. Valuuttavaihtoonkaan ei enää tuhlaannu aikaa, sillä euro on käypää rahaa kaikissa kolmessa maassa. Riassa tarjolla oli jälleen Sampo Ahton vetämä kävelykierros vanhassa kaupungissa. Koska olin osallistunut vastaavalle kierrokselle jo edellisellä Baltian matkallamme, lähdin sen sijaan ihailemaan Riian jugend-arkkitehtuuria. Sitä on erityisesti nähtävillä Alberta ielan (Albertinkatu), mutta myös pääkadun Brivibas ielan (Vapaudenkatu) varrella. Yli kol-

mannes kaupungin asukkaista on venäläisiä, mitä erityisesti näin voiton päivän aikaan ei voinut olla huomaamatta. Venäjän suurlähetystön edustalla oli poliiseja vartiassa ja Pyhän Yrjön nauhoja näkyi täälläkin. Vastaani tuli myös ryhmä vanhempia rouvashenkilöitä, jotka juhlistivat merkkipäivää laulamalla tunnettua neuvostoiskelmää "Unohtumaton ilta".

Sunnuntai 10.5.2015

Viimeinen matkapäivä oli lähinnä siirtymistä Tallinnaan, mutta yksi kohdekäyntikin ohjelmassa oli. Hieman Riian pohjoispuolelle on pystytetty muistomerkki paikalle, jossa Saksasta Suomeen siirtolennolla ollut Junkers Ju 88 -pommikone syöksyi maahan keväällä 1943. Elojääneitä ei ollut; sekä kolmihenkinen suomalaismiehistö että matkustajana ollut SS:n suomalaispataljoonassa palvelut alikersantti saivat onnettomuudessa surmansa. Muistomerkkin viereen on pystytetty infotaulu, jossa olevista valokuvista paljastui mielenkiintoinen yksityiskohta: alikersantin univormusta on kaikki arvomerkkit ynnä muut sotilaalliset tunnukset huolellisesti häivytetty, niin että hän on ikään kuin siviiliasussa.

Tallinnassa oli luonnollisesti ensin käytävä SuperAlkossa, minkä jälkeen siirryimme terminaaliin ja edelleen täpötäyteen laivaan. Ennen kuin huomasimmekaan, olimme taas kotona. Länsisatamassa pääkaupunkiseutulaiset jättivät meille hyvästit ja me loput jatkoimme bussimme kyydissä pohjoiseen. Tiiriön ABC:lla pidettiin pieni paussi, jossa kiitin matkasta ja otin taksin kotipihaan.

Taas on nähty maailmaa ja vietetty viikko hienossa joukossa. Suuret kiitokset oppaallamme Sampo Ahtolle, matkanjohtajallemme Matti Soinille, kuljettajallemme **Matti Heikkilälle**, kaikille muille matkanjärjestelyissä mukana olleille ja tietysti myös erinomaiselle matkaseuralle! ■

Ajoneuvotykit

Slovakialainen Konstrakta Defence julkisti uuden 155 mm Eva-ajoneuvotykin. Aseen putken pituus on 52 kaliiperia ja alustana käytetään Tatrán kolmiakselista maastokuorma-autoa, joskin neliakselinen versio on saatavilla. Kokonaisuus painaa 22 tonnia. Pitkän kantaman ammuksella saavutetaan 41 km kantama. Tulinopeus on 4-6 ls/min ja sivusuuntausala +/- 40 astetta korotusalueen ollessa -3,5 – +75 astetta. Ampumatarviketäyttö on 24 laukausta, joista 12 on automaattisessa latauslaitteessa. Aseen miehistö on 3, ja he toimivat myös tulitoiminnan ajan ohjaamossa. (International Defence Review/July 2015)

Eva-ajoneuvotykki kalustoesittelyssä

Kroatia on vastaanottanut ensimmäisen PzH2000-panssarihaupitsinsa. Maa osti 12 kpl Saksan Bundeswehriin entisiä panssarihaupitseeja 12M€:n hinnalla. Lisäksi Kroatia on varannut 29M€:a muun muassa ammunnanhallintajärjestelmien modernisointiin. Tavoitteena on saada järjestelmä operatiiviseen käyttöön vuoden 2017 alussa. Kalusto korvaa nyt käytössä olevaa 2S1-panssarihaupitsikalustoa. (Jane's Defence Weekly 5 August 2015)

Puola ostaa 120 kpl korealaisia K9 Thunder-panssarihaupitsien alustoja. Hankinnan arvo on 320 MUSD. Aseen torni lienee puolalainen Krab-panssarihaupitsin torni. Ensimmäiset 24 asetta valmistetaan Koreassa ja loput Puolassa. Ase on kehitetty vuonna 1998. Siinä on automaattinen ammunnanhallintajärjestelmä, suurin tulinopeus on 6 ls/min ja kantama 40 km. (<http://archive.defensenews.com/>)

Korealainen K9 Thunder -panssarihaupitsi.

Huhtikuun 9. päivä BAE Systems toimitti ensimmäisen esisarjavalmistetun M109A7 Paladin-panssarihaupitsin USArmylle. (Military Technology 5/2015)

Devastating Firepower

Proven Reliability

Superior Mobility

Low Life Cycle Cost

Protection Undercover

K9 Thunder

155mm/52Cal. SPG

K9 Thunder, perfectly balanced strength, providing firepower, mobility, and functionality for today's defence force. Crew protection for greater survivability with mass fire capability to suppress and disperse enemy formation that delivers winning edge.